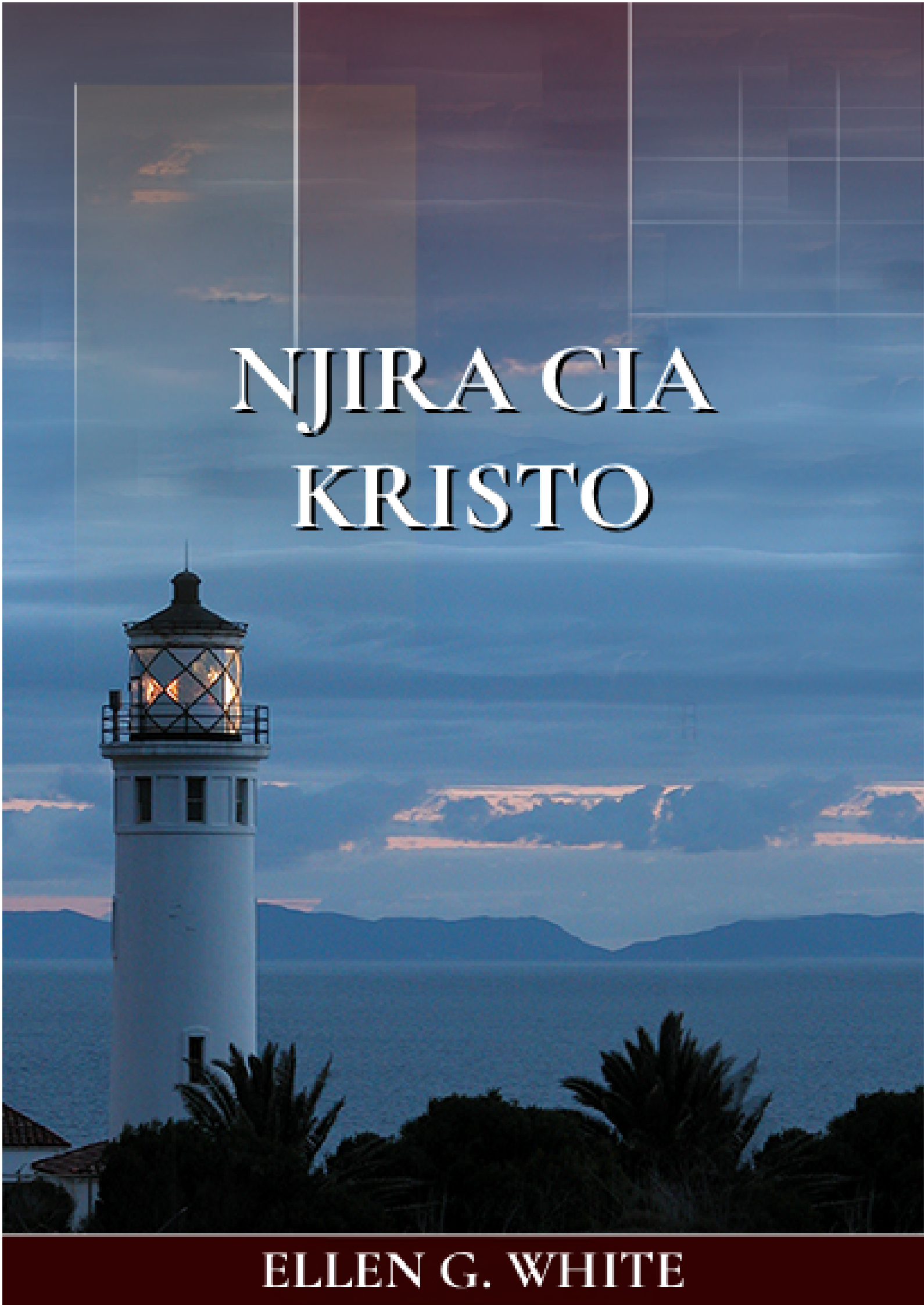

The background of the cover is a photograph of a white lighthouse with a black lantern room, situated on a cliff. The lighthouse is illuminated from within, casting a warm glow. The ocean stretches out to the horizon under a sky with soft, colorful clouds from a sunset or sunrise. In the foreground, the dark silhouettes of palm trees and other coastal vegetation are visible. The sky is divided into three vertical panels by thin white lines. The rightmost panel features a faint white grid pattern. The title text is centered in the upper half of the image.

NJIRA CIA KRISTO

ELLEN G. WHITE

Njira Cia Kristo

Ellen G. White

1 —	NGAI ATHUURANITE ANDU	2
2 —	WAHŨKĪTIE NĪETHAGA KRISTO	24
3 —	TEKANIO	40
4 —	KUIKIRIA	81
5 —	KWĪYETHA	95
6 —	ŨHORIO NA KWĪTERIA	111
7 —	KĪEKA KĪA GŪTHAATHARĪRWO	130
8 —	GŪKŪRA KŪRĪ KRISTŪ	158
9 —	WĪRA NA ŪTŪŪRO	185
10 —	ŪŪĨ WA NGAI	206
11 —	KĪEGE KĪA ŪTHAITHI	227
12 —	GŪTŪKA NA KWĪGĪRIA	257
13 —	GŪCŪRAGA NĪNDĨ MWATHANI	282

<https://congressomv.org/mer>

1 — NGAI ATHUURANITE ANDU

Mawĩire na maũndũ makĩria marĩa
Ngai atonanjĩ, onthe monanagia atĩ
Ngai nĩ endete andu. Ithe witũ ũrĩa
thĩ-inĩ nĩ ãthũngũro ya muoyo, ũũgĩ,
na gĩkeno. Taa maũndũ mothe
marĩa mega na marĩa marĩ thĩinĩ wa
maũndũ ma rūciaro. Fikiria ũrĩa
Ngai athingirie maũndũ mothe
wega nĩgeetha mehote kũhũũnia
mĩkĩrĩro na kũreha gĩkeno, ti kũrĩ
andu o thĩini, no kũrĩ indo iria
ciothe irĩ muoyo. Mũtheri na mbura
iria ciũmagĩrĩria thĩ na kĩaĩ, irĩma,
iria, na mabũrũri, ciothe ciaragia

wendo wa Mũũmbi. Ngai nĩ ũrĩa
ũheaga indo iria ciothe irĩ muoyo
iria ciĩkagia. O ta ũrĩa mwandĩki wa
thunguci aarĩkiire:

"Maitho mothe nĩ makũroragĩra,
wee;

Na nĩ ũheaga irio ciao igĩrĩ na kĩrĩra.
Ūrahuĩra kĩongo gĩaku,
Na nĩ ũhũũnagia mĩĩtĩ ya indo
ciothe iria ciĩ na muoyo."

Thunguci 145:15–16

Ngai aũmbiire mũndũ arĩ mũtheru
na arĩ na gĩkeno kĩnene. Thĩ nzega,
o ta ũrĩa yumĩte moko-inĩ ma
Mũũmbi, yarĩtarĩ na kĩmenyo

kĩrĩkũ, kana kĩrumi. Nĩ kwaga
watho wa Ngai—watho wa
wendo—nĩgũo kwahũkĩirie kĩa
na gĩkuũ. No o na kũrĩ thĩnĩ wa
mathĩna mothe marĩa mehũkĩtwo nĩ
ũcuuku, wendo wa Ngai ũkĩrĩaga
kũoneka. Bathĩri iĩtagia atĩ Ngai
aarumire thĩ nĩ ũndũ wa mũndũ
(Mbere 3:17). Mĩigua na
mĩĩthia—mathĩna na magerio maria
matũmagĩrĩria muoyo ũrĩa
ũrugaru—Ngai nĩ aareetie nĩgeetha
maatũtũngĩre wega, o ta ũrĩa mũtũo
ũhote gũtũtũngĩria gũtũũkia
kuuma kĩaheeni na ũthaũ wa
ũcuuku. O na kũrĩ o na ũrĩa thĩ
ĩkĩaga, ti kĩaheeni na mathĩna o gũo.

Rũciaro rũene rŭrĩ na ũhoro wa hĩri
na kũrĩkĩro. Mahũa matarĩa
maacĩaga gatagatĩ ka mĩigua, na
mahũa maria maacĩaga mĩigua-inĩ.

Amamũ nĩ "Ngai nĩ Wendo"
moonekaga kũrĩ kũgũa kũothe kwa
mahũa marĩa marahuĩka na njĩra
nyingĩ nyaaci. Nyoni iria njaega
ciinaga, mahũa marĩa mega maria
mahũũnagia kĩenje kĩega, na mĩtĩ
mĩrũku ĩrĩa ĩrĩ kũu kĩhuruhũrũ-inĩ
ciothe ciũkagia ũira wa ũtunĩrĩri wa
Ithe witũ na mũtũo wake wa
kũreha gĩkeno kũrĩ ciana ciake.

Kiugo kĩa Ngai kĩũkagia ũndũ Ngai arĩ o we. Ngai mwene nĩ aarahirie wendo wake ũtarĩ mĩtũngĩrĩru na tha. Rĩrĩa Musa athaithaga, "Ndonie riiri waku," Mwathani aacookia, "Nĩngatuma ũgi waku wotha ũtaũkĩre mbere yaku." (Kũraha 33:18–19). Ũũ nĩguo riiri wake. Mwathani aatũkĩrĩte mbere ya Musa akĩhamagĩrĩra atĩ:

"MWATHANI, MWATHANI Ngai, ũrĩ na tha na ũrĩ na ũta, mũthiri wa kũrakara, na ũrĩ na ũgi mũnene na ũhoru wa ma, ũgirĩrĩria tha kũrĩ ngiri, ũneheera ũcuuku, mĩtũko, na mehia." (Kũraha 34:6–7)

Ngai nĩ mũthiri wa kũrakara na nĩ
wa tha nene nĩ ũndũ nĩ akenagĩra
tha (Jona 4:2; Mika 7:18).

Ngai nĩ atungĩte ngoro cithũ na
irangi ici nyingĩ thĩ-inĩ na igũrũ. Na
njĩra ya rũciaro na njĩra ya wendo
ũrĩa ũkĩrĩa andu mangĩmenya, Ngai
nĩ aikĩte ngũĩ gũtũũkĩria we
mwene. No maũndũ macio mothe
matihota kũmenyithia ũnene wa
wendo wake. O na kũrĩ o na ũrĩa
ũira ũcio wothe ũrĩ, thũũri wa ũrĩa
mwega nĩ araya ngoro cĩa andu.
Andu matĩrĩte kwĩtĩa Ngai,
makĩgeria atĩ nĩ mũũkĩrĩmu na

ndegũĩ kũneheera. Thanĩ nĩ
aacookie andu agĩtia atĩ ũrĩa
mũnene wa Ngai nĩ kĩhotoo kĩa
kũrĩrĩa—o ta atĩ nĩ mũcamanĩri
mũũkĩrĩmu na mũkũngĩ
mũũkĩrĩmu ũrĩa ũtũũngaga andu
nĩgeetha ahote gũcoke mahĩtia
mage na akehe. Nĩgeetha aahotie
kũũkĩria kĩonekĩro kĩa nduma, na
nĩgeetha aonie andu othe wendo wa
Ngai ũtarĩ mũtũngĩrĩru, Jesu
aagũkaga atuĩrĩte gatagatĩ ka andu.

Mũrũ wa Ngai aakũrũkĩte kuuma
igũrũ nĩgeetha aũkĩrie Ithe. Jesu
akiuga:

"Gũtarĩ mũndũ o na ũmwe
warĩonie Ngai; Mũrũ ũrĩa aciarirwo
o we, ũrĩa arĩ o arĩ thĩinĩ wa Ithe,
nĩwe wamũũkĩirie." (Johana 1:18)

Na rĩngĩ:

"Gũtarĩ mũndũ ũmenyaga Ithe, no
Mũrũ, na ũrĩa Mũrũ aangĩenda
kũmũũkĩiria." (Mathayo 11:27)

Rĩrĩa mũrũta ũmwe aakoria Jesu atĩ,
"Tonie Ithe," Jesu aacookia:

"Filipo, nĩndũtũũite na inyuĩ ihinda
kũrĩ, nawe ũndũrĩ watũũĩ? Mũndũ
o wothe ũrĩa ũngĩona niĩ nĩ aona

Ithe. Nĩkĩ ũgũcokagia koria, 'Tonie Ithe'?" (Johana 14:8–9)

O ta ũrĩa Jesu aahothera wĩra wake thĩ-inĩ, akiuga:

"Mwathani nĩanjigire kũhunja andũ athĩni ũhoru mwega.

Nĩandũmĩte kũhonia ngoro cĩrĩ ciũmbu, kũhamagĩra andũ aagĩrĩwa ũteku, kuonia andũ poo kũona, na gũkũrũria andũ arĩa mĩtũko ĩrutĩte."
(Luka 4:18)

Ũũ nĩguo wĩra wake. Kũrĩ kũothe kũrĩa Jesu aathiire, nĩaathaga wega na akĩhonia andũ arĩa othe Thanĩ

aatharĩte. Mĩciĩ mĩna yarĩtarĩ na
mũndũ ũrũarĩte nĩ ũndũ Jesu
aathĩire kuo akĩhonia andũ othe.
Maũndũ mothe marĩa ekaaga
maonagia atĩ Ngai nĩwe
wamũtũmĩte na wamũrutire.
Wendo, tha, na kĩeha kĩa ngoro biũ
kĩonekagĩra kũrĩ kũothe kwa
muoyo wake. Ngoro yake yũrĩ na
kĩeha kĩnene kũrĩ andũ. Aayakĩte
ũndũ wa mũndũ nĩgeetha ahote
kwĩyũmĩrĩria mĩkĩrĩro ya andũ. O
na arĩa athĩĩni kũrĩ ṽa atĩirĩ na kītĩ
kĩa kwĩtigĩra gũkuhĩrĩria. Ciana nini
nacio nĩ ciendete gũkuhĩrĩria Jesu.
Ciendaga gũtũũra mathĩ goro-inĩ

make na kūrora ũthiũ wake mwĩrĩ
na wendo.

Jesu ndaahithire ũhoru wa ma, no
rĩrĩa aaraga ũhoru wa ma, aaraga na
wendo. Aatũũragĩra andu na ũũgĩ,
ũta, na ũtĩiri. Ndariaaga na ũrũme.
Ndahĩtũkire na ciugo cia kũũkĩrĩra
thĩiri wa gũkĩrĩra. Ndang'athire
mũndũ o na ũmwe nĩ ũndũ wa
kũu. Aaraga o rĩmwe ũhoru wa ma
na wendo. Aakang'arĩrĩra ũrũa,
ũtigĩrĩri wa gũkĩria, na mehia, no
matĩĩrĩ maarĩ moonaga rĩrĩa aaraga
na ngoro ya kũngĩrĩra. Aarĩra
Jerusalemu, itũũra rĩrĩa aendete, nĩ
ũndũ matigana kũmũtahĩrĩra, o na

kūrĩ o na atĩ nĩwe Njĩra, na Ma, na
Muoyo. O na rĩrĩa mandũkanĩtie,
agĩcookaga na tha nene. Muoyo
wake wothe nĩ wa kũrutanĩra na
kũtunĩrĩra andũ othe. Muoyo wa
mũndũ o wothe nĩ wa goro nene
maitho-inĩ make. O na kūrĩ o na atĩ
aatũũaga na ũhoti wa Ngai,
aatonagĩra andũ othe a nyũmba ya
Ngai na ũtĩĩri na tha nene. Kūrĩ
mũndũ o wothe, aoonaga mũndũ
ũrĩa ũcuuku nĩ ũrũkĩte na ũrĩa
aagũkĩte kũhonokia.

Ũũ nĩguo ũndũ wa Kristo ũrĩ, o ta
ũrĩa muoyo wake woonite. Na ũũ
nĩguo ũndũ wa Ngai o we. Nĩ

kuuma ngoro-inĩ ya Ithe mĩcere ya
tha ya Ngai ĩtũũkagĩra andũ othe
na njĩra ya Kristo. Jesu, Mũhonokia
wa tha na wa ũta, nĩ Ngai ũrĩa we
aakĩonie thĩinĩ wa nyama ya mũndũ
(1 Timotheo 3:16).

Nĩ kũgũtũngĩra Jesu aatuĩire,
athĩĩne, na akĩa. Aatuĩire "Mũndũ
wa Kĩeha," nĩgeetha ithuĩ tũgĩe na
gĩkeno kĩa tene na tene. Ngai aarete
Mũrũ wake mwendwa, ũrĩa ũrĩ na
ũgi na ma, kuuma igũrũ-inĩ rĩa riiri
na akĩigua thĩ-inĩ ĩrĩa ũcuuku nĩ
ũrũkĩte na nduma nĩ ĩtũĩte.

Aamwereire kũtiga kũu handũ ha
wendo na gũthũrĩrĩrio nĩ maraika,

nĩgeetha athĩĩne na ũthaũ, matũũro,
kũũnwo, na gĩkuũ.

"Mũtũko ũrĩa ũrehaga thayũ nĩ
ũgũkũrakuĩra, na kũrĩ na ũndũ wa
ngũũri ciake nĩtũhonokaga." (Isaia
53:5)

Mũrorere gĩthaka-inĩ, Gethsemane,
na mũthambĩ-inĩ. Mũrũ wa Ngai
ũtarĩ na ũũku aakiigĩra mũgogo wa
mehia. We ũrĩa aatũũaga arĩ na
Ngai o rĩmwe, aathĩĩna na
mũtũũngĩko mũũkĩrĩmu ũrĩa mehia
makũraga gatagatĩ ka Ngai na
andũ. Nĩ ũndũ wa kĩeha kũu,
agĩcokaga akĩanĩra atĩ:

"Ngai wakwa, Ngai wakwa, nĩkĩ
ũũtigĩte?" (Mathayo 27:46)

Mũgogo mũũkĩrĩmu wa mehia, na
mũtũũngĩko ũrĩa ũũkĩraga gatagatĩ
ka muoyo na Ngai, na maũndũ
macio nĩmo matang'ang'ire ngoro
ya Mũrũ wa Ngai.

No kĩruta kĩa nene gĩtũngĩtwo ti nĩ
kũreha wendo ngoro-inĩ ya Ithe
kũrĩ mũndũ, kana kũmũtũma
aende kwĩhonia. A-a, a-a! "Ngai
aendete thĩ, nĩ ũndũ ũcio ahe Mũrũ
wake o we aciarirwo." Johana 3:16.
Ithe nĩ atwendete, ti nĩ ũndũ wa

kĩhonga kĩa nene, no nĩ aatũmare
kĩhonga kũu nĩ ũndũ atwendete.
Kristo nĩwe ũrĩa aatũũrire na njĩra
ĩrĩa aahote kwĩtura wendo wake
ũtarĩ mũtũngĩrĩru kũrĩ thĩ ĩrĩa
yagũire. "Ngai aarĩ thĩinĩ wa Kristo,
akĩrekania thĩ na we mwene." 2
Akorintho 5:19. Ngai aathĩine
hamwe na Mũrũ wake. Thĩinĩ wa
kĩeha kĩa Gethsemane, na gĩkuũ kĩa
Kalvari, ngoro ya Wendo Ūtarĩ
Mũtũngĩrĩru yarĩire kĩhonga kĩa
gũtũtũngĩra.

Jesu akiuga, "Nĩ ũndũ ũcio Ithe
nĩandendete, nĩ ũndũ ndĩaga
muoyo wakwa nĩgeetha ndũcoke

njũũe." Johana 10:17. Ũũ nĩguo,
"Ithe nĩ anyendete mũno nĩ ũndũ
nĩngĩhe muoyo wakwa
kũgũtũngĩra. Kũrĩa nĩgaatũũira
kĩhunjĩri caku, na kĩrĩganĩri caku,
na kwĩtigua ũcuuku waku, nĩ ũndũ
ũcio nĩendetwo nĩ Ithe; nĩ ũndũ wa
kĩruta gĩakwa, Ngai aahota gũtua
kĩhooto, na rĩngĩ aatũũire mũndũ
ũrĩa wĩtigĩite Jesu."

Gũtarĩ mũndũ ũngĩ korwo nĩ Mũrũ
wa Ngai wahotete gũtũtũngĩra; nĩ
ũndũ nĩwe o we ũrĩa aatũũire o
thĩinĩ wa Ithe wahotete kũmũũkĩria.
Nĩwe o we ũrĩa wamenyaga ũtũũiri
na ũraihi wa wendo wa Ngai

wahotete kuonia. Gũtarĩ kĩruta
kĩngĩ gĩkĩrĩa kĩa Kristo kĩrĩa
kĩaathirwo nĩ ũndũ wa mũndũ ũrĩa
wagũire gũtahota kũũkĩria wendo
wa Ithe kũrĩ andũ arĩa mahũkĩtie.

"Ngai aendete thĩ mũno, nĩ ũndũ
ũcio ahe Mũrũ wake o we
aciarirwo." Ndaamũhe tu nĩgeetha
atuĩre gatagatĩ ka andũ, aakũũe
mehia mao, na afe kĩruta kĩa.
Aamũhe kũrĩ andũ arĩa magũire.
Kristo aatũũire e ũmwe na mĩkĩrĩro
na mĩkĩrĩro ya andũ. We ũrĩa
aatũũire arĩ na Ngai o rĩmwe, nĩ
aahotithanĩtie na andũ na njĩra ĩrĩa
itahaana. Jesu nĩ "athĩina gũkĩita

andũ a nyũmba" (Ahiburania 2:11);
nĩwe Kĩruta kĩithũ, Mũkũrũkania
witũ, na Mũũrũ witũ, na aakũũraga
ũndũ wa mũndũ mbere ya gĩtĩ kĩa
Ithe, na tene na tene arĩ ũmwe na
andũ arĩa ahonoketie—Mũrũ wa
mũndũ. Na maũndũ macio mothe
nĩgeetha mũndũ ahonokie kuuma
ũũku na ũthaũ wa mehia, nĩgeetha
aonie wendo wa Ngai na
aagayanĩrie gĩkeno kĩa ũtheru.

Kĩhonga kĩrĩa kĩarĩrwo nĩ ũndũ wa
gũtũtũngĩra, kĩruta kĩa nene kĩa Ithe
witũ wa igũrũ gũtũma Mũrũ wake
afe nĩ ũndũ wa ithuĩ, gĩtũkĩrĩrĩa
gũtũhe ũtĩiri mũnene wa ũrĩa

tũngĩatuĩka na njĩra ya Kristo. O ta
ũrĩa mũandĩki ũrĩa athĩtũwo nĩ Ngai
Johana aaronie ũtũũri, ũraihu, na
ũnene wa wendo wa Ithe kũrĩ andũ
arĩa mahũkĩtie, aayũrĩtwo nĩ ũtũĩri
na kĩtigĩro; na rĩrĩa aagĩrĩrire ndũũgĩ
ĩhote kwaria ũnene na ũta wa
wendo ũyũ, aatũmire thĩ yothe
ĩũkĩrie. "Taa, wendo ũrĩa mũnene
Ithe aatutĩte, nĩgeetha tũtaĩtwo aana
a Ngai." 1 Johana 3:1. Ũũ nĩguo
ũtũũria mũndũ! Na njĩra ya
kũhĩtũka, aana a andũ matuĩte
athigari a Thanĩ. Na njĩra ya
gwĩtĩgĩria kĩruta kĩa Kristo, aana a
Adamu mangĩatuĩka aana a Ngai.
Na njĩra ya kwĩyaka ũndũ wa

mũndũ, Kristo nĩ atumbagia andũ.
Andũ arĩa magũire marekwo kũu
handũ hangu, na njĩra ya
gwĩyũmĩrĩria na Kristo, mangĩhota
kũtaĩtwo "aana a Ngai."

Wendo ũtũũre ũtaahanĩka. Aana a
Mũthamaki wa igũrũ! Ũrĩa mweka!
Ũhoro wa kwĩciria mũno! Wendo
wa Ngai ũtarĩ kĩfananĩro kũrĩ thĩ
ĩrĩa yatumĩkĩire! Kwĩciria gũkũ kũrĩ
na ũhoti wa gũtũnjia ngoro na
kũreka kwĩyũmĩrĩria na mũtũo wa
Ngai. Rĩrĩa twĩciria ũndũ wa Ngai
na kĩonekĩro kĩa mũthambĩ, tũona
mũno tha, ũta, na ũneheri ihahĩtie
na kĩhooto na ũrĩrĩri, na tũona ũira

ũngĩ wa wendo ũtarĩ mũtũngĩrĩru
na tha ya ngoro ĩkĩrĩa ya nyina kũrĩ
mwana wake ũrĩa ahĩtũkĩte.

2 — WAHŪKĪTIE NĪETHAGA KRISTO

Mũndũ aarĩ na ũhoti mũnene na
ũũgĩ ũrĩa ũrĩ na kĩhooto. Aarĩ
mũtheru, na aarĩ na ũtagĩri na Ngai.
Mecereci maake maarĩ marĩtheru,
na mĩtumo yake yarĩ ntharu. No nĩ
ũndũ wa kũhītũka, ũhoti wake
wacokire thutha, na mūtugo wa
kwenda o we mwene wathire
handũ ha wendo. Ũndũ wake
warĩkĩire mũno nĩ ũndũ wa
kũhītũka, na aatiguĩra ũhoti, na
njĩra yake, gũkĩrĩra ũhoti wa ũũru.

Aaguĩtwo nĩ Thanĩ, na angĩtũũra
ũguo tene na tene, nĩgaatiga atĩ
Ngai ndaakinyĩrĩte. Mũregi
nĩaendaga kũũkĩra kĩndũ kĩa Ngai
kĩrĩa kĩa gũũmba mũndũ, na
kũyũra thĩ na kĩaha na ũguũ. Na
angĩonia ũũru ũcio wothe ta ũrĩa
mũtumo wa Ngai nĩũrĩa wa
gũũmba mũndũ.

Rĩrĩa mũndũ aarĩ ũndũrũ,
aatũũraga na gĩkeno hamwe na
Ngai, "ũrĩa thĩinĩ wake hoithĩtwo
ũgi na ũmenyo wothe." Akolosai
2:3. No rĩrĩa aahĩtũkĩte, ndaahota
rĩngĩ kũona gĩkeno kĩa ũtheru, na
aacaria kũũka mbere ya Ngai. Ũguo

nĩguo ũndũ wa ngoro ĩtarĩ
ĩrũgamĩte. Ndarĩ na ũtagĩri na Ngai,
na ndĩona gĩkeno kĩa kwaria nake.
Mũndũ ũrĩa wahũkĩtie ndahota
gũkena mbere ya Ngai; nĩathũũraga
gũtũũra hamwe na andu arĩa
marĩtheru. Angĩekwo
nĩahotithanĩtie kũingĩra igũrũ,
gĩtiganyo kĩaake nĩkĩaagĩa. Mũoyo
ũrĩa wa kwenda andũ othe ũtarĩ
mũtũngĩrĩru ũrĩa ũtũũragĩra
kuo—ngoro o yothe ĩcookagia
ngoro ya Wendo Ũtarĩ
Mũtũngĩrĩru—ndĩhote kwaria na
muoyo wake. Mecereci make,
mũkĩrĩro wake, na mĩtumo yake,
nĩmatarĩũ na macio marĩa

matũmaga andũ arĩa marĩtheru
matuĩre kuo. Angĩtuĩra ta
mũgambo ũrĩa ũtarĩ na ũtagĩri
thĩinĩ wa rwĩmbo rwa igũrũ. Igũrũ
rũngĩtuĩra handũ ha kũrũngĩrĩrio;
nĩakenaga gũthithĩka kuuma kũrĩ
Ngai, ũrĩa ũrĩ ũtheri wake, na
kĩhumo kĩa gĩkeno kĩaguo. Ti ũcĩrĩri
wa Ngai ũrĩa ũũkĩraga andu arĩa
aũru kuuma igũrũ; nĩmagũũkĩtwo
nĩ kĩndũ kĩa mwene gĩtarĩ kĩa
kwĩyũmĩrĩria na andu a kuo. Riiri
wa Ngai nĩwatunyaga. Nĩmakenaga
gĩkuũ, nĩgeetha mahithĩke kuuma
ũthiũ-inĩ wa ũrĩa wakũire nĩgeetha
ahonokie.

Ti ũhoti witũ, na njĩra yitũ,
gũtũũkia kuuma thĩinĩ wa kĩrimi
kĩa mehia kĩrĩa tũgũĩtwo. Ngoro
cithũ nĩ nũru, na tũtiũhota
kũcĩndia. "Nũũ ũngĩrehe kĩndũ
kĩtheru kuuma kĩrĩa gĩtarĩ theru?
gũtarĩ o na ũmwe." "Mũoyo ũrĩa wa
nyama nĩ ũthũũri na Ngai: nĩ ũndũ
ndũwathagĩrĩra watho wa Ngai, o
na ndũhota." Ayubu 14:4; Rumi 8:7.
Ūtaũri, ũũgĩ, wĩyĩkĩro wa mũtũo, na
mĩkĩrĩro ya mũndũ, ciothe cĩ na
ũndũ wacio, no handũ hano ndici
ũhoti. Mangĩreha mwĩhokeku wa
nja, no ndingĩhota gũndia ngoro;
ndingĩhota gũtheria ithũngũro cia
muoyo. Gũkorwo na ũhoti ũrĩa

ũrutaga thĩinĩ, muoyo mwerũ
kuuma igũrũ, mbere ya andu
gũcokio kuuma mehia na ũtheru.
Ūhoti ũcio nĩ Kristo. Ūta wake o
wothe ũngĩhota gũũkĩria ũhoti wa
muoyo ũrĩa ũkwĩte, na kũũtahĩrĩa
Ngai, na ũtheru.

Mũhonokia akiuga, "Mũndũ atari
aciarirwo kuuma igũrũ," atari
ahokie ngoro njerũ, mĩtugo mwerũ,
na mĩtumo mwerũ, ũrĩa ũrĩ na
muoyo mwerũ, "ndahota kuona
ũthamaki wa Ngai." Johana 3:3.
Kũgeria atĩ nĩ gũkũrĩa ũga ũrĩa
mũndũ arĩ nao nĩ mĩtũo, nĩ ũrimũ
mũũkĩrĩmu. "Mũndũ wa nyama

ndahota gwĩtahĩrĩria maũndũ ma
Mwene Ngai: nĩ ũndũ nĩ maũndũ
ma ũrimũ kũrĩ we; o na ndahota
kũmanyã, nĩ ũndũ matonagĩrio na
Mwene Ngai." "Tigetha gũkĩrĩra nĩ
ũndũ ndaamwĩrĩire, 'Mũrĩ bũrũri
mũciarirwo rĩngĩ.'" 1 Akorinitho
2:14; Johana 3:7. Kũrĩ Kristo
nĩkĩandĩkĩtwo atĩ, "Thĩinĩ wake warĩ
muoyo; na muoyo ũcio warĩ ũtheri
wa andu"—"rĩitwa o rĩmwe rĩrĩa
rĩaheirwo andu thĩ-inĩ, rĩrĩa
tũngĩhonokio nĩrĩo." Johana 1:4;
Akarũ 4:12.

Ti gũkũrĩga gũkũona ũta wa Ngai,
kũona ũga, na ũta wa ithe, wa ũndũ

wake. Ti gũkũrĩga gũkũona ũũgĩ na
kĩhotoo kĩa watho wake, kũona atĩ
nĩũhĩte kĩrĩa kĩa wendo wa tene na
tene. Mũtũmwo Paulo ahonire
macio mothe rĩrĩa aahamagĩrĩre atĩ,
"Nĩngĩrĩkĩrĩa watho atĩ nĩ mwega."
"Watho nĩ mũtheru, na watho ũcio
nĩ mũtheru, na wa kĩhotoo, na
mwega." No aongerera, na kĩaha na
kwaga kũũrĩkĩro, "Niĩ nĩ wa nyama,
nduĩtwo nĩ mehia." Rumi 7:16, 12,
14. Aakenaga ũtheru, na ũrĩrĩri, ũrĩa
we mwene aatiguĩra ũhoti, na
agĩanĩra atĩ, "Niĩ mũndũ mũũru!
nũũ ũngĩhonokia kuuma nyama ĩno
ĩrĩa ĩrehaga gĩkuũ?" Rumi 7:24. Ũcio
nĩguo mũgambo ũrĩa ũrĩa kuuma

ngoro-inĩ cia andu arĩa marĩ na
mũgogo, kũrĩ bũrũri o wothe na
ihinda o rĩothe. Kũrĩ othe, kĩrĩa kĩrĩ
na kiugo gĩmwe, "Taa Mwana ũrĩa
wa Ngai, ũrĩa ũkũraga mehia ma
thĩ." Johana 1:29.

Nĩ ũndũ mĩfananĩro mĩingĩ ĩrĩa
Mwene Ngai aathire nayo nĩgeetha
aonie ũhoru ũyũ, na nĩgeetha
aũũkĩrie ngoro iria cĩkenaga
gũtahũka kuuma mũgogo-inĩ wa
mehia. Rĩrĩa, rĩrĩa Jakubu aahĩtũkĩte
na kũrĩa Esau, agĩthiira kuuma
nyũmba ya ithe, aarĩ na mũgogo
mũũkĩrĩmu wa mehia. Aathiĩ o we,
na aatũũrwete, aatigĩtwo nĩ

maũndũ mothe marĩa maatumaga
muoyo ũrĩ mweka, na kwĩciria
kũmwe gũkĩrĩa gũothe kũrĩa
kũramagĩra ngoro yake, nĩ kwĩtigĩra
atĩ mehia make nĩmamũtũngĩte na
Ngai, na atĩ nĩatigĩtwo nĩ igũrũ. Na
kĩeha aakomaga thĩ ĩtarĩ na kĩrĩa,
aacigiirwo nĩ irĩma, na igũrũ rĩrĩ na
njata. Rĩrĩa aarĩ koma, ũtheri ũngĩ
wa kĩeha ũũkĩrĩte maitho-inĩ make;
na taa, kuuma thĩ-inĩ ĩrĩa aakomire,
mathĩna ma kũrĩa maaikaraga o ta
aakĩrĩrũkĩra igũrũ, na maraika ma
Ngai matuĩkagĩra, na kuuma
riiri-inĩ, mũgambo wa Ngai
wathĩkagĩrĩtwo ũrĩ na ũhoro wa
kĩũrĩkĩro na hĩri. Ũguo nĩguo

kwamenyithirio Jakubu kĩa
kĩrendagĩĩra muoyo
wake—Mũhonokia. Na gĩkeno na
ũta aonie njĩra ĩrĩa we, mũndũ
wahũkĩtie, ahoti gũcokio na kwaria
na Ngai. Mathina ma kĩaoto gĩaake
maarĩ Kristo, njĩra ĩrĩa yotho yĩrĩa
yagatagatĩka gatagatĩ ka Ngai na
mũndũ.

Ūcio nĩguo mũfananĩro Jesu
aahothere rĩrĩa aarĩ na Nathanaeli,
rĩrĩa akiuga, "Mũũkĩrĩrie igũrũ
rĩkĩhũũra, na maraika ma Ngai
makĩrĩrũka na mwakĩrũka kũrĩ
Mũrũ wa mũndũ." Johana 1:51.
Rĩrĩa ũcuuku wakĩnyita, mũndũ

aagũthĩtwo na Ngai; thĩ ĩtigwo na
igũrũ. Gatagatĩ ka indo ici nĩkĩarĩ na
mũnyororo ũrĩa ũtahaana, na
ndahota kwaria. No na njĩra ya
Kristo, thĩ nĩagĩtwo rĩngĩ na igũrũ.
Na njĩra ya gĩkuũ gĩake, Kristo nĩ
aahingire mũnyororo ũrĩa mehia
maakĩra, nĩgeetha maraika
mangĩhota kwaria na mũndũ.
Kristo nĩ agatanya mũndũ ũrĩa
wagũire na ũhoti wake mũnini na
ũhoti wa Ngai ũtarĩ mĩtũngĩrĩru.

No nĩ kũriũ kwa andu gũkũgeria
gũtũũria maũndũ, nĩ kũriũ kwa
mĩkĩrĩro yothe ya gũtũmbia andu,
ingĩmatigwo nĩ kĩhumo kĩmwe kĩa

hĩri na ũteithio kũrĩ andũ arĩa
magũire. "Kĩrĩa gĩothe gĩega na kĩrĩa
gĩothe gĩtheru" (Jakubu 1:17) nĩ
kuuma kũrĩ Ngai. Gũtarĩ ũga ũrĩa
wothe wa ũndũ wa mũndũ taarĩ
kuuma kũrĩ we. Na njĩra ĩrĩa ĩkĩrĩa
ĩrĩa ĩrĩ kũrĩ Ngai nĩ na njĩra ya
Kristo. Akiuga, "Niĩ nĩ njĩra, na ma,
na muoyo: gũtarĩ mũndũ
ũgĩkinyĩrĩria Ithe, no na njĩra
yakwa." Johana 14:6.

Ngoro ya Ngai ĩrĩ na kĩa kĩa kĩa
kũrĩ ciana ciake cia thĩ na wendo
ũkĩrĩa gĩkuũ. Rĩrĩa aarehe Mũrũ
wake, nĩatũtũre igũrũ rĩothe kĩrĩa
kĩmwe. Muoyo wa Mũhonokia na

gĩkuũ, na kũrũgama kwake, ũtunĩri
wa maraika, gũthaiya kwa Mwene
Ngai, Ithe arutaga igũrũ na arutaga
thĩinĩ wa maũndũ mothe, na
maũndũ mothe ma andu a
igũrũ,—othe nĩ makinyĩrite nĩ ũndũ
wa gũtũngĩra andu.

Aa, tũcire kĩruta kĩa nene kĩrĩa
kĩarutirwo nĩ ũndũ wa ithuĩ!
Tũgerie kũmenya ũrĩa igũrũ
rĩkũragĩrĩria andu arĩa mahũkĩtie
nĩgeetha macookio nyũmba-inĩ ya
Ithe. Mĩtumo ĩkĩrĩa, na ũhoti ũkĩrĩa,
gũtiũhota gwĩkwo; kĩrĩa gĩkĩrĩa gĩa
kũrĩa ũga, gĩkeno kĩa igũrũ, na gĩtĩ
kĩa maraika, ũtagĩri na wendo wa

Ngai na Mũrũ wake, na kwagĩrĩrwo
na kũrĩa kwothe kwagĩrĩrwo kwa
ũhoti witũ tene na tene—mbirĩ ici ti
cia kũtũtũma tuhe muoyo witũ kũrĩ
Mũũmbi na Mũhonokia witũ?

Na rĩngĩ, kĩhoto kĩa Ngai gĩkĩrĩa
mehia, na kĩrĩa kĩrĩa gĩatũũra, na
kũrĩa ũndũ wa mũndũ ũgĩkuua, na
gĩkuũ kĩa mũthia, nĩkĩonekĩtwo
thĩinĩ wa kiugo kĩa Ngai nĩgeetha
kĩtũrĩrĩrie na ũtunĩri wa Thanĩ.

Atĩ ti tũgũcua tha ya Ngai? Nĩ kĩ
gĩkĩrĩa angĩeka? Tũtige tũrĩ na
ũtagĩri na Ngai, ũrĩa atwendete na
wendo ũrĩa ũtarĩ mũtũngĩrĩru.

Tūtwarīrie indo iria ciatūmarīrwo
nīgeetha tūcokie kuoneka o ta we,
na gūcokio na ūtagīri na maraika
marīa matunaga, na gūcokio na
ūtagīri na Ithe na Mūrū.

3 — TEKANIO

Mundu nĩatũũgĩrĩtwo atĩa na Ngai?
Muhĩtia nĩatũũgĩrĩtwo atĩa? Nĩ
njĩra-inĩ ya Kristũ o wega
tũngĩhotwo kũrũnganĩrĩria na Ngai,
na ũtheru; no nĩtũgũtũũgĩra Kristũ
atĩa? Andũ aingĩ nĩmarĩũriaga kĩũri
kĩrĩa kũu kĩmwe ta kĩrĩa kĩrĩ
kĩrĩrĩrĩ-inĩ kĩa mũthenya wa
Pentekoste, rĩrĩa mekĩtwo na
mũhĩtia, makĩanĩrĩra, “Tũkaũke
atĩa?” Kiugo kĩa mbere kĩa Petero
gĩa kũmacokia kĩarĩ, “Tekanĩrĩai.”
Matendo 2:37,38. Angĩ o rĩu ĩndĩ, o
thĩinĩ wa mathaũ matarĩ manene,
akĩĩra, “Tekanĩrĩai, ... na mũcooke,

nĩgeetha mehia manyu
macingithio.” Matendo 3:19.

Tekanio nĩrĩkũmba kĩa kĩa mehia
na gũtigwo nĩmo. I tũtigana na
mehia ũtũtonya kuona ũũru wa mo;
tũtangĩaga na ngoro, gũtigana na
mehia gũtũgũkorwo na kĩaũ cinga
thĩinĩ wa mũtũũro.

Nĩ andũ aingĩ matarĩũũĩ mũthemba
ũrĩa wa kũrĩa Tekanio ĩrĩ. Mbũtũ
nyingĩ nĩcigua kĩa nĩ ũndũ
nĩmahĩtie na o na nĩmakarĩa
mũtũũro wa kũũ thĩ nĩ ũndũ
meguaga atĩ ũũru wao
nĩũkũmarehie gũthĩika. No ũyũ ti

Tekanio ta ũrĩa ũrĩ thĩinĩ wa
Bajibuli. Marĩiraga ũũru wa
gũthĩika gũkĩra ũũru wa mehia.
Ũcio nĩguo mũthemba wa kĩa kĩa
Esau rĩrĩa aoonire atĩ ũrĩa aarĩ na
rĩitwa rĩa mũciari nĩrĩamũthiire tene
na tene. Balamu, aakĩnyitwo nĩ ũgu
na mũraika ũrĩa ũkĩrũgamĩte na
njĩra na rũhiũ rũkĩhambwo,
aacookanĩrĩria ũcuuke wake nĩ
ũndũ aagira atĩ ndakua; no gũtarĩ
tekonio rĩa kũrĩa mehia, gũtarĩ kĩaũ
kĩa kũrekania gĩthĩ kĩa wĩra, na
gũtarĩ kĩũ kĩa ũũru. Judas Iskariote,
thutha wa gũkũngũrĩria Mwathani
wake, akĩanĩrĩra, “Nĩnahĩtie nĩ

ũndũ nĩkũngũrĩirie rūthĩro rūtarĩ na
kĩaũ.” Mathayo 27:4.

Gwatanĩrĩra kũu kwarĩ kwa
kwĩthĩnwo nĩ ngoro yake ĩrĩa yarĩ
na mehia nĩ ũndũ wa kũigua ũgu
wa gũtuĩrĩwa na kĩhoto na
kwĩtigĩra kĩhoto kĩa kĩhoto.

Maũndũ marĩa marĩ gũkũehera kuo
nĩmamũũkũririe na ũgu, no gũtarĩ
kĩeha kĩa ngoro kĩa kũrĩa mũno kĩa
ngoro yake, atĩ nĩakũngũrĩirie
Mũrũ wa Ngai ũtarĩ na kĩaũ na
akĩũrana Mũtheru wa Isiraeli.

Firaũni, rĩrĩa aarĩ arĩ na kĩaeha nĩ
ũndũ wa kuohwo nĩ Ngai,
aacookanĩrĩria ũcuuke wake

nĩgeetha ahonoke na ũũru, no
aacooka na kwĩũrana na Iguru o
rĩrĩa thĩna mamũkĩrĩte. Andũ aya
onthe nĩmaarĩirie marũa ma mehia,
no matarĩ na kĩeha kĩa mehia
enyene.

No rĩrĩa ngoro ĩkĩiguĩra ũhoti wa
Mũũhoru wa Ngai, ngoro ya ũũru
ĩkarahũka, na muhĩtia
aacookanĩrĩria gĩthũ kĩa watho wa
Ngai mũtheru, kĩa gĩtĩ kĩa ũnene
wake Igũrũ na thĩ. “Ũtheri, ũrĩa
ũmũnyĩrĩte andũ onthe arĩa
maciĩtwo thĩinĩ wa thĩ,” ũraragia
maĩkaro ma ngoro, na maũndũ ma
nduma arĩa mahithĩtwo

nĩmamaciarwo. Johana 1:9. Kũhĩtio
kũnyĩta ngoro na ũũru. Muhĩtia
nĩonaga ũtheru wa Jehova na
agĩtigĩra gũcũngũrwo thĩ, arĩ na
ũcuuke na ũũru, mbere ya ũrĩa
ũthũũraga ngoro. Nĩonaga wendo
wa Ngai, ũtheru wa ũtheru, gĩkeno
kĩa ũtheru; nĩekĩaga nũũgũ wa
gũthambwo na gũcookerwo na
wendo wa Iguru.

Ithai rĩa Daudi thutha wa gũkĩa,
nĩrĩarutaga kĩone kĩa mũthemba wa
kũrĩa mehia. Gũtekanio kwake
kwarĩ kwa ũhoru na mũno. Gũtarĩ
mbere ya gũthambia mehia make;
gũtarĩ kwenda gũhonoka na

kĩhotoo gĩa kwĩtigĩra, kwarĩ
kũrũmĩrĩra ithai rĩake. Daudi aona
ũnene wa mehia make; aona
gũthũũkwo kwa ngoro yake;
aanyarara mehia make. Gũtiarĩ
gũkũũra ihinda rĩa kuuga nĩ ũndũ
wa kũũhĩrwo no rĩa kũũra gĩthũ kĩa
ngoro. Nĩekĩaga mũnene wa gĩkeno
kĩa ũtheru—gũcookerwo na wendo
na kwaria na Ngai. Ũcio nĩguo
mũgambo wa ngoro yake:

“Mũndũ ũrĩa mehia make
mahĩrĩtwo,
na mehia make macingithwo,
nĩmũhũngu.

Mũndũ ũrĩa Jehova atarĩkũ
ndaunganĩra na
mehia,
na ũrĩa ũtarĩ na ũũru thĩinĩ wa
ngoro yake, nĩmũhũngu.” Zabuli
32:1,2.

“Njarĩrie, wee Ngai, ta ũhinya
waku wa wendo;
Ta kũngĩ kwa ũhinya waku wa ũta,
cinga mehia makwa....
Nĩtondũ nĩũĩ mehia makwa; na
mehia makwa
macerete mbere yakwa....
Thambia na hisopo, na
nĩngũtherwo;
ũũthe, na nĩngũthukagĩra irĩma....

Ũmbũka ngoro ãtherũ, wee Ngai;
na ãne ãhoro mwega thĩĩnĩ wakwa.
Ndũkanjũkĩrie kũrĩ ãthiũ waku;
na ndũkatwara Mũũhoro waku
Mũtheru kuuma kũrĩ nĩ.
Cokia kũrĩ nĩ gĩkeno kĩa ãhonokio
waku;
na ãndithage na mũũhoro waku wa
ũhoti....
Honokia kuuma rũthĩro rwa
rũthĩro, wee Ngai,
Ngai wa ãhonokio waku:
na rũrĩmĩ rwakwa rũgũkinĩra
ũtheru waku.” Zabuli 51:1-14.

Tekanio ta ũrĩa ũyũ, nĩrĩkĩra ũhoti
witũ wa gwĩka; nĩrĩnyonwo kuuma

kūrĩ Kristũ ũkĩambata Igũrũ na
ũkĩhe andũ maruga.

Haha nĩkuo kūrĩ kĩndũ kĩrĩa andũ
aingĩ mangĩhĩtia, na kĩo
nĩkĩmatũma matanyona ũteithio
ũrĩa Kristũ ekĩaga kũmahe.

Macĩgĩria atĩ matitonya gũũka kūrĩ
Kristũ ũtũkanĩrĩrie, na atĩ tekonio
nĩyo ĩtũma mehia mao mahĩrĩrio. Nĩ
kĩa ma ta atĩ tekonio nĩrĩtungatana
mbere ya kũhĩrĩrio kwa mehia;
nĩtondũ nĩ ngoro ĩrĩa ĩcangĩtwo na
kũhũũtwo ĩrĩa ĩkũigua kwenda
Mũhonokia. No muhĩtia nĩatũnga
atĩ nĩateithanĩtie na tekonio mbere
ya gũũka kūrĩ Jesu? Nĩtekonio

nĩkũgacooka kĩhingo kĩrĩa kĩrĩ kĩrĩa
kĩrĩaga gatagatĩ ka muhĩtia na
Mũhonokia?

Bajibuli ndĩrĩrutaga atĩ muhĩtia
nĩatũnga tekonio mbere ya gũiguĩra
gwĩtanwo kwa Kristũ, “Ũkai kũrĩ
niĩ, inyuĩ mwothe arĩa mũrĩ na wĩra
na mĩthitũ, na nĩngũmahe ũhurũ.”
Mathayo 11:28. Nĩ ũhoti ũrĩa
ũrũmagĩra kuuma kũrĩ Kristũ, ũrĩa
ũrehaga tekonio wa kũrĩa mehia.
Petero aarutie ũhoru ũcio ũrĩ wĩgiĩ
rĩrĩa aaragia na Andũ a Isiraeli rĩrĩa
akiuga, “Ngai nĩamũkũrĩte na moko
wake wa ũrĩo aarĩ Mũnene na
Mũhonokia, nĩgeetha ahe andũ a

Isiraeli tekonio na kũhĩrĩrio mehia.”
Matendo 5:31. I tũtingahota
gũtekania tũtarĩ na Mũũhoru wa
Kristũ ũrĩa ũrarahũka ngoro ta
tũtingahota gũtekanio tũtarĩ na
Kristũ.

Kristũ nĩwe mũthia wa mbere wa
maũndũ mothe meega. Nĩwe o wiki
ũngĩhota gũhandu thĩinĩ wa ngoro
mũkĩrĩro kĩa mehia. Kũrĩa kwothe
kwenda ũhoru na ũtheru, na kũrĩa
kwothe kũũĩ kwa mehia witũ,
nĩũira atĩ Mũũhoru wake nĩũkũruta
thĩinĩ wa ngoro.

Jesu nĩarĩte, “Niĩ, ngĩambũrũtwo kuuma thĩ, nĩngũkũũra andũ othe kũrĩ niĩ.” Johana 12:32. Kristũ nĩatũnga kũrutwo kũrĩ muhĩtia ta Mũhonokia ũrĩa ũkũũraga nĩ ũndũ wa mehia ma thĩ; na ta tũrĩ kuona Mũwana wa Ngai kũrĩ mũthambĩ wa Kalivari, kĩrumi kĩa gũcookerwo kĩambĩrĩria gũcokio ngoro ciatũ na ũwega wa Ngai nĩũtũrehaga tekonio. Rĩrĩa akĩraa nĩ ũndũ wa ahĩtia, Kristũ aarutie wendo ũtarĩ ũũĩka; na rĩrĩa muhĩtia aakĩona wendo ũcio, ũrĩambũra ngoro, ũrĩkũrĩra ũũru, na ũkĩrehaga kĩeha thĩinĩ wa ngoro.

Nĩ kĩa ma ta atĩ andũ marĩ mbere ya
kwĩona atĩ nĩmarakũũrĩtwo kũrĩ
Kristũ, nĩmakorwo na thiiri nĩ ũndũ
wa njĩra ciao cia mehia, na makĩtiga
cingĩ cia njĩra ciao nene. No rĩrĩa o
na rĩrĩa makoaga mbere ya gũthĩna,
kuuma na ngoro ya kũrĩa mehia, nĩ
ũhoti wa Kristũ ũrĩa ũkũmakuũra.
Ũhoti ũrĩa matarĩũĩ ũrĩkũruta thĩinĩ
wa ngoro, na ngoro ĩkarahũka, na
mũtũũro wa kũu ũgakĩa. Na ta
Kristũ akĩmakuũra kũrĩa mũthambĩ
wake, nĩgeetha moone ũrĩa mehia
mao macĩkĩte, watho ũgakinya
ngoro. Ũũru wa mũtũũro wao,
mehia marĩa mahithĩtwo thĩinĩ wa
ngoro, nĩmamanyĩtwo. Maambĩrĩria

kũũĩ gĩthũ kĩa ũtheru wa Kristũ, na
makĩanĩrĩra, “Nĩkĩ mehia, nĩ ũndũ
ũrĩkĩ matarĩkĩa marĩa makĩrĩtwe nĩ
ũndũ wa gũcookerwo kwa mũhĩtia?
Nĩwendo wothe ũyũ, nĩmathĩina
mathe, nĩkũrũkwo kũthe, nĩkwarĩ
twarĩkĩtwo, nĩgeetha tũtĩkũe, no
tũgĩe na mũtũũro wa tene na tene?”

Muhĩtia nĩahota kũũrana wendo
ũyũ, nĩahota kũrega gũkũũrwo kũrĩ
Kristũ; no arĩkĩraga kũrega
nĩagakũũrwo kũrĩ Jesu; ũũĩ wa
ũtengĩri wa ũhonokio
nĩũkamũrehaga kũrĩ kũũngũ kwa
mũthambĩ na tekonio nĩ ũndũ wa

mehia make, marĩa makĩte kĩa kĩa
Mũrũ wa Ngai mwendwa.

Ũhoti ũmwe wa Ngai ũrĩa ũkũruta
thĩnĩ wa maũndũ ma ũũmbe,
nĩũrĩa ũkũruta na ngoro cia andũ na
ũkĩmũmbĩrĩria kwenda kĩndũ kĩrĩa
matarĩ na kĩa. Maũndũ ma thĩ
matitonya gũkũria kĩrĩrĩ kĩa.
Mũũhoro wa Ngai nĩũkũruta na mo
nĩgeetha macarĩe maũndũ marĩa o
marĩa mangĩhe ũhurũ na
kũhurũka—wendo wa Kristũ,
gĩkeno kĩa ũtheru. Na njĩra cia
kuona na ciatarĩ kuona, Mũhonokia
witũ nĩwe ũkũruta mbere o mbere
kũrũmĩrĩria ũũru wa andũ kuuma

kūrĩ mĩgayo ĩtarĩ kūkūria kīrĩrĩ kĩa
mehia kūrĩ maruga ma Ngai marĩa
matarĩ mũigana. Kūrĩ andũ aya
othe, arĩa marĩ kūcarĩa gūkĩa
kuuma kūrĩ irĩma iria ciunagĩka cia
thĩ, ujumbe wa Ngai nĩūrĩ, “Ūrĩa
mũhootu nĩaũke. Na ūrĩa arĩ na
kwenda, nĩatuathe maaĩ ma
mūtũũro ūtarĩ na gĩthe.” Kūrĩa Kūrĩ
22:17.

Inyuĩ arĩa mūrĩ na ngoro mwenda
kīndũ kīrĩa kīega gūkĩra ūrĩa thĩ
ĩngĩhe, menyanĩ kīrĩrĩ gĩkĩ ta
mũgambo wa Ngai kūrĩ ngoro
cianyũ. Mũũrie ahe tekonio, aarutie
Kristũ kūrĩ inyuĩ na wendo wake

ũtarĩ mũigana, na ũtheru wake
ũtarĩ na kĩaũ. Thĩinĩ wa mũtũũro
wa Mũhonokia, mũbango ya watho
wa Ngai—wendo kũrĩ Ngai na kũrĩ
andũ—nĩiarutwo ũrĩa ũgĩtwo. Gũta,
wendo ũtarĩ na mũtĩria, nĩguo warĩ
mũtũũro wa ngoro yake. Nĩ ta tũrĩ
kuona, ta ũtheri kuuma kũrĩ
Mũhonokia witũ ũkĩrũkira kũrĩ itũ,
nĩtũkuona mehia ma ngoro ciatũ.

Tũngĩenda gwĩhĩtia ta Nikodemo,
atĩ mũtũũro witũ nĩũrũũgũ, na
ũhoru witũ wa ũgĩ nĩmwega, na
tũcĩgĩria atĩ tũtĩkũhũha ngoro
mbere ya Ngai ta muhĩtia ũrĩa ũrĩ
na ũrĩa; no rĩrĩa ũtheri kuuma kũrĩ

Kristũ ũkĩra thĩinĩ wa ngoro ciatũ,
nĩtũkuona ũũru witũ ũrĩa ũrĩ;
nĩtũkuona ũtũũri wa kũrũmĩrĩria,
mũkĩrĩro kĩa Ngai, ũrĩa ũthũkĩte
wĩra o wothe wa mũtũũro. Hĩndĩ
ĩyo nĩtũkamenya atĩ ũtheru witũ
enyene nĩ ta nguo iria ihũũ, na atĩ
rũthĩro rwa Kristũ rũo rũũhĩre
kũtũhonokia kuuma kũrĩ ũũru wa
mehia, na gũcookeria ngoro ciatũ
na mũhiano wake enyene.

Ũtheri ũmwe wa ũgĩ wa Ngai,
mũnene ũmwe wa ũtheru wa
Kristũ, ũkĩhũũra ngoro, ũkarutaga
kĩone kĩa gĩthemba gĩothe kĩa ũũru,
na ũkĩrehaga ũũru na ũhĩtia wa

mũhiano wa mũndũ. Ūkaruta
kwenda cia mehia, ũtĩwĩki wa
ngoro, ũũru wa mĩromo. Wĩra wa
muhĩtia wa kwĩũrana, kũrũnga
watho wa Ngai, nĩũmonyano, na
ngoro yake ĩkathĩnwo na
kũhũũtwo nĩ ũhoti wa kũruta wa
Mũũhoru wa Ngai. Nĩekĩaga ũũru
enyene ta aakĩona mũhiano wa
Kristũ ũtherũ ũtarĩ na kĩaũ.

Rĩrĩa mũnabii Danieli aoona ũgĩ
ũrĩa ũrĩkĩte mũraika wa Igũrũ ũrĩa
watũmwo kũrĩ we, aathĩnwo nĩ
kwĩona ũnene wa ũnyinyi wake na
ũhĩtia wake. Aacokia ũhoru ũrĩa
ũrĩkĩte, akĩuga, “Gũtarĩ hinya

ũgĩtwo thĩinĩ wakwa; nĩtondũ
ũtheri wakwa wacookire ũũru thĩinĩ
wakwa, na ndagĩtwo na hinya o na
ũmwe.” Danieli 10:8. Ngoro ĩrĩa
yarutwo ũguo nĩyakĩũrana ũtũũri
wayo, nĩyakĩũrana wendo wayo wa
enyene, na nĩyakĩcarĩa, na ũtheru
wa Kristũ, ũtheru wa ngoro ũrĩa ũrĩ
na watho wa Ngai na mũhiano wa
Kristũ.

Paulo akiuga atĩ ta “ũtheru ũrĩa ũrĩ
thĩinĩ wa watho”—ta maũndũ ma
kũu—aarĩ “ũtarĩ na kĩaũ” (Afilipi
3:6); no rĩrĩa aamenyire mũthemba
wa watho wa ngoro, aakĩona atĩ nĩ
muhĩtia. Rũthanwa nĩ ũndũ wa

watho ta andũ matũmaga mũtũũro
wa kũu, aarĩ ũtarĩ na mehia; no rĩrĩa
aacũkĩria thĩinĩ wa mĩbango yake
mĩtherũ, na aakĩona ta Ngai
aamwonire, aacũkũrũkĩrĩitwo na
kũrũkwo na akĩcookanĩrĩria ũcuuke
wake. Akiuga, “Niĩ nĩndarĩ na
mũtũũro ũtarĩ na watho rĩmwe; no
rĩrĩa watho ũũkĩte, mehia
makĩcooka, na niĩ ngĩkua.” Rumi
7:9. Rĩrĩa aoonire mũthemba wa
watho wa ngoro, mehia maciarwo
na ũũru wao wa kũrĩa, na kwĩkũria
kwake gũkĩthiĩ.

Ngai ndaacĩgĩria mehia mothe marĩ
marĩa maciĩtwo; kũrĩ na mĩthemba

ya mehia ma kīhotoo kīa Ngai, ta na
andū; no o na rīa mehia mūnini ūrīa
ūngīoneka ta ūtarī wa kīaū kūrī
andū, gūtarī mehia manini kūrī
Ngai. Kīhotoo kīa mūdū
nīkīrūngaga, kītarī kūgītuo; no
Ngai nīathūūruga maūdū mothe ta
ma ūrīa marī. Mūrathi nīkīūrwo na
akiugwo atī mehia make
nīmagamūhītīria Igūrū; no
mwīkūū, ūtūūrī, na wendo wa
ūdū mūingī moko-inī cia andū
monekaga ta matarī na kīaū na
matiagwo. No mehia aya nīmo
marīa matarī wega kūrī Ngai mūno;
nītondū marī kūūrana na wendo wa
mūhiano wake, na wendo ūcio ūtarī

na mūtīria ũrĩa ũrĩ mūtũũro wa thĩ
ĩtarĩ na mehia. Ũrĩa agwĩra mehia
ma kũu manene angĩigua thiiri na
kwĩhĩtia na kwenda wendo wa
Kristũ; no mwĩkũũ ndaiguaga
kwenda, na kũo nĩkũũhingaga
ngoro kũrĩ Kristũ na maruga marĩa
matarĩ mũigana maarĩ na mo.

Mũonia ũrĩa ũtarĩ na ũndũ ũrĩa
aathaga, “Ngai, njarĩrie nĩ muhĩtia”
(Luka 18:13), aakĩona atĩ nĩ mũndũ
mũũru mũno, na andũ angĩ
mamwonire ta ũcio; no aiguire
kwenda kwake, na na mĩthitũ yake
ya mehia na thiiri aũkire mbere ya
Ngai, akĩũria ũhinya wake. Ngoro

yake yarĩ ĩhambũku kũrĩ Mũũhoro
wa Ngai nĩgeetha ũthĩne wĩra wake
mwega na ũmũhonokia kuuma kũrĩ
ũhoti wa mehia. Ithai rĩa Mĩfarisayo
rĩa kwĩkũria na ũtheru enyene
rĩarutaga atĩ ngoro yake yarĩ
ĩhingĩtwo nĩ ũhoti wa Mũũhoro
Mũtheru. Nĩ ũndũ wa kũrĩa kũrĩ na
Ngai, ndaiguire ũũru wake enyene,
kĩũranĩrĩro na ũtheru wa Ngai
mũtheru. Aiguire gũtarĩ kwenda, na
gũtarĩ kĩndũ kĩa kũnyona.

Ũngĩona mehia maku, ndũtũnga
kũrũgĩrĩra nĩgeetha ũthĩne mwega.
Nĩ aingĩ arĩa macĩgĩria atĩ matarĩ
mwega mũno nĩgeetha maũke kũrĩ

Kristũ. Ūcĩgĩria atĩ ũngĩthĩna
mwega na hinya waku? “Mũthũũri
ahota kũthũũra rũthũa rwake, kana
ngarĩ iria nyingĩ? Hĩndĩ ĩyo
nĩmũngĩhota gũthĩna wega, inyuĩ
arĩa mũrĩ na mũtũũro wa gũthĩna
ũũru.” Jeremiah 13:23. Tũrĩ na
ũteithio thĩinĩ wa Ngai o wega. I
tũtũnga kũrũgĩrĩra kũũra kũnene,
kana mbere nene, kana ũtheru
mwega. I tũtingahota kĩndũ o na
kĩmwe na hinya witũ. Tũtũnga
gũũka kũrĩ Kristũ ta tũrĩ.

No mũndũ o na ũrĩwe ndakahithio
nĩ ũcũmĩrĩrie atĩ Ngai, na wendo
wake mũnene na ũhinya,

nĩagĩcookera o na arĩa marekete
wendo wake. Ũnene wa mehia
ũngĩthũũrwo nĩ ũtheri wa
mũthambĩ. Rĩrĩa andũ mekũrĩa atĩ
Ngai nĩmwega mũno gũkũngũrĩa
muhĩtia, nĩmatũmĩrĩrie Kalivari.
Nĩtondũ gũtarĩ njĩra ãngĩ ãrĩa
mũndũ angĩhonokio, nĩtondũ
ũtatatũka ũcio mehia maingĩ,
nĩtondũ gũtarĩ njĩra ãngĩ ãrĩa andũ
angĩhonokio kuuma kũrĩ ũhoti wa
mehia, na gũcookerwo na wendo na
andũ a Igũrũ,—gũtarĩ ũhoti wa mo
gũcooka na mũtũũro wa ngoro,—nĩ
ũndũ ũcio Kristũ anyitire mehia ma
andũ arĩa matarĩ na watho na
akĩthĩnwo kũrĩ mũndũ ũrĩa ũrĩ na

mehia. Wendo na mathĩĩna na
gĩkuũ kĩa Mũrũ wa Ngai biũ nĩkĩira
ũũru wa mehia na nĩkĩuga atĩ gũtarĩ
ũhonokio kuuma kũrĩ ũhoti wake,
gũtarĩ hĩriĩ ya mũtũũro wa kũu, no
na njĩra ya kũrũmĩrĩria ngoro kũrĩ
Kristũ.

Arĩa matarĩ na tekonio marĩ mbere
ya kwĩhingũra na kũugo kĩa andũ
arĩa mekwĩta atĩ nĩ Andũ a Kristũ,
“Niĩ nĩndĩ mwega ta mo. Matarĩ na
mũtĩria wa kwĩregera, kana
gũtigana na wĩra, kana kwĩthĩnjia ta
niĩ. Nĩwendete mĩgayo na kwĩrĩa ta
niĩ.” Ũguo nĩmakoaga mehia ma
andũ angĩ ta mbere ya gwĩtigĩra

wĩra wao. No mehia na ũhĩtia wa
andũ angĩ matarĩ na gĩaũ
matarehaga kĩa kũrĩ mũndũ o na
ũrĩwe, nĩtondũ Mwathani ndaatuĩte
mũhiano wa andũ arĩa mahĩtaga.
Mũrũ wa Ngai ũtarĩ na kĩaũ
nĩahetwo ta kĩone kĩa itũ, na arĩa
makĩĩrĩra ũhĩtia wa Andũ a Kristũ
arĩa mekwĩta nĩo arĩa matũnga
gũruta mũtũũro mwega na kĩone
kĩega. Angĩkorwo marĩ na ũũĩ
mũnene wa ũrĩa Mũndũ wa Kristũ
atũnga gũkorwo, mehia mao matarĩ
nene?

Menya ũgu wa gũthĩna.
Ndũkananĩrĩrie wĩra wa gũtiga

mehia maku na gũcarĩa ũtheru wa
ngoro na njĩra ya Jesu. Haha nĩkuo
andũ ngiri na ngiri mahĩtie, na kĩo
nĩgĩkĩmera mehia ma tene na tene.
Ndĩngĩrũmĩrĩria haha kũrũgĩra na
ũnene wa mũtũũro na ũtarĩ ũũĩka;
no kũrĩ na ũgu wa kĩhoto—ũgu
ũtarĩ ũũĩkĩtwo ũrĩa ũrĩ—wa
kwĩrũgĩrĩria na kũiguĩra mũgambo
wa Mũũhoro Mũtheru wa Ngai, wa
kwĩthĩrĩria kũrĩa mehia; nĩtondũ
kwĩrũgĩrĩria kũu nĩ kũrĩa mehia.
Mehia, o na maoneke ta manini,
mangĩthĩnwo na ũgu wa kũhĩtia
ũtarĩ mũigana. Kĩrĩa tutonya
gũkũrĩra, nĩkĩgatũkũrĩra na
kĩgatũruta.

Adamu na Hawa mekĩĩrĩra atĩ thĩinĩ
wa kĩndũ gĩkĩnini ta kũrĩa itũmĩ na
watho gũtakarĩ maũndũ marĩa ma
ũgu ta Ngai aaria. No kĩndũ
gĩkĩnini kũu kĩarĩ kũrũnga watho wa
Ngai ũtarĩ kĩaũ na mũtheru, na kĩo
nĩkĩatũmagĩra mũndũ na Ngai na
kĩĩhambũra irĩma rĩa gĩkuũ na
thĩina ũtarĩ mũigana thĩinĩ wa thĩ.
Mĩaka na mĩaka nĩkũrĩ na
mũgambo wa kĩeha kuuma thĩ, na
ũũmbi wothe nĩwĩkĩraga na gũkĩa
na kĩeha ta mũtũũro wa gũtĩga
watho wa mũndũ. Igũrũ enyene
nĩrĩiguĩte maũndũ ma kwĩũrana
kwake na Ngai. Kalivari nĩrĩ rũtha

rũrĩa rũrutanaga ũtatũka ũrĩa wa
ũtatũka wĩgatagĩtwo nĩgeetha
gũcookerwo kwa mehia ma watho
wa Ngai. Tũtigetie mehia ta
maũndũ matarĩ na gĩaũ.

Wĩra o wothe wa kũrũnga, gũtiga o
na kũmwe kana kwĩũrana wendo
wa Kristũ, nĩwe ũrĩkũruta
gũkũrũrĩa; nĩwe ũrĩkũruta ngoro,
ũrĩkũruta kwenda, na kũruta ũũĩ,
na gũtiga ũndũ ũrĩa ũtũmaga
mũndũ arũmĩrĩre, no gũtiga ũndũ
ũrĩa ũtũmaga arũmĩrĩre, kũiguĩra
mũgambo wa Mũũhoro Mũtheru
wa Ngai.

Aingĩ nĩmakĩhooria ngoro ciao cia
ũũru na ũcũmĩrĩrie atĩ marĩ na ũhoti
wa kũthũũra njĩra ya ũũru rĩrĩa
makwenda; atĩ marĩ na ũhoti wa
gũthũka na gwĩtanwo kwa ũhinya,
na o na rĩngĩ gũkũrwo nĩguo.
Macĩgĩria atĩ thutha wa kũthũka
Mũũhoro wa ũhinya, thutha wa
gũtiga ũhoti wao na rũthiũ rwa
Satani, rĩrĩa wa kĩeha kĩnene
nĩmangĩhota kũthũũra njĩra. No
ũguo ti ũguo ũrĩa ũrĩ mũrũngũ.
Ũũĩ, ũthũũri wa mũtũũro wothe,
nĩwothe ũrĩa ũthũkĩte mũhiano, na
nĩgũkorwo andũ anini ao merĩ na
kwenda gũnyona mũhiano wa Jesu.

O na kīndũ kīmwe kĩa mũhiano
mũũru, kwenda kũmwe kwa
mehia, gũtigwo na ngoro,
gũkũhītīria gũtiga ũhoti wothe wa
ũhoru mwega. Kwenda o na
kũmwe kwa mehia nĩkũruta ngoro
kũrũma Ngai. Mũndũ ũrĩa ũruta
mũtũũro wa kwĩũrana, kana ũrĩa
ũtarĩ na ũhinya kũiguĩra ũhoru wa
Ngai, nĩwe ũrĩa ũrĩ na gũthũũra
kĩrĩa ahandĩte. Thĩinĩ wa Bajibuli
yothe gũtarĩ kĩrĩra kĩrĩa gĩtigagĩra
mũndũ kĩrĩa gĩkũrĩte gũkĩra kĩugo
kĩa mũndũ mũũgi atĩ mũhĩtia
“nĩekũnyitwo nĩ mĩkengu ya mehia
make.” Metho 5:22.

Kristũ nĩarĩ mũrũngũ wa
gũtũhonokia kuuma mehia, no
ndaathũũra kwenda; na angĩkorwo
na kũrũnga watho kwenda enyene
nĩkũrũngĩtwo na ũũru, na tũtenda
gũhonokio, tũtiga kũnyona wendo
wake, nĩkĩndũ gĩkĩ angĩhota?

Nĩtũrĩganĩte na kwenda kwitũ
kũũrana wendo wake. “Taa, hĩndĩ
ĩno nĩ hĩndĩ ya kwĩtanwo; taa, nĩ
mũthenya wa ũhonokio.”

“Mũthenya ũyũ mũngĩigua
mũgambo wake, ndũkathĩnĩe
ngoro.” 2 Akorintho 6:2; Aibrania
3:7,8.

“Mũndũ aarĩaga kũu, no Jehova
aarĩaga ngoro”—ngoro ya mũndũ,
ĩrĩa ĩrĩ na mĩthemba ya mehia na
gĩkeno; ngoro ĩrĩa ĩrĩ na mĩthemba
ya mehia na ũũru. 1 Samweli 16:7.
Nĩũĩ kwenda kwake, na ũũru wake
wothe. Ũũke kũrĩ we na ngoro yaku
ĩrĩ na mehia mothe. Ta mũandĩki wa
zabuli, hingũra maĩkaro mayo
mbere ya rĩitho rĩa Ngai, ũkanĩrĩa,
“Thũũra niĩ, wee Ngai, na ũũĩ
ngoro yakwa: thũũra niĩ, na ũũĩ
ũcũmĩrĩrie wakwa: na ũone ũũru o
na ũrĩwe ũrĩa ũrĩ thĩinĩ wakwa, na
ũndonge njĩra ya tene na tene.”
Zabuli 139:23,24.

Aingĩ nĩmanyitaga ũgĩ wa ngoro,
mũthemba wa ũtheru wa kũu, rĩrĩa
ngoro ãtarĩ kũthambwo. Ìtĩge ithai
rĩaku rĩrĩ, “Ũmbũka ngoro ãtherũ
thĩinĩ wakwa, wee Ngai; na ũne
ũhoru mwega thĩinĩ wakwa.”

Zabuli 51:10. Īka na ũhoru na ngoro
yaku. Īka na mūtĩria, ta ũngĩkorwo
mūtũũro waku wa thĩ nĩũrĩ ũgu-inĩ.
Ũyũ nĩ ũhoru ũrĩa ũtũnga gũtuĩrwo
gatagatĩ ka Ngai na ngoro yaku, na
gũtuĩrwo nĩ tene na tene. Hĩrĩĩ ãrĩa
ĩrĩ na wĩhĩte, na gũtarĩ kĩndũ kĩngĩ,
nĩyo ĩgũkũruta.

Ũthũũre Kĩrĩra kĩa Ngai na ũhoru.
Kĩrĩra kũu nĩkĩruta mbere yaku,

thĩinĩ wa watho wa Ngai na
mũtũũro wa Kristũ, mĩbango
mĩnene ya ũtheru, ũtarĩ na ũrĩa
“mũndũ o na ũrĩwe ndangĩona
Mwathani.” Aibrania 12:14.

Nĩkĩruta mehia; nĩkĩruta njĩra ya
ũhonokio ũrĩa ũrĩ. Ũiguĩre ta
mũgambo wa Ngai ũkĩruta na
ngoro yaku.

Ta ũngĩona ũnene wa mehia, ta
ũngĩona waku ta ũrĩ,
ndũkananĩrĩrie na mũtũũro. Nĩ
ahĩtia Kristũ aũkire gũhonokia. I
tũtũnga gũcookanĩrĩria Ngai na itũ,
no—wendo ũrĩa ũtarĩ na
mũtĩria!—Ngai thĩinĩ wa Kristũ

nĩwe “ũcookanĩrĩria thĩ na we.” 2
Akorintho 5:19. Nĩwe ũkũũra na
wendo wake mwega ngoro cia
ciana ciake iria ciĩrĩte. Gũtarĩ
mũciari wa thĩ ũngĩkorwo na
ũteithĩnĩre ta Ngai na mehia na
ũhĩtia wa ciana ciake, na arĩa
aracarĩa gũhonokia. Gũtarĩ mũndũ
ũngĩruta wendo mwega kũrĩ
mũhĩtia. Mĩromo ya mũndũ
ndaĩrĩtaga wendo mwega ta we. O
na ũrĩa o wothe ũrĩa akĩrĩtaga, na
maũndũ mothe marĩa mekũrĩrĩaga,
nĩ maũndũ ma wendo ũtarĩ ũũĩka.

Rĩrĩa Satani aakĩũka kũkũũra atĩ nĩ
muhĩtia mũnene, taa kũrĩ

Mũhonokia waku na ũrute wega wake. Kĩrĩa gĩgũteithia nĩ kuona ũtheri wake. Tanĩrĩra mehia maku, no ũũrie mũthũki atĩ “Kristũ Jesu aũkire thĩinĩ wa thĩ gũhonokia ahĩtia” na atĩ ũngĩhonokio na wendo wake ũtarĩ mũigana. 1 Timotheo 1:15. Jesu aarũirie Simoni kũuri kĩa andũ airĩ arĩa maarĩ na mũkĩngĩ. Ũmwe aarĩ na mũkĩngĩ mũnini, na ũngĩ aarĩ na mũkĩngĩ mũnene mũno; no aarehereire othe, na Jesu akĩũria Simoni atĩ mũkĩngĩ ũrĩa ũngĩende Mwathani wake mũno. Simoni akĩcokia, “Ũrĩa aareherirwo mũingĩ.” Luka 7:43. Itũ nĩtũarĩ ahĩtia anene, no Kristũ aakĩa

nĩgeetha tũhĩrĩrio. Wega wa ũtatũka
wake nĩũrĩ mũingĩ mũno wa kũruta
mbere ya Ithe nĩ ũndũ witũ. Arĩa
aareherirwo mũingĩ
nĩmakamwenda mũno, na
nĩmagarũgamĩra hakuhĩ na gĩtĩ
gĩaake gĩa ũnene nĩgeetha
mamũgoocere nĩ ũndũ wa wendo
wake mũnene na ũtatũka wake
ũtarĩ mũigana. Nĩ rĩrĩa tũũĩ mũno
wendo wa Ngai atĩ tũũĩ ũũru wa
mehia. Ta tũngĩona ũnene wa
mũkengũ ũrĩa watũhambũtwo, ta
tũngĩũĩ gĩthũ kĩa ũtatũka ũrĩa
Kristũ aĩkĩte nĩ ũndũ witũ, ngoro
ĩkacangĩka na wendo na kĩaheha.

4 — KUIKIRIA

“Ūrĩa ũhithaga mehia make
ndakaga na kĩego; no ũrĩa ũikiriaga
na akaraga na mehia make
nĩekeerwo thigari.” Ngero 28:13.

Mĩtaratara ya kũgũa thigari ya Ngai
nĩ njeru, nĩ ĩthingu, nĩ ya bwĩgi.
Mwathani ndatũũragia tũĩke ũndũ
mũnene ũrĩa ũrĩ kĩege kĩrĩa
tũngĩtũka nĩgeetha mahĩtia make
mekeerwo. Ti mĩhĩtĩ ndaya kana
mĩthitũ mĩũru ĩrĩa twarĩtwo nĩ
kũruta nĩgeetha tũkome mĩthemba
yitũ ĩrĩ kũrĩ Ngai wa igũrũ kana
tũthĩĩne mehia; no ũrĩa ũikiriaga na

ũkarega mehia make nĩakeerwo
thigari.

Mũtũmwo nĩoiga, “Ikiranai mahĩtia
manyu o mũndũ na mũndũ, na
mũthaithanĩrĩe nĩgeetha mũhone.”
Jakubu 5:16. Ikiriai mehia manyu
kũrĩ Ngai, ũrĩa ũngĩkũrĩria mehia o
wiki, na mahĩtia manyu kũrĩ o
mũndũ. Angĩkorwo nĩũmũthũkĩrĩte
mũrata waku kana mũtũũni, waku
nĩ kwĩciria ũndũ ũcio mũũru, na nĩ
waku o nda nĩ kũmũrekerera na
wĩyĩrĩrĩri. Hĩndĩ iyo nĩ ũgaatha
kũrekererwa nĩ Ngai, nĩgũkorwo
mũrũ wa nyina ũrĩa wĩũthũkĩrĩte nĩ
wa Ngai, na kũmũthũkia nĩkũhana

thũkĩrĩro kũrĩ Mũũmbi na Mũkũũri
wake. Ũndũ ũcio nĩũrehagĩrĩrĩrwo
harĩ Mũkũũri o wiki, Mũthathani
wetũ mũnene, ũrĩa “athithĩtwo na
thĩna o ta ithuĩ, no we ndathithĩtwo
na mehia,” na ũrĩa “eetĩkĩtwo nĩ
ũhũthũ wa thĩna witũ,” na no
gũthaamba kĩrĩa gĩothe kĩrĩ kĩndũ
kĩrũ. Ahiburani 4:15.

Aarĩa matabathũrĩte mĩthemba yao
harĩ Ngai kũikĩria mahĩtia mao
matigũcooka kũruta gĩkundi kĩa
mbere kĩa kwĩtĩkĩrwo. Angĩkorwo
tũtiarutire ũte ũcio utarĩ
kwĩcũũrania, na tũtiikĩrĩte na
mũthemba ũrĩa ũrĩ mũnyororo na

mūrūngai mahītia mao, tūkīkīa
mehia maitū, tūtīgūcooka kūruta
gīkundi kīa mbere kīa kwītīkīrwo;
na angīkorwo tūtīgūcooka kūruta,
tūtīgūcooka kwona thayū wa Ngai.
Kīrīa gītūūmagīrīria kūrekererwa
mehia mao ma thīnī nī kūrīa
tuitwīkīte kwīnyororithia na
kwītīkīrīrīria mītaratara ya ūhoro
wa ma. Maūndū marīa oigagīrwo
no matarī kūgūūra nīmarutagīrwo.
Kwīkīria mehia, angīkorwo nī kwa
būrūri kana kwa ndūgū, nī kūrītwo
na mūthemba na na wīyīrīrīri wa
kūruta. Ti kūruta kūrīa kūrī na
hinya gūthira mūndū wa mehia. Ti
kūruta na ūrīa ūtarī mūkinyu, kana

gũthũũrwo kũrĩ arĩa marĩ na
ũmenyo wa kũmenya ũũru wa
mehia. Kwĩkĩria kũrĩa kũũraga
mũndũ thĩinĩ nĩgũkũruta nzĩra ya
kũrĩ Ngai ũrĩa ũrĩ na thigari nene.
Mũtũmwo nĩoiga, “Mwathani nĩ
hauhi na arĩa me na mĩthemba ĩrĩa
ĩrĩ mũnyororo, na nĩokoragĩra arĩa
me na mĩthemba ĩrĩa ĩrĩ mũrũngai.”
Thaburi 34:18.

Kwĩkĩria kwa ma nĩ kũrĩtwo na
ũndũ ũrĩ mũgũrũ, na nĩkũikĩria
mehia marĩa marĩ magwete. Hĩndĩ
ĩngĩ nĩ maũndũ marĩa mangĩtwo no
makoorwo harĩ Ngai wiki; hĩndĩ
ĩngĩ nĩ mahĩtia marĩa mangĩtwo

makoorwo kūrĩ arĩa marĩa
matĩthũkĩrĩtwo nĩmo; kana
angĩkorwo nĩ maũndũ ma bũrũri,
nĩmakoorwo na bũrũri. No kwĩkĩria
kũothe kũrĩtwo na ũndũ ũrĩ
mũgũrũ, kũikĩria mahĩtia marĩa wĩ
na mathĩna.

Mũthenya wa Samũeli, Aisiraeli
nĩmathithĩtwo na Ngai. Makoragwo
na mathĩna ma mehia mao;
nĩgũkorwo matiari na wĩtĩkĩro kūrĩ
Ngai, matiari na ũmenyo wa hinya
na ũũgĩ wake wa gũtongoria rũrĩrĩ,
matiari na wĩtĩkĩro wa hinya wake
wa gũthĩnjĩrĩria na gũkũrĩra ũndũ
wake. Makahunga na Mwathani

mūnene wa thĩ yothe na makĩenda
gūtongorwo o ta rūrĩrĩ rūrĩa
rūmarũngiĩ. Mbere ya kwona thayũ,
makĩikĩria na mũthemba ũyũ:

“Tũongĩrĩre mahĩtia maitũ mothe
ũũru ũyũ, gũcooka kwenda
mũthamaki.” 1 Samũeli 12:19.

Mehia marĩa marĩ ma kwĩcirio
nĩmakoragwo makĩikĩrĩtwo.

Ũtũũgũ wao nĩwarũmĩtie mĩthemba
yao na ukamahũthũranĩa na Ngai.

Kwĩkĩria gũtikakũrwo nĩ Ngai
angĩkorwo gũtarĩ kwĩcũũrania na
kũũrania. Mũtũũro ũrĩ na maũndũ
marĩa mambũrũte nĩmĩũragĩrwo
kũrĩa; kĩrĩa gĩothe gĩrĩ kĩndũ kĩrũ

kūrī Ngai nīgīkagīrwo. Ūũ
nĩũkūruta kūrī ūte ūrĩa ūrī wa ma
wa mehia. Wĩra ūrĩa tūrītwo na
waku wa kūruta nĩwa oragīrwo na
ūrīrĩ: “Thambaĩ, mũtherũke;
mwĩrehe moko manyu ma ūũru
harĩ maitho makwa; mūtige kūruta
ũũru; manyĩrĩrĩe kūruta ūrĩa
mũrũngũ; mũkere ūthingu;
mūtetheme kĩrĩa kĩrĩ kĩndũ kĩrũ;
mũrũgĩre itũũra; mũteithie aciari a
tene.” Isaia 1:16, 17. “Angĩkorwo
mũũru nĩakũhũũra kĩrĩa aarĩ na
kĩhooto kĩa kūruta, nĩakũrĩa kĩrĩa
aahĩte, nĩakũthiĩ na mĩtaratara ya
ūtũũro, atarĩ kūruta mehia,
nĩakorwo na ūtũũro, ndakaga.”

Ezekieli 33:15. Paulo n̄oiga, arĩria
wĩra wa ũte: “Mũkĩte na ũte ũrĩa ũrĩ
wa Ngai, nĩmũkĩruta ũrĩa mũrĩ na
wĩyĩrĩrĩri, nĩmũkĩruta ũrĩa mũrĩ na
wĩyĩrĩrĩri, nĩmũkĩruta ũrĩa mũrĩ na
ũrĩrĩ, nĩmũkĩruta ũrĩa mũrĩ na
ũtigĩrĩri, nĩmũkĩruta ũrĩa mũrĩ na
wĩyĩrĩrĩri nene, nĩmũkĩruta ũrĩa
mũrĩ na ũkĩri, nĩmũkĩruta ũrĩa mũrĩ
na kwĩhũũra! Maũndũ mothe
mũkĩruta mũtari na mahĩtia ũndũ
ũcio.” 2 Akorintho 7:11.

Rĩrĩa mehia marĩkũra ũmenyo wa
maũndũ ma mwĩyĩrĩro, ũrĩa ũruta
ũũru ndamenya ũũru wa
mũthemba wake na ndamenya

ũnene wa ũũru ũrĩa arutĩte; na
angĩkorwo ndetĩkĩrĩte hinya wa
Mũtheru wa Ngai ũrĩa ũtũũragia,
agũũra na mehia make. Kwĩkĩria
kwake gũtikorwo kwa ma na kwa
ũkĩri. Kũrĩ kwĩkĩria kwa mehia
make, nĩongĩra ũhoro wa
kwĩregereria nzĩra yake, akĩoiga
angĩkorwo gũtarĩ maũndũ marĩa
marĩ mũgũrũ, ndanganĩte ũũ na ũũ
ũrĩa aregwĩtwo.

Thutha wa Adamu na Hawa kũrĩa
irĩa igaaciarĩtwo, nĩmothĩtwo na
ũkĩri na ũtigĩrĩri. Mbere ya kwothe,
ũndũ ũrĩa marĩtwo nĩ kwĩhũũra
mehia mao na kũhũũra kĩhooto kĩa

gĩkuũ kĩrĩa maarĩ na ũtigĩrĩri. Rĩrĩa
Mwathani aagĩria mehia mao,
Adamu nĩakĩria, agĩtũma ũndũ ũcio
uuthĩkĩre Ngai na mĩtũũni wake:
“Mũtumia ũrĩa waaheete kũrĩa ndĩ
na we, nĩwe waahete iria, na
nĩndarĩite.” Mũtumia nĩaagĩtĩra
nzara mehia ma Ngai, akĩoiga,
“Nzara nĩndathithĩte, na
nĩndarĩite.” Mbere ya kũũmbĩka
3:12, 13. Nĩkĩ wanyũmbĩre nzara?
Nĩkĩ ũrekeire nzara ĩgũe Edeni?
Mayũ ma kwĩregereria kũrĩa
maarũta kĩrĩa gĩkĩ nĩkĩo kĩrĩa
kĩarutwo nĩ mũkĩrĩ wa maheeni na
kĩrĩa kĩa othe aarĩa ariũ a Adamu na
Hawa. Kwĩkĩria kwa mũthemba ũũ

gūtikorwo kwa Mũtheru wa Ngai
na gūtikakũrwo nĩ Ngai. Ũte wa ma
nĩũtũmaga mũndũ athware mahĩtia
make mwene na aamanye atarĩ
gũthĩnjĩrĩria kana kũregereria. O ta
mũthatha mũthĩini, atarĩ kũtũũra
maitho make igũrũ, agĩcooka
gũtũũra gũkĩria, “Ngai, njehereria
nĩ mũndũ wa mehia,” na arĩa
makĩkiria mahĩtia mao
nĩmakaarĩrwo, nĩgũkorwo Jesu
nĩakũthaithĩrĩra mũthemba wake
kũrĩ mũndũ ũrĩa ũteũkĩte.

Mĩano ĩrĩa ĩrĩ thĩinĩ wa Gũkũũrũka
ya Ngai ya ũte wa ma na
kwĩnyororithia nĩyoona

mũthemba wa kwĩkĩria ũrĩa ũtarĩ
gũkĩria maũndũ kana kũregereria.
Paulo ndooyagĩrĩirie kwĩhũũra;
akĩruta mehia make na ũũru wake
wothe, atarĩ gũcooka gũtũnga ũũru
wake. Nĩoiga, “Andũ aingĩ aamũre
aingĩ nĩnathingĩire njorua, ngĩĩtwo
na hinya kũrĩ athĩnjĩri aya; na rĩrĩa
makoragwo makĩrwo,
nĩndaatĩkĩrĩire. Na nĩndabathũrĩire
na hinya mĩthingo ĩrĩa ĩngĩ,
ngĩmatũma amathĩne; na ngĩĩkĩra
ũrĩrĩ nene kũrĩ ao,
nĩndamathakĩrĩire na mũciĩ ingĩ.”
Matendo 26:10, 11. Ndacookaga
kwĩtigĩra kũoiga “Jesu Kristo
aagũkĩte thĩ nĩgeetha ahone arĩa

mehia; arĩa nĩndĩ mũnene.” 1
Timotheo 1:15.

Mũthemba ũrĩa ũrĩ mũnyororo na
mũrũngai, ũrĩa ũteũkĩtwo nĩ ũte wa
ma, nĩũkũmenya ũrĩa ũrĩ wendani
wa Ngai na gũthira wa Kalvari; na
o ta mwana ũrĩa ũikĩrĩrĩa ithe
wake, nĩ ũguo mũteũkĩte akoota
mahĩtia make mothe harĩ Ngai. Na
nĩĩandĩtwo, “Angĩkorwo tũikĩria
mehia maitũ, nĩ mwĩhokeku na
mũthingu na nĩgatũrekerera mehia
maitũ, na gĩgatũthaamba kĩa
gĩothe kĩa kĩa kĩa kĩa.” 1 Johana
1:9.

5 — KWĪYETHA

Ūhoro wa Ngai nĩũ, “Mũkaacaria,
na mũkangĩona; mũngĩũta na
mũthemba wanyu wothe.” Yeria
29:13.

Mũthemba wothe nĩũgagĩrwo kũrĩ
Ngai, kana kũũrania gũkũngũkĩre
thĩinĩ witũ kũrĩa tũkũrĩtwo na
mũthemba wake. Kũrĩa twaũmbĩka,
tũrĩ na thũngũ na Ngai. Mũtheru
wa Ngai nĩoigaga ūhoro witũ na
yũũ: “Mwĩĩtwo na mehia;” “mũtwe
wothe nĩ mũrũaru, na ngoro yothe
nĩ ĩrĩ mũnyororo;” “gũtarĩ ũũgĩ.”
Tũrĩ mũtego-inĩ ya Mũcokania,

“tũhĩtwo nĩ we.” Aefeso 2:1; Isaia 1:5, 6; 2 Timotheo 2:26. Ngai nĩenda kũtũhonia, kũtũrekereria. No nĩgũkorwo ũũ ũenda kũũrania kũothe, gũkũngũkĩra mũthemba witũ wothe, nĩtũgagĩrwa kũyetha kũrĩ we othe.

Mbaara ĩrĩa ĩrĩ na mwene nĩyo mbaara nene mũno ĩrĩa ĩrĩa rũa. Kwĩyetha, kwĩkũrĩra kũrĩ wendi wa Ngai, nĩkwenda mbaara; no mũthemba nĩũgagĩrwa kwĩtĩkĩrĩa Ngai mbere ya kũkũngũkĩrwo na ũtheru.

Ūtongoria wa Ngai gūtikorwo, o ta
ūrĩa Mũcokania angĩenda kūtũma,
ūrĩa ūrĩ na ūndũ wa kwĩtĩkĩrĩria na
gūtũũra mũnene. Nĩũreheaga ūndũ
kūrĩ ūmenyo na ngoro. “Tũũkai,
tũũcananĩrĩrie” nĩgũo Mũũmbi
akeete kūrĩ aarĩa oombire. Isaia
1:18. Ngai ndatũmagĩrĩria wendi wa
aarĩa oombire. Ndangĩtĩkĩrĩra ūhoro
ūrĩa ūtoywetwo na wendi na
ūmenyo. Kwĩtĩkĩrĩria kwa hinya
gũngĩhũũra kūruta kũothe kwa
ūmenyo kana mũthemba;
gũngĩtũma mũndũ atũũre ta kĩndũ
gĩtarĩ ūtũũro. Ūũ gūtikorwo kĩa
Mũũmbi. Nĩenda mũndũ, ūrĩa nĩwe
mũno wa wĩra wake, ahote kūruta

maũndũ marĩa marĩ maũgĩ mũno.
Nĩootaga mbere yetũ kĩrĩa kĩa mũno
kĩa kĩege kĩrĩa nĩenda kũtũrehera na
ũte wake. Nĩatũtagĩra tũyethane
kũrĩ we, nĩgeetha arute wendi wake
thĩinĩ witũ. Tũrĩ na wendi wa
kũthuura angĩkorwo tũkarekererwo
nginya wa mehia, tũkaana na kĩege
kĩrĩa kĩrĩa kĩa ariũ a Ngai.

Rĩrĩa tũyethaga kũrĩ Ngai,
nĩtũgagĩrwa kũrega kĩrĩa gĩothe
gĩngĩtũhũthũranĩa na we. Nĩ ũndũ
ũcio Mũkũũri nĩoiga, “Mũndũ o
wothe ũrĩa ũtarĩ kũrega kĩrĩa gĩothe
arĩ nĩacho, ndangĩkora mũrutani
wakwa.” Luka 14:33. Kĩrĩa gĩothe

gĩngĩkũruta ngoro kũrĩ Ngai
nĩgĩgagĩrwa kũrekwo. Mĩtĩkĩro nĩ
kĩrĩa kĩrĩ kĩbata kĩa andũ aingĩ.
Wendi wa mbeeca, kwenda ũtonga,
nĩ mũkanda wa thahabu ũrĩa
ũmatũũragĩrĩria kũrĩ Mũcokania.
Rĩtĩkĩro na ũtheri wa thĩ nĩ kĩrĩa
kĩthagagĩrwo nĩ rũrĩrĩ rũngĩ. Ũtũũro
wa kwĩkoma na kwĩyarira kĩrĩa kĩrĩ
kĩndũ nĩ kĩrĩa kĩrĩ kĩbata kĩa angĩ.
No mĩkanda ĩyĩ ya ũthage
nĩgagĩrwa kũgatagwo.
Tũtiangĩkora ariũ a Ngai angĩkorwo
tũti mwene wothe.

Harĩ arĩa maremaga kwĩyeta a-rĩrĩ,
makĩtĩkĩrĩria kũrĩ Ngai, na makĩruta

wĩra wao mwene mũno kũruta
watho wake, kũũmbĩka mũthemba
mũrũngũ, na kwona ũhonokio.
Ngoro ciao gũtigũcokaga kũnyitwo
nĩ wendani wa Kristo, no mekaga
wĩra wa ũtũũro wa Gikristo ta ũrĩa
Ngai aatũũraga nĩgeetha makĩgĩe
igũrũ. Ũrĩa ũũ nĩ ũtarĩ ũkĩri. Rĩrĩa
Kristo atũũraga thĩinĩ wa ngoro,
mũthemba nĩũgacooka gũkũra nĩ
wendani wake, na kĩege kĩa kwaria
nake, nĩkĩo gĩtũũraga na we; na rĩrĩa
aakoragĩrĩria we, nĩakĩregana.
Wendani kũrĩ Kristo nĩyo ĩkũruta
kĩrĩa gĩothe. Arĩa meciirĩtwo nĩ
wendani wa Ngai, mataregaga
kũũria ũrĩa ũrĩ mũnyororo ũrĩa

mangĩkũruta nĩgeetha maikarĩrie
maũndũ ma Ngai; mataregaga
kũũria ũrĩa ũrĩ mũnyororo mũno,
no merĩtwo na maũndũ mangĩ na
wĩyĩrĩrĩri wa wendi wa Mũkũũri
wao. Na wendi mũnene makĩyetha
kĩrĩa gĩothe na makĩoona ũkĩri ũrĩa
ũrĩ wa ũndũ ũrĩa makũũraga.
Kwĩyeta kũrĩ Kristo atarĩ wendani
ũyũ nĩ gũcooka kwaria kwĩyũra,
ũrĩa ũtarĩ ũtũũro, na mũgũnda
mũrĩtu.

Ũkĩriaga atĩ nĩ kĩege kĩnene mũno
kwĩyetha kũrĩ Kristo? Ũũrie mwene
ũrĩa, “Kristo aahĩte kĩĩ nĩ ũndũ
wakwa?” Mũrũ wa Ngai nĩaaahĩte

kĩrĩa gĩothe – ũtũũro, wendani, na
thĩna – nĩ ũndũ wa gũtũkũũra. Na
no ikorwo atĩ ithuĩ arĩa tũtarĩ kĩa
kĩrĩ kĩndũ, tũtĩtwo na wendani ũyũ
mũnene, tũkarega kũmũhe ngoro
cithũ? O mũhĩtĩ o wothe wa ũtũũro
witũ tũrĩ na kĩa kĩa ũte wake, na
nĩ ũndũ ũcio tũtiangĩhoota kwona
kĩũngĩ kĩa ũmenyo na thĩna ũrĩa
tũhonokĩtwo. No twĩcooka kũrĩa
ũrĩa mehia maitũ marĩkĩrĩte? na
tũgacooka kwĩtĩkĩrĩa kũhũũra
wendani na kĩa gĩothe? Rĩrĩa tũrĩ
na ũmenyo wa kwĩnyororithia
kũnene kwa Mwathani wa igũrũ,
no tũgacooka kwĩcũũrania

nĩgũkorwo tũngĩkũruta ũtũũro o na
mbaara na kwĩnyororithia?

Ũũria wa andũ aingĩ arĩa marĩ na
mwĩtĩio nĩũ, “Nĩkĩ ngagĩrwa kũthiĩ
na kwĩcũũrania na kwĩnyororithia
mbere ya kwona ũrĩa nĩĩtĩkĩrĩtwo nĩ
Ngai?” Nĩngũgũtũũra kũrĩ Kristo.
We nĩtarĩ na mehia, na ũngĩ wa ũũ,
nĩaari Mũthamaki wa igũrũ; no nĩ
ũndũ wa mũndũ, agĩkora mehia nĩ
ũndũ wa rũrĩrĩ. “Aatagwo na arĩa
mahĩtia mehia; na nĩaathware
mehia ma andũ aingĩ, na
aathaitĩrĩra arĩa mahĩtia mehia.”
Isaia 53:12.

No tũrega kĩĩ rĩrĩa tũyethaga kĩrĩa
gĩothe? Ngoro ĩrĩa ĩrĩ na mehia,
nĩgeetha Jesu aĩtherũkie, aĩthaambe
na mũthemba wake, na aĩhone na
wendani wake ũtarĩ ũndũ. Na andũ
mecirĩkaga atĩ nĩ kĩege kĩnene
kwĩrega kĩrĩa gĩothe! Nĩ nyone ũkĩri
rĩrĩa ndagũũka, nyone ũkĩri rĩrĩa
ndandĩka.

Ngai ndatũũragĩrĩria kũrega kĩrĩa
gĩothe gĩngĩtũteithia. Kĩrĩa gĩothe
ekaga, nĩ arĩ na maũndũ ma ariũ
make. Angĩkorwo arĩa othe
matathuure Kristo no menye atĩ arĩ
na kĩndũ kĩa mũno gĩa kũmũhe
kũgĩra kĩrĩa makũũraga mwene.

Mũndũ nĩekaga ũũru mũno na
ũthingu kũrĩ mwene rĩrĩa eciirĩkaga
na kũruta ũndũ ũrĩ kĩhooto kĩa
Ngai. Gũtarĩ kĩege kĩa ma
kĩngĩonwo nzĩra ĩrĩa ĩrĩ na mũkĩrĩ,
ĩrĩa yarĩtwo nĩ ũrĩa ũĩ kĩrĩa kĩrĩ
kĩega na ũrĩa ũruta maũndũ ma
kĩega kũrĩ aarĩa oombire. Nzĩra ya
kwĩtũũra nĩ nzĩra ya thĩna na
kũng'anangũka.

Nĩ kĩndũ kĩrũ kwĩcirĩkaga atĩ Ngai
nĩakenagĩra kwona ariũ make
makĩrũa. Igũrũ rĩothe nĩrĩ na ũkĩri
wa kĩege kĩa mũndũ. Ithe witũ wa
igũrũ ndahũũragĩrĩria nzĩra ya
kĩege kũrĩ o mũndũ o wotho.

Maũndũ ma Ngai nĩmatũtagĩra
tũhũũre maũndũ marĩa
mangĩtũrehera thĩna na
kwĩcũũrania, mangĩtũhũũra nzĩra
ya kĩege na igũrũ. Mũkũũri wa thĩ
nĩatĩkĩrĩra andũ o ta arĩa marĩ, na
mehia na mahĩtia mao; na
ndangĩkĩria mehia wiki, no
nĩakĩruta ũhonokio na mũthemba
wake, na nĩakĩkũrĩra ngoro ya arĩa
othe marĩtĩkĩrĩria gũthwara ngoro
yake, na gũthwara mũgogo wake.
Nĩakĩhe thayũ na kĩege kũrĩ arĩa
othe makũũraga kĩrĩa kĩa ũtũũro.
Nĩatũũragĩrĩria kũruta wĩra ũrĩa
ũngĩtũhe nzĩra ya kĩege kĩrĩa kĩrĩ
kĩa mũno, kĩrĩa arĩa matarĩ na

wĩtĩkĩro matianguhota kwona.
Ũtũũro wa ma na wa kĩege wa
mũthemba nĩ kũrĩa Kristo
aũmbĩkĩte thĩinĩ, na ariĩ kĩege kĩa
kĩege.

Andũ aingĩ makũũraga,
“Nĩngĩyetha atĩa kũrĩ Ngai?”
Ũkenda kwĩyetha kũrĩ we, no wĩ
mũnyororo mũno, wĩ na wĩtĩkĩro
mũnyororo, na wĩ na mĩtaratara ya
mehia ya ũtũũro waku. Mĩrĩĩro
yaku na mĩkundi yaku nĩ ta
mĩkanda ya mũthanga.
Ũtianguhota gũtongoria ũndũ
waku, mĩtaratara yaku, na wendani
waku. Ũmenyo wa mĩrĩĩro yaku ĩrĩa

ĩrĩaũkĩte na mĩkundi ĩrĩa ĩrĩaũkĩte
nĩũkũtũnga wĩtĩkĩro waku, na
gũtũma wĩcirĩkaga atĩ Ngai
ndangĩkũtĩkĩrĩa; no ndũkagĩrwa
kwĩcũũrania. Kĩrĩa gĩkĩenda
kũmenya nĩ hinya wa wendi. Ũũ
nĩyo hinya ĩrĩa ĩtongoragia mũndũ,
hinya wa gũthuura, kana kwaga.
Maũndũ mothe nĩmarĩ na wendi
mũrũngũ. Hinya wa gũthuura Ngai
nĩahete andũ; nĩ wao kwĩruta.
Ũtiangũhotaga kũũrania ngoro
yaku, ũtiangũhotaga kũhe Ngai
wendani wayo; no no ũthuure
kũmũtungata. No ũmũhe wendi
waku; nake nĩakũruta kũruta na
kwenda ta ũrĩa wendi wake ũrĩ.

Ūguo mũthemba waku wothē
nĩũkũtongorwo nĩ Mũtheru wa
Kristo; wendani waku nĩũkũrĩte
kũrĩ we, na mĩtaratara yaku
nĩĩkũhũũrana na we.

Kwenda ũrĩa mũrũngũ na ũtheru nĩ
kĩega o ta ũrĩa ũrĩ; no angĩkorwo
ũgacooka hĩ, gũtigũcooka kũrĩ na
ũkĩri. Andũ aingĩ nĩmakoorwo na
mehia o na makorwo na wĩtĩkĩro na
kwenda kũruta Gikristo.

Matiagĩrĩra gũkĩra wendi kũrĩ Ngai.
Matathuura rĩu gũkora a Gikristo.

Na kwĩruta kwa wendi, kũũrania
kũothe kũngĩkũngũka thĩinĩ wa

ūtũũro waku. Kũruta wendi waku
kũrĩ Kristo, nĩwe wĩyathanaga na
hinya ũrĩa ũrĩ igũrũ rĩa aciari na
hinya. Nĩũgakora hinya kuuma
igũrũ gũgũthwara, na nĩ ũguo na
kwĩyetha kũrĩ Ngai o rĩothe,
nĩũgahota kũtũũra ūtũũro mwerũ,
nĩ ūtũũro wa wĩtĩkĩro.

6 — ŪHORIO NA KWĪTERIA

Ta ngoro yaku ĩrĩa ĩrahũkĩtwo nĩ
Mũũhoru Mũtheru, nĩũonete gĩthũ
kĩa ũũru wa mehia, na ũhoti wake,
na ũũru wake, na kĩa kĩaake; na
ũkĩmanyia na thiiri. Ūiguaga atĩ
mehia nĩmakuragĩrĩrie na Ngai, atĩ
nĩũrĩ mĩtumia wa ũhoti wa ũũru.
Ūrĩa ũrĩa ũkĩruta mbere ya
gũhonoka, nĩũũĩ mũno ũhĩtia waku.
Kwenda kwaku nĩkũtarĩ kũtheru;
ngoro yaku nĩrĩ na ũũru. Ūonaga
atĩ mĩtũũro waku nĩũthũkĩtwo nĩ
ũtũũri na mehia. Ūekĩaga kũhĩrĩrio,
gũthambwo, gũhonokio.
Kwĩrũnganĩrĩria na Ngai, kũrũa na

we—nĩkĩndũ gĩkĩ ũngĩhota gwĩka
nĩgeetha gĩkinye?

Nĩ ũhurũ ũrĩa ũkwenda—ũhĩrĩrio
wa Igũrũ na ũhurũ na wendo thĩinĩ
wa ngoro. Mũtĩa ndũngũgũra, ũũĩ
ndũngũnyona, ũgĩ
ndũngũkinyĩrĩra; ndũngĩhota o na
rĩmwe, na hinya waku enyene,
gũkĩnyona. No Ngai nĩakũheaga ta
kĩheo, “Ũtarĩ na mũtĩa na ũtarĩ na
gĩthe.” Isaia 55:1. Nĩkĩaku
angĩkorwo ũngĩĩruta moko na
gũkĩnyita. Mwathani akiuga, “O na
mehia manyu mangĩkorwo ta
thagari, nĩmagatheru ta irĩma; o na
mangĩkorwo matune ta thagari,

nĩmagacooka ta thutha wa
ng'ondũ." Isaia 1:18. "Nĩngũmahe
ngoro njerũ, na nĩngũhanda
mũũhoru mwega thĩinĩ waku."
Ezekieli 36:26.

Nĩũtanĩrĩirie mehia maku, na na
ngoro ũkĩmatiga. Nĩũkĩĩrire gũtaha
ngoro yaku kũrĩ Ngai. Rĩu ũũke
kũrĩ we, na ũmũũrie atĩ ahũũthe
mehia maku na akũhe ngoro njerũ.
Hĩndĩ iyo ĩtĩkia atĩ nĩekĩte ũguo
nĩtondũ nĩarĩkĩte. Ũyũ nĩguo ũhoru
ũrĩa Jesu aarutĩte rĩrĩa aarĩ thĩ, atĩ
kĩheo kĩrĩa Ngai akĩrĩkĩte, nĩtũtũnga
gũtĩkia atĩ nĩtũkĩnyona, na kĩo nĩkĩa
itũ. Jesu aahonokia andũ kuuma

ũrĩrĩ rĩrĩa maarĩ na ũhorio ũtheri-inĩ
wake; aamateithia maũndũ marĩa
mangĩona, ũguo nĩkũmaha ũhinya
wa kwĩtĩkia we maũndũ marĩa
matangĩona—kũmatũma matĩkie
ũhoti wake wa kũhĩrĩria mehia.
Ũyũ nĩwe ũhoro ũrĩa aarutie
ũrĩrĩra-inĩ wa mũndũ ũrĩa aarĩ na
mũthĩa: “Nĩgeetha mũũĩ atĩ Mũrũ
wa mũndũ nĩarĩ na ũhoti thĩ-inĩ wa
gũhĩrĩria mehia, (hĩndĩ ĩyo akiuga
kũrĩ mũndũ ũrĩa aarĩ na mũthĩa,)
Arahũka, twara kĩrĩrĩ gĩaku, ũthiĩ
nyũmba yaku.” Mathayo 9:6. O
ũguo o na Johana mũrutani wa
ũhoro mwega akiuga, arĩa arĩaga
maũndũ ma ũmeme wa Kristũ,

“Maũndũ aya nĩmandĩkĩtwo,
nĩgeetha mūtĩkie atĩ Jesu nĩwe
Kristũ, Mũrũ wa Ngai; na nĩgeetha
kũrĩa kūtĩkia mũgĩe na mūtũũro na
rĩitwa rĩake.” Johana 20:31.

Kuuma kũrĩ ũhoro ũrĩa ũrĩ thĩinĩ
wa Bajibuli wa ũrĩa Jesu aahonokia
arũarũ, nĩtũngĩhota kũũĩ gĩthũ kĩa
gūtĩkia we nĩ ũndũ wa kũhĩrĩrio
kwa mehia. Tũcooke kũrĩ ũhoro wa
mũndũ ũrĩa aarĩ na mũthĩa kũrĩ
Betesda. Mũthĩini mũũru aarĩ ũtarĩ
na hinya; nĩaarĩ ũtarĩ na hinya wa
mĩkono na mĩguũ kwa mĩaka 38.
No Jesu akĩmwĩra, “Arahũka, twara
kĩrĩrĩ gĩaku, na ũthĩ.” Mũrũarĩ ũcio

angĩĩta, “Mwathani, ũngĩtũma
nĩũhĩtwo, nĩngĩtĩkĩrĩra kiugo
gĩaku.” No, ti ũguo, aatĩkĩirie kiugo
kĩa Kristũ, aatĩkia atĩ nĩarĩ mũhĩtwo,
na akĩruta mbere o rĩmwe; akĩenda
gũthiĩ na mĩguũ, na akĩthiĩ.
Aakĩruta na kiugo kĩa Kristũ, na
Ngai akehe hinya. Aahonokio.

Ta ũguo o nawe nĩ muhĩtia.
Ndũngĩhota gũcookerio ũũru wa
mehia maku ma kũhĩ; ndũngĩhota
kũthũũra ngoro yaku na kwĩka
mũtheru. No Ngai nĩarĩkĩte gũtĩka
ũguo wothe nĩ ũndũ waku na njĩra
ya Kristũ. Nĩũtĩkĩria kĩrĩkĩrĩro kũu.
Nĩũtanĩrĩria mehia maku na kũtaha

ngoro yaku kūrī Ngai. Nĩũenda
kūruta wĩra wake. Ta ũrĩa ũrĩa
ũekĩte ũguo, Ngai nĩagakinyĩrĩria
kiugo gĩake kūrī we. Ũngĩtĩkia
kĩrĩkĩrĩro,—ũtĩkie atĩ nĩũhĩrĩtwo na
gũthambwo,—Ngai nĩaheaga
ũhoru; nĩũhĩtwo, ta Kristũ aheire
mũndũ ũrĩa aarĩ na mũthĩa hinya
wa gũthĩ rĩrĩa mũndũ ũcio
aatĩkĩirie atĩ nĩahonokio. Nĩ ũguo
ũngĩtĩkia.

Ndũkathũũrĩrĩrie kũigua atĩ
nĩũhĩtwo, no ũkie, “Nĩndĩtĩkĩria; nĩ
ũguo, ti nĩtondũ ndĩkĩigua, no
nĩtondũ Ngai nĩarĩkĩte.”

Jesu akiuga, “Maũndũ mothe marĩa
mũkũũria rĩrĩa mũkĩatha, ãtĩkĩiriai
atĩ nĩmũmanyona, na
nĩmakamwega.” Mariko 11:24. Kũrĩ
na ũhoro wa kĩrĩkĩrĩro gĩkĩ—atĩ
tũkĩatha ta Ngai ekĩenda. No nĩ
kwenda kwa Ngai gũtũhambia
kuuma mehia, gũtũtũma tũrĩ ciana
ciake, na gũtũhota gũtũũra
mũtũũro mũtheru. Ũguo
nĩtũngĩũria maruga maya, na
tũtĩkie atĩ nĩtũmanyona, na tũgooce
Ngai nĩtondũ nĩtũmanyone. Nĩ
ũhoro witũ wa gũũka kũrĩ Jesu na
gũthambwo, na gũrũgamĩra mbere
ya watho ũtarĩ na thiiri kana kĩeha.
“Rĩu ũguo gũtarĩ kĩhooto kũrĩ arĩa

marĩ thĩinĩ wa Kristũ Jesu, arĩa
matarĩa gũthiĩ na mĩbango ya thĩ,
no na ya Mũũhoru.” Rumi 8:1.

Kuuma rĩu ndũrĩ waku enyene;
nĩũgũrĩtwo na mũtĩa.

“Mũtaahĩrĩtwo na maũndũ marĩa
marĩ na ũũru, ta betha na thahabu;
... no na rũthĩro rwa Kristũ rwa
gĩtherũ, ta rwa mũwana ũtarĩ na
kĩaũ na ũtarĩ na ũũru.” 1 Petro
1:18,19. Na njĩra ĩno nene ya gũtĩkia
Ngai, Mũũhoru Mũtheru nĩahandĩte
mũtũũro mwega thĩinĩ wa ngoro
yaku. Nĩũrĩ ta mwana mũnini
ũciarĩtwo thĩinĩ wa mũciĩ wa Ngai,

na nĩakũendete ta endete Mũrũ
wake.

Rĩu ũtĩtwo ngoro yaku kũrĩ Jesu,
ndũkacooke, ndũkathĩnĩre we, no
mũthenya o mũthenya ũkie, “Niĩ nĩ
wa Kristũ; nĩndatuhĩtwo kũrĩ we;”
na ũmũũrie akũhe Mũũhoru wake
na akũmenya na wendo wake. Ta
kũrĩa kũtaha ngoro yaku kũrĩ Ngai,
na gũtĩkia we, nĩkũrĩa ũtũũraga
Mũrũ wake, ũguo nĩũtũũraga we.
Mũtũmi akiuga, “Ta ũrĩa mũnyitire
Kristũ Jesu Mwathani, ũguo tũũrai
thĩnĩ wake.” Akolosai 2:6.

Angĩ onekana atĩ nĩmatũnga kũrĩ na
mũkũngũ, na makĩruta mbere ya
Mwathani atĩ nĩmathĩnĩte, mbere ya
gũcookanĩrĩria maruga ma Ngai.
No marĩ na ũhoro wa
gũcookanĩrĩria maruga ma Ngai o
rĩu. Matũnga na wendo wake,
Mũũhoro wa Kristũ, nĩgeetha
ũmateithia thĩna wao, ũtũkĩrĩra na
ũũru. Jesu nĩwendete tũũke kũrĩ we
ta tũrĩ, na mehia, na ũhĩtia, na
kwĩrĩrĩria. Tũngĩũka na ũnyinyi
witũ wothe, na ũrimu witũ, na
mehia maitũ, na tũgũkũra kũũngũ
gĩake na kĩeha. Nĩ ũgĩ wake
gũtũruga na moko-inĩ ma wendo

wake na gũtũhĩira marũa maitũ, na
gũtũhambia kuuma ũũru wothe.

Haha nĩkuo ngiri ciarĩ na ũhĩtia;
matatĩkia atĩ Jesu nĩaheaga ũhĩrĩrio
kũrĩ mo enyene, o mũndũ o
mũndũ. Matanyita Ngai na kiugo
gĩake. Nĩ ũhoru wa andũ othe arĩa
marũmĩrĩria ũhoru nĩ mo enyene
kũũĩ atĩ ũhĩrĩrio nĩũheagio o na
mehia mothe. Tiga kwĩgĩria atĩ
kĩrĩkĩrĩro kĩa Ngai gĩtarĩ kũrĩ we.
Nĩkĩrĩ kũrĩ o mũndũ muhĩtia o
wothe ũrĩa ũtekanĩte. Hinya na
wendo nĩwahetwo na njĩra ya
Kristũ nĩgeetha ũrehwo na maraika
matheru kũrĩ o mũndũ ũtĩkĩte.

Gũtarĩ mũhĩtia ũrĩa ũrĩ na mehia
mũno atĩ ndangĩnyona hinya, na
ũtheru, na ũtheru thĩinĩ wa Jesu,
ũrĩa aakĩire nĩ ũndũ wao. Nĩarĩ
mũrũngũ wa gũtũra nguo ciao iria
ithũkĩtwo na mehia, na gũtũhambia
nguo njerũ cia ũtheru; nĩamwĩraga
atĩ matũũre na matikue.

Ngai ndaacĩgĩria itũ ta andũ arĩa
marĩ na ũhĩtia macĩgĩrĩanaga.

Ũcũmĩrĩrie wake nĩ wa ũhinya, na
wendo, na ũhinya wa ngoro.

Akiuga, “Mũũru atige njĩra yake, na
mũndũ ũrĩa ũtarĩ na watho atige
ũcũmĩrĩrie wake; na acooke kũrĩ
Jehova, na nĩakamũhinya; na kũrĩ

Ngai witũ, nĩtondũ nĩakamahĩrĩria
mũno.” “Nĩngũcingithia mehia
maku ta ira rĩa ndu, na mehia maku
ta ira.” Isaia 55:7; 44:22.

“Niĩ ndĩ na gĩkeno kĩa gĩkuũ kĩa
ũrĩa ũkũũaga, akiuga Jehova
Mwathani: rĩu cookanĩrĩrai, na
mũtũũre.” Ezekieli 18:32. Satani
nĩarĩ mũrũngũ wa gũtiga ũhoru wa
Ngai mwega. Nĩekĩaga gũtiga
ũtheri o na ũmwe wa hĩrĩ na ũtheri
o na ũmwe kuuma ngoro; no
ndũtũnga kũmũtĩkĩria.

Ndũkathũũrĩrĩrie mũkũngũrĩri, no
ũkie, “Jesu aakĩire nĩgeetha niĩ ndĩe.
Nĩandendete, na ndaenda atĩ

ndĩkue. Nĩrĩ na Ithe wa Igũrũ ũrĩ na
ũhinya; na o na angĩkorwo
nĩndathũkĩte wendo wake, o na
maruga marĩa ahete nĩ
nĩmaraangĩtwo, nĩngũarahũka, na
nĩngũthĩĩ kũrĩ Ithe, na nĩngũuga,
‘Nĩnahĩtie Igũrũ na mbere yaku, na
ndĩrĩ mwega wa kwĩtanwo Mũrũ
waku: ũndũkũre ta ũmwe wa arĩa
ũrĩ na arũmĩthĩ.’” Ūhoro wa
mũhianĩre nĩũkũũra ũrĩa mũthĩni
agĩcookerwo: “Rĩrĩa aarĩ o na kũrĩa
kũraya, ithe akĩmwona, na
akĩmũhinya, na akĩmũthĩrũka,
akĩmwĩra mũingĩ, akĩmũnyitĩra.”
Luka 15:18-20.

No o na ũhoro ũyũ wa mũhianĩre, o
na ũrĩ na ũhinya na gũkũrĩra ngoro,
nĩũrĩ mũnini wa kũruta ũhinya wa
Ithe wa Igũrũ ũtarĩ mũigana.

Mwathani akiuga na mũnabii wake,
“Nĩndakũendete na wendo wa tene
na tene: nĩ ũndũ ũcio nĩngũkũũrire
na wendo mwega.” Jeremia 31:3.

Rĩrĩa muhĩtia aarĩ o na kũrĩa kũraya
kuuma nyũmba ya Ithe, aakĩruta
ũndũ wake thĩinĩ wa ng’ombe ciao,
ngoro ya Ithe nĩrĩ na kĩeha nĩ ũndũ
we; na kĩrĩrĩ o na kĩrĩothe kĩrĩa
kĩarahũkaga thĩinĩ wa ngoro nĩ
gũcooka kũrĩ Ngai, nĩ mũgambo wa
Mũũhoro wake mwega, ũkũũra,

ũkũũra, ũkũũra mũthĩni kũrĩ ngoro
ya Ithe ya wendo.

Na kĩrĩkĩrĩro kĩa Ngai kĩrĩ mbere
yaku, ũngĩhota gũtĩkia kwĩgĩria?
Ũngĩtĩkia atĩ rĩrĩa muhĩtia mũthĩni
ekĩaga kũcooka, ekĩaga gũtiga
mehia make, Mwathani
nĩamũhingaga na ũrũkũ kuuma
gũkũra kũũngũ gĩake na tekonio?
Tiga ũcũmĩrĩrie ũguo! Gũtarĩ kĩndũ
gĩkĩngĩha ngoro yaku mũno ta kũrĩa
ũcũmĩrĩrie wa Ithe witũ wa Igũrũ.
Nĩaũrĩte mehia, no nĩwendete
muhĩtia, na nĩahetwo thĩinĩ wa
Kristũ, nĩgeetha othe arĩa menda
honokio na gĩkeno kĩa tene na tene

thĩinĩ wa ũnene wa Igũrũ. Nĩkĩ
ũhoro ũngĩkorwo na hinya kana
wendo mwega ũrĩa ũtũmĩtwo nĩ we
wa kũruta wendo wake kũrĩ itũ?
Akiuga, “Mũtumia ahota
kũiriganĩrĩria mwana wake ũrĩa
aarĩ nyũnĩ, atĩ ndangĩmũhinya? o
na angĩiriganĩrĩria, no nĩ
ndingũkũiriganĩrĩria.” Isaia 49:15.

Taa kũu, inyuĩ arĩa mũrĩ na kwĩgĩria
na kwĩtigĩra; nĩtondũ Jesu nĩarĩ
mũtũũro wa gũtũcookanĩrĩria.
Gooca Ngai nĩ ũndũ wa kĩheo kĩa
Mũrũ wake mwendwa na ũũrie atĩ
ndakakũire wega nĩ ũndũ waku.
Mũũhoro nĩakwĩtanaga ũmũthĩ.

Ūkai na ngoro yaku yothe kūrī Jesu,
na ũngĩcookanĩrĩria maruga make.

Ta ũrĩa ũrĩa ũthũũraga kĩrĩkĩrĩro,
rĩrĩkana atĩ nĩ mwako wa wendo
ũtarĩ ũũĩka na ũhinya. Ngoro nene
ya Wendo ũtarĩ Mũigana
nĩrutagĩtwo kūrī muhĩtia na ũhinya
ũtarĩ mũigana. “Tũrĩ na
gũcookerwo na rũthĩro rwake, na
kũhĩrĩrio mehia.” Aefeso 1:7. Ī, tĩkia
o atĩ Ngai nĩ mũteithio waku.
Nĩekĩaga gũcookeria mũhiano wake
wa ngoro thĩinĩ wa mũndũ. Ta
ũngĩrũgĩrĩra kūrī we na gũtanĩrĩra
na tekonio, nĩagakũrũgĩrĩra na
ũhinya na kũhĩrĩrio.

7 — KĪEKA KĪA GŪTHAATHARĪRWO

“Angĩkorwo mũndũ arĩ na Kristo,
nĩ kĩũmbĩko kĩerũ: maũndũ ma tene
marĩa marĩa makĩrĩte; ta rĩu,
maũndũ mothe makĩkũngũka
maerũ.” 2 Akorintho 5:17.

Mũndũ no ahotee kwaria thaa kana
handũ harĩa haigagĩrwo, kana
gũthondeka maũndũ mothe marĩa
marĩ na thĩna wa kũũrania; no ũũ
ndũkũruta atĩ ndaũranĩtwo. Kristo
aagĩrĩire Nikodemo atĩ, “Rũhuho
rũhuhũaga handũ harĩa rũenda, na
wĩũaga mũgambo warwo, no ndũũĩ

handũ harĩa rūũraga, na handũ
harĩa rūthiĩ: ũguo nĩguo mũndũ o
wothe ũrĩa aaciarĩtwo nĩ Mũtheru.”
Johana 3:8. O ta rūhuho, ũrĩa ũtarĩ
ũonagwo, no maũndũ marwo
maarwo makĩonagwo na
makĩmenyekagwo, nĩguo Mũtheru
wa Ngai ekaga wĩra wake kũrĩ
ngoro ya mũndũ. Hinya ũrĩa
ũkũngũkagĩra maũndũ, ũrĩa ũtarĩ
ũonagwo nĩ rĩitho rĩa mũndũ,
nĩũkũũmbĩka ũtũũro mwerũ thĩinĩ
wa mũthemba; nĩũkũũmbĩka
kĩũmbĩko kĩerũ kĩrĩa kĩrĩ ta Ngai. O
na rĩrĩa wĩra wa Mũtheru ũrĩ na
kĩege, na ũtarĩ ũonagwo, maũndũ
marwo nĩmoonagwo. Angĩkorwo

ngoro nīyakūngūkītwo nī Mūtheru
wa Ngai, ūtūūro nīūkūruta ūira wa
ūndū ūcio. O na rīrīa tūtiangīhota
kūruta kīndū gīothe gīa kūūrania
ngoro cithū kana gūkīruta maūndū
ma kūhūūrania na Ngai; o na rīrīa
tūtagīrwa gūtīkīrīria ithuī mwene
kana wīra witū mūrūngū, ūtūūro
witū nīūkūruta angīkorwo ūte wa
Ngai ūtūūruga thīnī witū.

Kūūrania nīgūkūonwo
mūthemba-inī, mītaratara-inī, na
maūndū-inī marīa maūgī. Kīhoto
nīgīkūrūgama thīnī wa kīrīa maarī
na kīrīa marī rīu. Mūthemba
nīūkūrūgamwo, ti na maūndū ma
kīega ma hīndī na hīndī na maūndū

ma ũũru ma hĩndĩ na hĩndĩ, no na
mũtaratara wa ciugo na maũndũ
marĩa matũũraga.

Nĩ wa ma atĩ no gũkũrĩtwo na
mũthemba mwerũ wa gũthii na
maũndũ atarĩ hinya wa Kristo
ũkũngũkagĩra maũndũ. Wendi wa
kũtongoria na kwenda kwĩtĩkĩrĩwo
nĩ andũ angĩ no ũtũme mũndũ
atũũre na mũtaratara mwerũ.
Kwĩhĩtĩra no kwĩtũma tũhũũre
ũũru. Ngoro ĩrĩ na mwĩtĩio no
yũmbe maũndũ ma kĩega. Nĩ ũndũ
ũcio, nĩ kĩĩ kĩrĩa gĩtũkũruta kĩrĩa
gĩtũkũruta kĩrĩa tũrĩ?

Nĩũ ũrĩ na ngoro? Mĩtaratara yitũ nĩ
ĩrĩ kũrĩ ũ? Nĩũ ũrĩa tũwendaga
kwaria nake? Nĩũ ũrĩa ũrĩ na
wendani witũ mũnene na hinya
witũ mũrũngũ? Angĩkorwo tũrĩ a
Kristo, mĩtaratara yitũ nĩ ĩrĩ na we,
na mĩtaratara yitũ ĩrĩa ĩrĩ ya kĩega
mũno nĩ ya we. Kĩrĩa gĩothe tũrĩ nĩ
kĩo, na kĩrĩa gĩothe tũrĩ, nĩ kĩa we.
Tũkenda kwenda kũruta mũthemba
wake, gũcooka gũhũũra mũthemba
wake, kũruta wendi wake, na
kũmũkenia maũndũ mothe.

Arĩa makĩkora kũũmbĩko kĩerũ
thĩinĩ wa Kristo Jesu nĩmakĩruta
maciaro ma Mũtheru, “wendani,

kīege, thayũ, kūrĩrĩrĩria, ũtaĩri,
wīega, wītĩkĩro, ũnyororithia,
kwītĩkĩrĩria.” Agalatia 5:22, 23.

Matigũcooka kũũmbĩka o ta
mĩtaratara yao ya tene, no na
wītĩkĩro wa Mũrũ wa Ngai
nĩmakĩthiĩ na ngũĩ ciake, makĩruta
mũthemba wake, na makĩĩtherũkia
o ta we arĩ mũtherũ. Maũndũ marĩa
maarĩtĩte mbere nĩmarĩ ma wendani
rĩu, na maũndũ marĩa maarĩtĩte na
wendani nĩmarĩ ma kĩa rĩu. Arĩa
marĩ na mwĩtĩĩo na kwĩyeta
makĩkora aanyororithie na arĩa a
ngoro ĩrĩ mũnyororo. Arĩa marĩ na
ũthero na ũkĩri nĩmakĩkora arĩa a
kīega na atarĩ gũkũũra. Arĩa marĩ

na ũrĩa wa kũnyua nĩmakĩkora arĩa
a kũgũũra, na arĩa marĩ na ũthage
nĩmakĩkora arĩa a theru. Mĩtaratara
ya thĩ ĩrĩa ya ũthero na ya ndeto
nĩĩkagwo. A Gikristo matigũcooka
kwenda “kũthambĩrĩrĩa kwa
bũrũri,” no “mũndũ ũrĩa ũhithĩtwo
thĩĩnĩ wa ngoro, na ũrĩa ũtarĩ
kũng'anangũka, nĩ ũrĩa ũrĩ wa
mũthemba mũnyororo na wa
kĩege.” 1 Petero 3:3, 4.

Gũtarĩ ũira wa ũte wa ma
angĩkorwo ũtigũcooka kũũrania
ũtũũro. Angĩkorwo aakũhũũra kĩrĩa
aarĩ na kĩhoto, aakĩrĩa kĩrĩa aahĩte,
aakĩkĩria mehia make, na aakĩenda

Ngai na andũ aao, mũndũ wa
mehia no one atĩ nĩaathĩrĩte kuuma
kĩrĩa kĩrĩ kĩndũ kĩrũ nginya ũtũũro.

Rĩrĩa tũrĩ andũ arĩa mehia,
tũkũũraga kũrĩ Kristo na tũkĩtũũra
na ũte wake wa kũrekerera,
wendani nĩũgĩkĩra thĩinĩ. Mũgogo o
wothe nĩ mũnyororo, nĩgũkorwo
ngoro ĩrĩa Kristo aatũũraga nĩ ĩrĩ
nyororo. Wĩra nĩũkũkora kĩege, na
kĩege gĩgakora kĩege. Nzĩra ĩrĩa
mbere yarĩ ta ĩhithĩtwo na nduma,
nĩĩkũruta ũtheri kuuma Rũũa rwa
Ũthingu.

Ūrĩa mwerũ wa mũthemba wa
Kristo nĩũkũonwo thĩinĩ wa arũa
ake. Nĩ kĩa kĩege kwake kwenda
kũruta wendi wa Ngai. Wendani
kũrĩ Ngai, na ũkĩri wa kĩege gĩaake,
nĩyo yarĩ hinya ũrĩa ũtongoragia
ũtũũro wa Mũkũũri witũ. Wendani
nĩwaathambĩrĩrĩire na ũkĩrĩrĩire
maũndũ make mothe. Wendani nĩ
wa Ngai. Ngoro ĩtarĩ ĩtherũ
tianguhota kũũmbĩka kana kũruta.
Īonagwo ngoro-inĩ ĩrĩa Jesu
atongoraga. “Tũnĩwendete
nĩgũkorwo we nĩaathire mbere na
kũtũenda.” 1 Johana 4:19. Ngoro-inĩ
ĩrĩa ĩkũngũkĩtwo nĩ ũte wa Ngai,
wendani nĩguo mũtaratara wa wĩra.

Nĩũkũũrania mũthemba,
ũtongoragia mũtaratara,
ũtongoragia wendani, ũkũrĩria
ũrĩrĩ, na ũkĩrĩrĩria wendani.

Wendani ũyũ, ũrĩa ũtũũragĩrĩrio
ngoro-inĩ, nĩũkũruta ũtũũro mwerũ
na ũkũrehera ũtheri kũrĩ arĩa othe
marĩ hauhi.

Harĩ mahĩtia meerĩ arĩa ariũ a
Ngai—na arĩa marĩa makĩrĩtwo na
wĩtĩkĩro kũrĩ ũte wake—magagĩrwa
mũno kũmenyerera. Kĩa mbere,
kĩrĩa kĩrĩa kĩarĩkĩtwo, nĩ kĩa kwenda
maũndũ mao, kwĩtĩkĩrĩria kĩrĩa
gĩothe marĩ na hinya wa kũruta,
nĩgeetha makĩhũũranie na Ngai.

Ūrĩa ũkaga kwenda kũkora
mũtheru na wĩra wake mwene wa
kũruta watho, nĩakaga kĩndũ kĩtarĩ
kĩhooto. Kĩrĩa gĩothe mũndũ
angĩhota kũruta atarĩ Kristo nĩ kĩa
mwĩtĩo na mehia. Nĩ ũte wa Kristo
wiki, na wĩtĩkĩro, ũngĩhota
kũtũtũma tũkore a theru.

Kĩhooto kĩa ũndũ ũngĩ, na gĩtarĩ
kĩrĩa kĩrĩ na ūrĩa ūrĩ mũnene, nĩ atĩ
wĩtĩkĩro kũrĩ Kristo nĩũtũrekereria
kuuma kũruta watho wa Ngai; atĩ
nĩgũkorwo na wĩtĩkĩro wiki
tũkĩkora tũrĩ na ũte wa Kristo, wĩra
witũ gũtarĩ na ũndũ na ũhonokio
witũ.

No ta rīu rīī, wītīkīro gūtikorwo
kwītīkīrīria kwa būrūri, no nī wīra
wa wendani. Watho wa Ngai nī
kwīruta mūthemba wake mwene; nī
kīūmbīko kīa mūtaratara mūnene
wa wendani, na nī ūndū ūcio nīguo
mūthingi wa ūtongoria wake igūrū
na thī. Angīkorwo ngoro cithū
nīkīkūngūka ta mūthemba wa
Ngai, angīkorwo wendani wa Ngai
nīūhingītwo thīinī wa mūthemba,
watho wa Ngai utagīkūruta thīinī
wa ūtūūro? Rīrīa mūtaratara wa
wendani ūhingītwo ngoro-inī, rīrīa
mūndū aakūngūkītwo ta
mūthemba wa ūrīa wamūūmbīte,

ũhoro wa ũrĩkanĩrĩro mwerũ
nĩũkũhingĩrwo, “Nĩngatũma watho
wakwa ũtũũre ngoro-inĩ ciao, na
mĩtaratara-inĩ ciao nĩngũũandĩka.”

Ahiburani 10:16. Na angĩkorwo
watho ũandĩkĩtwo ngoro-inĩ,
utagĩkũũrania ũtũũro?

Kwĩtĩkĩrĩria—wĩra na wĩtĩkĩro wa
wendani—nĩguo kĩeka kĩa ma kĩa
gũthaatharĩrwo. Ũguo nĩguo
Andũka matũgaga, “Ũũ nĩguo
wendani wa Ngai, atĩ tũrĩrĩte watho
wake.” “Ũrĩa ũoiga, nĩngũĩ we, no
atarĩ kũrĩrĩta watho wake, nĩ
mũheeni, na ma matarĩ thĩinĩ
wake.” 1 Johana 5:3; 2:4. Kũndũ wa
kũtũrekereria kuuma kwĩtĩkĩrĩria, nĩ

wĩtĩkĩro, na wĩtĩkĩro wiki,
ũtũtũmaga tũkore na ũte wa Kristo,
ũrĩa ũtũhota kũruta kwĩtĩkĩrĩa.

Tũtiangĩhota kwona ũhonokio na
kwĩtĩkĩrĩa kwitũ; nĩgũkorwo
ũhonokio nĩ kĩege kĩa Ngai, kĩrĩa
gĩtĩkĩrĩtwo na wĩtĩkĩro. No
kwĩtĩkĩrĩa nĩ maciaro ma wĩtĩkĩro.

“Nĩmũĩ atĩ we aakĩrũgamĩrĩa
nĩgeetha ahonie mehia maitũ; na
thĩinĩ wake gũtarĩ mehia. Mũndũ o
wothe ũrĩa ũtũũraga thĩinĩ wake
ndakaga mehia: mũndũ o wotho
ũrĩa ũkaga mehia ndamwonire,
ndamũĩ.” 1 Johana 3:5, 6. Haha nĩho
kĩeka kĩa ma. Angĩkorwo tũtũũraga

thĩinĩ wa Kristo, angĩkorwo
wendani wa Ngai ũtũũraga thĩinĩ
witũ, mĩtaratara yitũ, mĩcirĩri yitũ,
maũndũ maitũ, na wĩra witũ,
nĩmakĩhũũrana na wendi wa Ngai o
ta ũrĩa ũrĩ thĩinĩ wa mĩtaratara ya
watho wake mũtherũ. “Aana a nini,
mũndũ ndangĩmũthĩnjĩrĩria: ũrĩa
ũruta ũthingu nĩ mũthingu, o ta we
arĩ mũthingu.” 1 Johana 3:7.

Ŭthingu nĩũthũũrĩtwo na kĩndũ kĩa
watho mũtherũ wa Ngai, o ta ũrĩa
ũrĩ thĩinĩ wa mĩtaratara ikũmi ĩrĩa
yaarĩtwo Sioni.

Wĩtĩkĩro ũrĩa ũregeta kũrĩ Kristo,
ũrĩa ũoigaga atĩ nĩũtũrekereria

kuuma kwĩtĩkĩrĩria kũrĩ Ngai,
gũtikorwo wĩtĩkĩro, no nĩ kwĩciria.
“Nĩ ũte mwĩhonokio na wĩtĩkĩro.”
No “wĩtĩkĩro, angĩkorwo ũtarĩ na
wĩra, nĩ mwĩ.” Aefeso 2:8; Jakubu
2:17. Jesu aagĩrĩire ũhoru wake
mbere ya gũgũkĩra thĩ, “Nĩ kĩa
kĩege kwakwa kwenda kũruta
wendi waku, Mwathani wakwa: ĩĩ,
watho waku nĩ thĩinĩ wa ngoro
yakwa.” Thaburi 40:8. Na mbere
nini ya gũcooka igũrũ, aatanĩtie atĩ,
“Nĩndarĩrite watho wa Ithe wakwa,
na nĩndatũũraga na wendani
wake.” Johana 15:10. Andũka
matũgaga, “Ũguo nĩguo tũũĩ atĩ
tũramũĩ, angĩkorwo tũrĩrite watho

wake.... Ūrĩa ũoiga atĩ atũũraga
thĩinĩ wake, nĩagagĩrwa gũthiĩ ta we
aathiĩte.” 1 Johana 2:3-6.

“Nĩgũkorwo Kristo nake aarũire nĩ
ũndũ witũ, akĩtũtigĩra kĩaanja,
nĩgeetha mũthiĩ na ngũĩ ciake.” 1
Petro 2:21.

Mĩtaratara ya ũtũũro wa tene nĩ ta
ũrĩa yarĩ o rĩothe,—ta ũrĩa yarĩ
Paradiso mbere ya gũgũa kwa
athuri aitũ,—kwĩtĩkĩrĩria
kũrũngĩrĩra watho wa Ngai,
ũthingu ũrũngĩrĩra. Angĩkorwo
ũtũũro wa tene ũkahewo na
mĩtaratara ĩtarĩ ĩyo, kĩege kĩa thĩ
yotho nĩkĩkoora thĩna. Nzĩra

nĩĩkĩruta nzĩra ya mehia, na
maũndũ make mothe ma thĩna na
ũrĩa, nĩmakĩkora ma tene.

Nĩ kĩa kĩhooto Adamu, mbere ya
gũgũa, gũũmbĩka mũthemba
mũthingu na kwĩtĩkĩrĩria watho wa
Ngai. No aathithĩkĩte kũruta ũũ, na
nĩ ũndũ wa mehia make, mũthemba
yitũ nĩ ya gũgũa na tũtianguhota
gũkora ũthingu mwene.

Nĩgũkorwo tũrĩ andũ a mehia,
atheru, tũtianguhota kwĩtĩkĩrĩria
watho mũtherũ. Tũtarĩ na ũthingu
witũ ũrĩa ũngĩhotera maũndũ ma
watho wa Ngai. No Kristo nĩatũhete
nzĩra ya kwĩhũũra. Aatũũrĩte thĩ

thĩinĩ wa mĩtaratara na mĩkĩrĩro ta
ĩrĩa tũrĩtwo na yo. Aatũũrĩte ũtũũro
utarĩ mehia. Aakũũire nĩ ũndũ
witũ, na rĩu nĩatũheaga kũthwara
mehia maitũ na gũtũhe ũthingu
wake. Angĩkorwo nĩũyetha kũrĩ we,
na ũmũtĩkĩrĩra ta Mũkũũri waku,
hĩndĩ ĩyo, o na mehia maku
angĩkorwo marĩ aingĩ, nĩũkoorwo
mũthingu nĩ ũndũ wake.

Mũthemba wa Kristo nĩũkũruta
handũ ha mũthemba waku, na
nĩũtĩkĩrĩtwo harĩ Ngai o ta ũtarĩ na
mehia.

Ũngĩ wa ũũ, Kristo nĩakũũrania
ngoro. Atũũraga ngoro-inĩ yaku na

wĩtĩkĩro. Nĩũgagĩrwa gũtũũra na
ũhũũrano ũyũ na Kristo na wĩtĩkĩro
na kwĩyetha kũrĩ we o rĩothe; na o
rĩothe rĩrĩa ũruta ũũ, nĩakũruta
kũruta na kwenda ta ũrĩa wendi
wake ũrĩ. Nĩ ũndũ ũcio no ũoige,
“Ũtũũro ũrĩa ndĩ na rĩu na mwĩrĩ,
ndĩ na ũguo na wĩtĩkĩro wa Mũrũ
wa Ngai, ũrĩa waandĩte, na agĩyetha
nĩ ũndũ wakwa.” Agalatia 2:20.
Ũguo Jesu aagĩrĩre arĩa ake atĩ, “Ti
inyu arĩa mũrĩria, no nĩ Mũtheru
wa Ithe wanyu ũrĩa ũrĩria thĩinĩ
wanyu.” Mathayo 10:20. Hĩndĩ iyo,
na Kristo akĩruta wĩra thĩinĩ waku,
nĩũkũruta mũthemba o ũcio na wĩra

o ũcio mwerũ—wĩra wa ũthingu,
na kwĩtĩkĩrĩria.

Nĩ ũndũ ũcio tũtarĩ na kĩndũ gĩothe
thĩinĩ witũ gĩa kwĩyũra. Tũtarĩ na
mũthingi wa kwĩyũra. Mũthingi
witũ wa wĩtĩkĩro nĩ ũthingu wa
Kristo ũrĩa ũtĩkĩrĩtwo kũrĩ ithuĩ, na
ũrĩa ũrũtwo nĩ Mũtheru wake
akĩruta wĩra thĩinĩ na kũndũ kwa
ithuĩ.

Rĩrĩa tũrĩria wĩtĩkĩro, harĩ kĩhoo to
kĩrĩa kĩrĩ na thĩna kĩrĩa kĩrĩ kĩagĩrwo
gũcirwo. Harĩ rũrĩa rwa wĩtĩkĩro
rũrĩa rũrĩ hinya na wĩtĩkĩro. Kũrĩ na
hinya na ũrĩa wa Ngai, na ma wa

ũhoru wake, nĩ maũndũ marĩa o
Mũcokania na mbũa ciake
matianguhota kwaga ngoro-inĩ.
Bibiria nĩoiga atĩ “mĩthemba ya
mehia nayo nĩtĩkĩrĩria, na
ĩkĩhũũra;” no ũũ gũtikorwo
wĩtĩkĩro. Jakubu 2:19. Harĩa gũtarĩ
wĩtĩkĩro wa ũhoru wa Ngai wiki, no
na gũkũrĩria wendi kũrĩ we; harĩa
ngoro ãyethĩtwo kũrĩ we, wendani
ũhithĩtwo kũrĩ we, nĩho harĩ
wĩtĩkĩro—wĩtĩkĩro ũrĩa ũruta wĩra
na wendani na ũkũtherũkia
mũthemba. Na wĩtĩkĩro ũyũ, ngoro
nĩĩkũngũkagĩrwo ta mũthemba wa
Ngai. Na ngoro ĩrĩa mũtaratara
wayo ũtarĩ mwerũ, ĩtarĩ ĩtĩkĩrĩrĩria

watho wa Ngai, na ĩtarĩ ĩngĩhota,
rĩu nĩkenagĩra mĩtaratara yake
mĩtherũ, ĩkĩanĩra na mũtũmwo, “Ĩĩ,
nĩngwendete watho waku mũno!
nĩguo ũcirĩri wakwa mũthenya
wothe.” Thaburi 119:97. Na ũthingu
wa watho nĩũkũhingĩrwo thĩinĩ
witũ, “arĩa matathiĩ na mwĩrĩ, no na
Mũtheru.” Aroma 8:1.

Harĩ arĩa mamenyete wendani wa
Kristo wa kũrekerera, na arĩa
meciĩrĩtwo ma ma kũkora ariũ a
Ngai, no manyone atĩ mũthemba
wao ũtarĩ mũrũngĩrĩru, ũtũũro wao
ũrĩ na mahĩtia, na makĩrĩtwo na
wĩtĩkĩro wa kwagĩrĩria angĩkorwo

ngoro ciao nĩciakũngũkĩtwo nĩ
Mũtheru Mũtheru. Kũrĩ acio
ngĩoiga, Mũtigi kwĩcũũrania na
wĩtĩkĩro. Tũkaga tũgacooka gũtũũra
na kwĩnyororithia na gũtĩra maitho
a Jesu nĩ ũndũ wa mahĩtia maitũ, no
tũtagĩrwa kwĩcũũrania. O na
angĩkorwo tũkĩhootwo nĩ mũrũa,
tũtiagwo, tũtiagwo na tũtiagwo nĩ
Ngai. Ahaa; Kristo nĩ arĩ hauhi wa
Ngai, ũrĩa ũtũthaithagĩrĩra. Johana
ũrĩa aendetwe nĩoiga, “Maũndũ
maya nĩngũandĩkĩra, nĩgeetha
mũtigi mehia. Na angĩkorwo
mũndũ o wothe akĩruta mehia, tũrĩ
na mũthaithi kũrĩ Ithe, Jesu Kristo
mũthingu.” 1 Johana 2:1. Na mũtigi

kwĩrĩrĩkania ciugo cia Kristo, “Ithe
mwene nĩakwendete.” Johana 16:27.
Nĩenda gũtũkũrĩria kũrĩ we, kwona
ũtheru wake na ũtheru wake
ũrĩkĩrĩtwo thĩinĩ waku. Na
angĩkorwo nĩũkĩyetha kũrĩ we, ũrĩa
aathire mbere na wĩra mwerũ thĩinĩ
waku nĩakũgĩrĩrĩria nginya
mũthenya wa Jesu Kristo.
Thaithanai na hinya; tĩkĩrĩriai na
wĩtĩkĩro mũnene. Rĩrĩa tũgĩcooka
kwĩtigĩra hinya witũ, tũtĩkĩrĩrie
hinya wa Mũkũũri witũ, na
tũgĩcooka gũkũngũira ũrĩa ũrĩ
ũtũũro witũ.

Ūrĩa ũgĩcooka hauhi na Jesu,
nĩũkĩonaga mwene ũrĩ na mahĩtia
maingĩ; nĩgũkorwo rĩitho rĩaku
nĩrĩkũruta ũtheri, na mahĩtia maku
nĩmakĩonoka na kĩhooto na
mũthemba wake mũrũngĩrĩru. Ũũ
nĩ ũira atĩ maheeni ma Mũcokania
mahĩtie hinya; atĩ hinya wa
Mũtheru wa Ngai ũrĩa
ũkũngũkagĩra maũndũ
nĩũkũũragia.

Gũtarĩ wendani mũnene wa Jesu
ũngĩtũũra ngoro-inĩ ĩtarĩ ĩmenya
mahĩtia mayo mwene. Mũthemba
ũrĩa ũkũngũkĩtwo nĩ ũte wa Kristo
nĩũkũkenia mũthemba wake wa

Ngai; no angĩkorwo tũtiwonaga
ũũru witũ wa mũthemba, nĩ ũira
ũtarĩ ũkĩri atĩ tũtiarĩtwo na rĩitho rĩa
ũrĩa mwerũ na ũkĩri wa Kristo.

Ūrĩa tũkĩona kĩrĩa kĩrĩ kĩrĩa kĩrĩ
kĩndũ kĩa kwĩtĩkĩrĩria thĩinĩ witũ,
nĩtũkĩona kĩrĩa kĩrĩ kĩa mũno thĩinĩ
wa ũtheru na ũrĩa mwerũ wa
Mũkũũri witũ. Kwona ũũru witũ
nĩkũtũtũmaga tũthiĩ kũrĩ ũrĩa
ũngĩtũrekerera; na rĩrĩa mũthemba,
ũkĩmenya ũhũthũ wake, ũkĩruta
moko kũrĩ Kristo, nake nĩakĩruta
hinya. Ūrĩa wĩtĩkĩro witũ wa
kwenda nĩũtũtũmaga tũthiĩ kũrĩ we
na kũrĩ ũhoru wa Ngai, nĩtũkĩkora

mũtaratara wa mũno wa mũthemba
wake, na tũkĩruta mũthemba wake
mũrũngĩrĩru.

8 — GŪKŪRA KŪRĪ KRISTŪ

Kĩaũ kĩa ngoro kĩa tūtũũraga nĩkĩo
tũrĩ ciana cia Ngai, thĩinĩ wa
Bajibuli nĩkĩugwo ta kũciarĩrwo.
Angĩ, nĩkĩrĩkĩrĩrĩtwo na kũrĩa mbeũ
njega ĩhumĩtwo nĩ mũrĩmi. O ta
ũguo, arĩa marĩa matũkĩtwo kũrĩ
Kristũ, nĩ ta "ciana nyingĩ iria
ciaciarĩtwo," nĩgeetha "mekũre" na
ũnene wa andũ arĩa athingu thĩinĩ
wa Kristũ Jesu. 1 Petro 2:2; Aefeso
4:15. Kana ta mbeũ njega ĩrĩa
ĩhandĩtwo kĩrĩro-inĩ, nĩgeetha
mekũre na maciare itũũa. Isaia
akiuga atĩ nĩmagũtanagwo "mĩtĩ ya
ũtheru, ĩrĩa ĩhandĩtwo nĩ Jehova,

nĩgeetha aguũtwo ũgĩ." Isaia 61:3.
Ūguo kuuma kũrĩ mūtũũro wa
ũũmbe, mĩhianĩre nĩrutagwo,
nĩgeetha ĩtũteithie kũũĩ maũndũ ma
ngoro ma mūtũũro wa ũhoro
mwega.

Ūgĩ na ũta wa mũndũ wothē
ndũngĩhota kũreha mūtũũro thĩinĩ
wa kĩndũ gĩkĩnini o na gĩkĩ o gĩkĩ
thĩinĩ wa ũũmbe. Nĩ na njĩra ya
mūtũũro ũrĩa Ngai enyene ahete,
gĩkĩmela kana kĩnyama kĩngĩtũũra.
Ūguo nĩ na njĩra ya mūtũũro
kuuma kũrĩ Ngai, mūtũũro wa
ngoro ũrĩa ũhumĩtwo thĩinĩ wa
ngoro cia andũ. Ūtakanĩtwo

"kuuma kũu," mũndũ ndangĩhota
gũtua mũtũũro ũrĩa Kristũ aũkire
gũhe. Johana 3:3.

Ta mũtũũro, o ũguo na gũkũra. Nĩ
Ngai ũrehaga rĩagi rĩhumĩke na
rĩũa rĩciare itũũa. Nĩ na hinya
wake mbeũ ĩkũraga, "mbere
rĩnyũrũ, thutha mũgũnda, thutha
mũgũnda mwene." Mariko 4:28. Na
mũnabii Hosea akiuga kũrĩ Isiraeli,
atĩ "nĩakũra ta rĩũa." "Nĩmakũra ta
ngano, na makũra ta mũthũngũri."
Hosea 14:5,7. Na Jesu nĩatũmwĩraga
"tũrĩe matunda" (Luka 12:27).

Mĩmera na marũa matikũraga na
ũta wao kana kwĩtigĩra kana hinya

wao, no na kwĩtĩkia kĩa Ngai ahete
nĩgeetha kĩmateithie mũtũũro wao.
Mwana ndangĩhota, na kwĩtigĩra o
na kũmwe kana hinya wake,
gũkũra. O ũguo nawe ndũngĩhota,
na kwĩtigĩra kana hinya waku,
gũkinyĩrĩria gũkũra kwa ngoro.
Mũmera, mwana, nĩakũraga na
kwĩtĩkia kuuma kũrĩ maũndũ marĩa
marĩ hakuhĩ na we marĩa
mateithagia mũtũũro
wake—mwena, ũtheri wa rĩũa, na
irio. Ta maruga maya ma ũũmbe
marĩ kũrĩ kĩnyama na kĩmera, ũguo
nĩ Kristũ kũrĩ arĩa marĩtĩkĩirie. Nĩ
we "ũtheri wao wa tene na tene,"
"rĩũa na ngo." Isaia 60:19; Zabuli

84:11. Nĩagatuĩka ta "iri kũrĩ
Isiraeli." "Nĩagatũũra ta mbura kũrĩ
nyeki ĩrĩa ĩtungatwo." Hosea 14:5;
Zabuli 72:6. Nĩ we maaĩ marĩa marĩ
na mũtũũro, "Irio cia Ngai ... iria
ikũrũkaga kuuma Igũrũ, na cihe
mũtũũro thĩ." Johana 6:33.

Na kĩheo kĩa Mũrũ wake gĩtarĩ na
kĩaũ, Ngai nĩaruithĩte thĩ yothe na
mwena wa wendo ta mwena ũrĩa
ũrĩ kũrĩrĩka thĩ yothe. Arĩa othe arĩa
mathaguĩra kũhũũra mwena ũcio
ũrĩ na mũtũũro nĩmatũũra na
makũra na ũnene wa andũ arĩa
athingu thĩinĩ wa Kristũ Jesu.

Ta rũaa rũngĩcooka kũrĩ rũaa,
nĩgeetha ũtheri wake mweka
ũruthe ũtheri na ũhiano wake, ũguo
nĩtũtũnga gũcooka kũrĩ Rũaa rĩa
Ũtheru, nĩgeetha ũtheri wa Igũrũ
ũrũkĩre itũ, na nĩgeetha mũhiano
witũ ũgũcooka ta mũhiano wa
Kristũ.

Jesu nĩarutaga ũhoro ũmwe rĩrĩa
akiuga, "Tũũrai thĩinĩ wakwa, na nĩ
thĩinĩ wanyu. Ta rũthĩa rũtangĩhota
kũciara itũũa rwene, rũtakanĩtwo
na mũthũngũri; o ũguo na inyuĩ,
mũtakanĩtwo na nĩ.... Ũtarĩ na nĩ
ndũngĩhota kĩndũ o na kĩmwe."
Johana 15:4,5. Nĩũrĩ na mũtĩria wa

Kristũ ta rũthĩa rũrĩ na mũthũngũri
nĩ ũndũ wa gũkũra na gũciara
itũũa. Ũtarĩ na we ndũrĩ na
mũtũũro. Ndũrĩ na hinya wa
gũkũrĩra mũkũngũrĩri kana gũkũra
na wendo na ũtheru. Ũtũũraga
thĩinĩ wake, ũngĩũũra. Ũtũũraga na
mũtũũro kuuma kũrĩ we,
ndũngũgũũka kana gũtarĩ itũũa.
Nĩũgaatuĩka ta mũtĩ ũhandĩtwo nja
ya irĩma.

Andũ aingĩ marĩ na ũcũmĩrĩrie atĩ
nĩmatũnga gũthĩna gwĩkĩra wao
enyene. Nĩmatĩkĩirie Kristũ nĩ ũndũ
wa kũhĩrĩrio kwa mehia, no rĩu
nĩmacarĩa na hinya wao enyene

gūtũũra wega. No mbere o yothe ta
ĩyo nĩkaga na ũhĩtia. Jesu akiuga,
"Ũtarĩ na nĩ ndũngĩhota kĩndũ o na
kĩmwe." Gũkũra kwitũ na wendo,
gĩkeno kwitũ, gũteithia
kwitũ,—byothe nĩbyo byarĩ na
mũtĩria wa kũrĩa kwitũ na Kristũ.
Nĩ na kwaria na we, mũthenya o
mũthenya, thaa o thaa,—na kũtũũra
thĩinĩ wake,—nĩtũkũraga na wendo.
Ti we ũmbĩrĩria o we, no nĩwe na
ũrĩa ũhingagia ũhorio witũ. Nĩ
Kristũ wa mbere na wa thutha na
wa rĩmwe. Nĩatũnga gũtuĩka na itũ,
ti mbere na thutha wa njĩra, no na
thutha o na thutha. Daudi akiuga,
"Nĩndatũmĩte Jehova mbere yakwa

o rĩmwe; nĩtondũ nĩarĩ na moko
wakwa wa ũrĩo, ndingĩtigio."
Zabuli 16:8.

Ũkĩũria, "Nĩtũũraga atĩa thĩinĩ wa
Kristũ?" Ta ũrĩa ũmũnyitire mbere.
"Ta ũrĩa mũnyitire Kristũ Jesu
Mwathani, ũguo tũũrai thĩinĩ
wake." "Mũndũ mũthingu
nĩatũũraga na ũhorio." Akolosai 2:6;
Aibrania 10:38. Nĩwaatanĩte ngoro
yaku kũrĩ Ngai, nĩgeetha ĩtuĩke
yake yothe, nĩgeetha ũmũtungie na
ũmũtĩkĩrie, na nĩwanyitire Kristũ ta
Mũhonokia waku. Ndũngĩhota
waku enyene gũcookerio mehia
maku kana gũthũũra ngoro yaku;

no ũtahĩtwo kũrĩ Ngai, nĩũtĩkĩria atĩ
nĩ ũndũ wa Kristũ, we nĩaekĩte
maũndũ maya mothe nĩ ũndũ
waku. Na ũhorio nĩwe wanyitire
Kristũ, na na ũhorio nĩũgũkũra
thĩinĩ wake—na kũhe na kũnyona.
Nĩũtũnga gũhe byothe,—ngoro
yaku, kwenda kwaku, wĩra
waku,—ũtahe waku kũrĩ we
nĩgeetha ũtĩkĩrie mĩtugo yake yothe;
na nĩũtũnga gũnyona
byothe,—Kristũ, ũtheri wa maruga
mothe, nĩgeetha atũũre thĩinĩ wa
ngoro yaku, na atuĩke hinya waku,
ũtheru waku, mũteithio waku wa
tene na tene,—na akũhe hinya wa
gũtĩkĩra.

Īa ngoro yaku kūrī Ngai rūciinī; ĩka
ũyũ tuĩke wĩra waku wa mbere.

Atha yaku ĩtige ĩrī, "Nyita nī,
Mwathani, ta wawe wothe.

Nĩndarehaga mĩthiũri yakua yothe
kũũngũ gĩaku. Njũkĩra ũmũthĩ
thĩinĩ wa wĩra waku. Tũũra na nī,
na wĩra wakwa wothe ũthĩne thĩinĩ
waku." Ũyũ nĩ ũhoru wa mũthenya
o mũthenya. Rũciinĩ o rūciinĩ ĩa
ngoro yaku kūrī Ngai nĩ ũndũ wa
mũthenya ũcio. Taha mĩthiũri yaku
yothe kūrī we, nĩgeetha ĩhingio
kana ĩtigwo ta ũrĩa ũrĩ na ũta. Ũguo
mũthenya o mũthenya nĩũngĩha
mũtũũro waku thĩinĩ wa moko ma

Ngai, na ũguo mūtũũro waku
nĩũgũcooka mũno ta mūtũũro wa
Kristũ.

Mūtũũro thĩinĩ wa Kristũ nĩ
mūtũũro wa kũhurũka. Gũkũrũga
gũkũrũga gũtangĩkorwo na kĩeha,
no gũtũnga gũkorwo na ũhorio wa
kũhurũka. Hĩriĩ yaku ti yaku
enyene; nĩ thĩinĩ wa Kristũ. Ũnyinyi
waku nĩŨrĩ na hinya wake, ũtũũrũ
waku nĩŨrĩ na ũgĩ wake, ũhĩtia
waku nĩŨrĩ na hinya wake wa tene
na tene. Ũguo ndũtũnga kwĩrĩa
waku, ndũtũnga kũrĩa ũcũmĩrĩrie
waku no ũrĩe Kristũ. Rĩa ũcũmĩrĩrie
waku wendo wake, ũtheri, na

ũthaku wa mũhiano wake. Kristũ
thĩinĩ wa kwĩregera, Kristũ thĩinĩ
wa kũrũkwo, Kristũ thĩinĩ wa
ũtheru na ũtheru, Kristũ thĩinĩ wa
wendo wake ũtarĩ na kĩaũ—ũyũ
nĩguo ũhoru wa ngoro. Nĩ na
kũmwendete, gũkũmũruta,
gũkũrĩrĩria we, nĩũgũcooka ta we.

Jesu akiuga, "Tũũrai thĩinĩ wakwa."
Kiugo gĩkĩ nĩgĩkĩrehaga ũhoru wa
kũhurũka, kũrũgamĩra, na ũhorio.
O na rĩngĩ nĩagwĩtanaga, "Ũkai kũrĩ
nĩ, ... na nĩngũmahe ũhurũ."
Mathayo 11:28. Kiugo kĩa mũandĩki
wa zabuli kĩarutaga ũhoru ũmwe:
"Hurũka kũrĩ Jehova, na

mūrũgĩrĩrie we." Na Isaia aheaga
ũhorio, "Thĩinĩ wa kĩrĩrĩ na ũhorio
nĩkuo hinya wanyu ũrĩ." Zabuli
37:7; Isaia 30:15. Ũhurũkũ ũyũ
ndũnyonwo na kũrĩa gũtarĩ wĩra;
nĩtondũ thĩinĩ wa gwĩtanwo kwa
Mũhonokia, kĩrĩkĩrĩro kĩa ũhurũ
nĩkĩrĩ na gwĩtanwo kũrĩ wĩra:
"Nyitai ngo yakua, ... na
nĩmũkũnyona ũhurũ." Mathayo
11:29. Ngoro ĩrĩa ĩhurũkaga mũno
kũrĩ Kristũ nĩyo ĩkũruta mũno wĩra
nĩ ũndũ we.

Rĩrĩa ũcũmĩrĩrie ũrĩa waku, nĩũrĩaga
ũtarĩ kũrĩ Kristũ, kĩthia kĩa hinya na
mũtũũro. Ũguo nĩguo wĩra wa

Satani wa mũthenya o mũthenya
nĩgeetha ũtũme tũtane ũcũmĩrĩrie
Mũhonokia na ũtũme tũtane na
Kristũ. Mĩgayo ya thĩ, mawĩra na
thĩna na kĩeha kĩa mũtũũro, mehia
ma andũ angĩ, kana mehia maku na
ũhĩtia waku—kũrĩ o na kũmwe kũu
nĩakwenda kũtũma ũcũmĩrĩrie
ũthiĩ. Ndũkanahithio nĩ mĩbango
yake. Andũ aingĩ arĩa marĩ na
ngoro njega, na marĩ na kwenda
gũtũũra nĩ ũndũ wa Ngai, we
nĩathũũraga mũno gũmatũma
macĩgĩrie mehia na ũnyinyi wao, na
ũguo na kũmatega kũrĩ Kristũ,
nĩekĩaga hĩriĩ ya gũkũrĩra. I tũtũnga
kwĩka ta gĩtĩ, na tũkĩruta kwĩtigĩra

na kwĩtigĩra atĩ nĩtũkahonokio?
Byothe bĩu nĩbyo byarutaga ngoro
kuuma kũrĩ kĩthia kĩa hinya witũ.
Taha ũmenyithio wa ngoro yaku
kũrĩ Ngai, na mūtĩkie we. Arĩa na
kwaria na Jesu. Rĩa ũcũmĩrĩrie we.
Tiga kwĩgĩria kwothe; tiga kwĩtigĩra
kwaku. Ũũrie na mūtũmi Paulo,
"Niĩ ndĩ mūtũũro; no ti niĩ, no
Kristũ nĩarĩ mūtũũro thĩinĩ wakwa:
na mūtũũro ũrĩa ndĩ na mūtũũro
thĩinĩ wa nyama, nĩndũtũũraga na
ũhorio wa Mũrũ wa Ngai, ũrĩa
wandendete na akĩeha nĩ ũndũ
wakwa." Akagalatia 2:20. Hurũka
kũrĩ Ngai. Nĩahota gũmenya kĩrĩa
ũtahĩte kũrĩ we. Ũngĩtiga waku

thĩinĩ wa moko make,
nĩagakũrehaga na ũkĩrĩra mũno na
njĩra ya ũrĩa ũkũwendete.

Rĩrĩa Kristũ anyitire mũhiano wa
mũndũ, aacookanĩrĩria andũ na we
na mũkengũ wa wendo ũtarĩ
ũngĩthũũtwo na ũhoti o na ũrĩwe
ũtariĩ wa kwenda kwa mũndũ
enyene. Satani nĩakũhũũra mũno
nĩgeetha atũme tũthũũrie mũkengũ
ũcio—tũthũũre gũtigana na Kristũ.
Haha nĩkuo tũtũnga kũrũgĩrĩria, na
kwĩruta, na gũatha, nĩgeetha gũtarĩ
kĩndũ kĩngĩtũkũngũrĩria tũthũũre
mũnene ũngĩ; nĩtondũ tũrĩ na ũhoti
o rĩmwe wa gũthĩna ũguo. No tũrĩe

rĩitho rĩitũ kũrĩ Kristũ, na
nĩagatũmenya. Tũrĩ kũrĩa Jesu, tũrĩ
na ũhurũ. Gũtarĩ kĩndũ kĩngĩtũnyua
kuuma moko-inĩ make. Tũrĩ
kũmũrĩa o rĩmwe, nĩtũ "gũcooka na
mũhiano ũmwe kuuma ũgĩ gĩkĩrĩa
ũgĩ ũngĩ, ta na Mũũhoro wa
Mwathani." 2 Akorintho 3:18.

Ũguo nĩguo arĩa a mbere manyitire
mũhiano wa Mũhonokia
mwendwa. Rĩrĩa arĩa acio aiguire
kiugo kĩa Jesu, aagira kwenda
wake. Makĩmũcarĩa, makĩmũnyona,
makĩmũrũmĩrĩa. Maarĩ na we
nyũmba, kũrĩ metha, kĩharo-inĩ,
kĩrĩro-inĩ. Maarĩ na we ta arĩa na

mũrutani, mũthenya o mũthenya
makĩnyona kuuma mũromo-inĩ
make ũhoro wa ũhoro mwega.
Mamũrĩa, ta arũmĩthĩ kũrĩ
mwathani wao, nĩgeetha makinye
wĩra wao. Arũa acio maarĩ andũ
"arĩa maarĩ na mũthemba ta itũ."
Jakubu 5:17. Maarĩ na mũkũngũ
ũmwe wa mehia nĩgeetha makũrĩre.
Maarĩ na kwenda wendo ūmwe,
nĩgeetha matũũre mũtũũro
mũtheru.

O na Johana, mũrũa mwendwa,
ũrĩa warutire mũno mũhiano wa
Mũhonokia, ndaarĩ na ũtheru wa
mũhiano wake enyene. Ti we wa

kwĩkũria na kwenda gĩtĩ, no we wa
mũgambo na mũkĩrĩro kĩa maũndũ.
No rĩrĩa mũhiano wa Mũtheru
wamonyanĩtwo kũrĩ we, aakĩona
ũnyinyi wake na akĩrũkwo na ũũĩ.
Hinya na ũteithĩnĩre, ũhoti na
wendo, ũnene na ũtheru, ũrĩa
aonire thĩnĩ wa mūtũũro wa
mũthenya o mũthenya wa Mũrũ wa
Ngai, ũũkũrĩire ngoro yake na
wendo. Mũthenya o mũthenya
ngoro yake yarĩ ĩrĩ kũrĩ Kristũ,
nginya akĩrĩrĩria enyene na wendo
wa Mwathani wake. Mũgambo
wake wa mũkĩrĩro na kwenda gĩtĩ,
wakĩrĩrĩrio nĩ ũhoti wa Kristũ.
Ūhoti wa Mũũhoro Mũtheru wa

kũcooka ngoro, nĩwarutire kĩaũ
ngoro yake. Ũhoti wa wendo wa
Kristũ warutire kĩaũ kĩa mũhiano.
Ũyũ nĩguo ũrĩa ũrĩ na kĩaũ kĩa
kũrũnganĩrĩria na Jesu. Rĩrĩa Kristũ
atũũraga thĩinĩ wa ngoro, mũhiano
wothe nĩũkĩcooka. Mũũhoru wa
Kristũ, wendo wake, nĩũrũmbũraga
ngoro, nĩũtũmaga ngoro ĩrũkwo, na
nĩũkũrũkia ũcũmĩrĩrie na kwenda
kũrĩ Ngai na Igũrũ.

Rĩrĩa Kristũ aambatĩte Igũrũ,
ũcũmĩrĩrie wa kũrĩ we waarĩ o na
arũa acio. Kũrĩ na ũcũmĩrĩrie wa we
enyene, ũthakĩtwo na wendo na
ũtheri. Jesu, Mũhonokia, ũrĩa warĩ

na mo, na ũrĩa aaria na mo, na ũrĩa
aathaga na mo, ũrĩa aaria hĩrĩĩ na
kũhurũka kũrĩ ngoro ciao, rĩrĩa aarĩ
o na kiugo kĩa ũhurũ kĩrĩ
mĩromo-inĩ make, aakũũrwo
kuuma kũrĩ mo Igũrũ, na mĩgambo
ya mũgambo wake ĩcooka kũrĩ mo,
ta ira rĩa maraika rĩamũnyita—"Taa,
nĩĩ ndĩ na inyuĩ mũthenya o
mũthenya, nginya mũthia wa thĩ."
Mathayo 28:20. Nĩaambatĩte Igũrũ
na mũhiano wa mũndũ.

Maamenyite atĩ nĩarĩ mbere ya gĩtĩ
kĩa ũnene wa Ngai, Mũrata na
Mũhonokia wao o rĩmwe; atĩ
ũhinya wake ndwaanyũkĩte; atĩ nĩo
o na mo na andũ arĩa marĩ na kĩaheha.

Nĩaarutaga mbere ya Ngai wega wa
rũthĩro rwake rwa gĩtherũ,
nĩaarutaga moko make na mĩguũ
yake ĩrũmĩtwo, nĩgeetha arĩĩkane
mũtĩa ũrĩa aarĩ na mo arĩa
aacookerwo. Maamenyite atĩ
nĩaambatĩte Igũrũ nĩgeetha
amathondekere ũthĩ, na atĩ
nĩagacooka rĩngĩ na akũngũa kũrĩ
we.

Rĩrĩa maarĩ hamwe thutha wa
kũambata, maarĩ na kwenda mũno
gũtaha Ithe na rĩĩtwa rĩa Jesu. Na
kwĩtigĩra mũno makĩĩnũrĩria marĩa,
makĩĩrĩrĩria ũhorio, "Kĩrĩa kĩothe
mũkũũria Ithe na rĩĩtwa rĩakwa,

nĩagakĩhe inyuĩ. Nginya rĩu mũtarĩ
kĩũria kĩndũ na rĩitwa rĩakwa:
kũũrai, na nĩmũkũnyona, nĩgeetha
gĩkeno kinyu gĩtheru." Johana
16:23,24. Makĩruta moko wa ũhorio
mũno na kĩrĩra kĩnene, "Kristũ nĩwe
wakĩire, o na rĩngĩ nĩarahũkĩte, ũrĩa
ũrĩ na moko wa ũrĩo wa Ngai, ũrĩa
o na rĩngĩ atũcookanĩrĩria." Rumi
8:34. Na Pentekoste yakahiĩtwo na
Mũhonokia, ũrĩa Kristũ aarĩte,
"nĩatũũra thĩinĩ wanyu." Na o na
rĩngĩ aarĩte, "Nĩwega mũno nĩ ũndũ
wanyu atĩ ndathiĩ; nĩtondũ
ũtakanĩtwo na nĩ ndathiĩ,
Mũhonokia ndangĩũka kũrĩ inyuĩ;
no ũngĩthĩ, nĩngũmũtũma kũrĩ

inyuĩ." Johana 14:17; 16:7. Kuuma
rĩu na njĩra ya Mũũhoro, Kristũ
aatũũraga o rĩmwe thĩinĩ wa ngoro
cia ciana ciake. Kũrũnganĩrĩria
kwao na we kwarĩ kwa hakuhĩ
gũkĩra rĩrĩa aarĩ na mo enyene.
Ũtheri, na wendo, na hinya wa
Kristũ ũrĩa aatũũraga thĩinĩ wao,
nĩwarutire mo, nĩgeetha andũ
mangĩone, makĩ "kĩeha; na makĩũĩ
atĩ maarĩ na Jesu." Matendo 4:13.

Byothe biria Kristũ aarĩ kũrĩ arũa,
nĩekĩaga kũrĩ ciana ciake ũmũthĩ;
nĩtondũ thĩinĩ wa atha yake ya
thutha, na kĩrĩrĩ kĩnini kĩa arũa kĩrĩ
hakuhĩ na we, akiuga, "Ti nĩ aya o

aaria atha, no nĩ acio o nacio arĩa
makĩtĩkia nĩ na kiugo kiao." Johana
17:20.

Jesu aathagĩte nĩ ũndũ witũ, na
aũkĩte atĩ tũtuĩke ũmwe na we, ta
we aarĩ ũmwe na Ithe. Ũyũ nĩguo
ũrũnganĩrĩria ũrĩa ũrĩ! Mũhonokia
aarĩte enyene, "Mũrũ ndangĩhota
kĩndũ o na kĩmwe enyene;" "Ithe
ũrĩa aatũũraga thĩinĩ wakwa, nĩwe
ũruta wĩra." Johana 5:19; 14:10.

Hĩndĩ iyo, angĩkorwo Kristũ
aatũũraga thĩinĩ wa ngoro ciatũ,
nĩagakũruta thĩinĩ witũ "byothe
biria ekĩenda na byothe biria
ekĩruta na wendo wake." Afilipi

2:13. Nītũkũruta ta we aarutĩte;
nītũkũruta mũũhoro ũmwe. Na
ũguo, tũkĩmwendete na tũkĩtũũra
thĩinĩ wake, nītũ "gũkũra thĩinĩ
wake byothe, ũrĩa nĩwe Mũthia, o
Kristũ." Aefeso 4:15.

9 — WĪRA NA ŪTŪŪRO

Ngai nīwe kīama kīa ūtūūro na
ūtheri na kīege kūrī thī yothe. O ta
mīteere ya ūtheri kuuma rūūa, o ta
ndūūma cia maaĩ irĩa ciūruga
kuuma kīama kīa ūtūūro, kīege
nīkīūruga kuuma kūrī we kūrī aarĩa
othe oombire. Na handū haothe
harĩa ūtūūro wa Ngai ūrī ngoro-inĩ
cia andū, nīūkīūruga kūrī angĩ na
wendani na kīege.

Kīege kīa Mūkūūri witū kīarĩ kūrĩa
kwīyūrĩria na gūkūūra andū arĩa
magūire. Nĩ ūndū ūcio ndaagītĩire
ūtūūro wake arĩ wa kīrĩa gĩthe, no

nĩaathĩrĩirie mũgĩrĩngo, akĩnyarara
kũnyararwo. Ũguo nĩguo maraika
matũũraga na wĩra wa kĩege kĩa
angĩ. Ũũ nĩguo kĩege kĩa. Ũrĩa
ngoro cia mwĩtĩo cingĩciria ta wĩra
wa kwĩnyororithia, gũtungata arĩa a
thĩna na arĩa a mũthemba ũtarĩ wa
ma, nĩguo wĩra wa maraika atarĩ
mehia. Mũthemba wa wendani wa
Kristo wa kwĩyetha nĩguo
mũthemba ũrĩa ũtũũraga igũrũ na
nĩguo kĩndũ kĩa kĩege gĩaake. Ũũ
nĩguo mũthemba ũrĩa arĩa a Kristo
makagĩkora, na nĩguo wĩra ũrĩa
makaruta.

Rĩrĩa wendani wa Kristo ũhingĩtwo
ngoro-inĩ, o ta mũthũri mwerũ,
ũtiangũhota gũhithwo. Ũte wake
mũtherũ nĩũkũmenyekwo nĩ arĩa
othe tũrĩ nao. Mũthemba wa Kristo
ngoro-inĩ nĩ ta kĩaama gĩthĩ-inĩ,
gĩkĩũraga na gĩkũruta ũrĩrĩ kũrĩ
andũ mothe na gĩkĩtũma arĩa marĩ
na njĩra ya gũkuũ, mende kũnyua
maaĩ ma ũtũũro.

Wendani kũrĩ Jesu nĩũkũonwo na
kwenda kũruta wĩra ta we aaruta nĩ
ũndũ wa kĩaage na kwĩyũrĩria kwa
andũ. Nĩũkũruta wendani, ũtaĩri,
na ũrĩrĩ kũrĩ aarĩa othe a ũtungata
wa Ithe witũ wa igũrũ.

Ūtūūro wa Mūkūūri thī gūtarī
ūtūūro wa kūruta maūndū ma
kwīkoma na kwīyarira, no
nīaathithīte na hinya, na wīyīrīrīri,
na wīra ūtarī kūrūa, nī ūndū wa
ūhonokio wa andū arīa mahītie.
Kuuma kīrīrī-inī nginya Kalvari,
aathiīte nzīra ya kwīyarira na
ndooyagīrīrie gūrekererwo kuuma
wīra mūgūrū, thīna wa mīhītī, na
wīra wa kūrūa. Aagīrīire atī, “Mūrū
wa mūndū ndagūkīte nīgeetha
atungatwo, no nīgeetha atungate,
na ahe ūtūūro wake ta kīhooto kīa
andū aingī.” Mathayo 20:28. Ūū
nīguo kīa kīnene kīa ūtūūro wake.

Maũndũ mothe ma angĩ marĩ ma
kĩrĩa gĩa kũrĩa na maĩtĩkĩrĩrio. Nĩkĩo
kĩrĩa kĩarĩ irĩo na kĩnyuũo gĩaake
kwenda kũruta wendi wa Ngai na
gũkũrĩra wĩra wake. Mwene na
maũndũ make marĩa ma kwĩenda
matiarĩ na ũndũ wĩra-inĩ wake.

Ũguo nĩguo arĩa marĩ na ũte wa
Kristo makagĩrĩtwo kũruta kĩege
gĩothe, nĩgeetha angĩ arĩa aakuĩire
nĩ ũndũ wao mahote kũtũũra na
kĩege kĩa igũrũ. Makaruta kĩrĩa
gĩothe marĩ na hinya nĩgeetha thĩ
nĩĩkora kĩa nĩ ũndũ wa gũtũũra
kwao. Mũthemba ũyũ nĩguo
maciaro ma ma wa mũthemba ũrĩa

ũũranĩtwo na ma. Mbere nini ya
mũndũ gũgũkĩra kũrĩ Kristo, harĩ
wendani wa kwenda kũmenya
andũ angĩ kĩrĩa kĩa mũno mũrata
ake ũrĩa aonete thĩinĩ wa Jesu; ma
ma na ũtheru matianguhota
gũhithwo ngoro-inĩ. Angĩkorwo
tũrĩ na mwĩrĩ wa ũthingu wa Kristo
na tũgacooka gũkũra na kĩege kĩa
Mũtheru wake ũtũũraga thĩinĩ witũ,
tũtianguhota gũtũũra na kĩege.
Angĩkorwo tũrĩite na tũkaona atĩ
Mwathani nĩ mwerũ, tũkagĩkora
kĩndũ gĩa kwaria. Ta Philip rĩrĩa
aonete Mũkũũri, nĩtũkagetia angĩ
makũũre na we. Tũkagĩa kwenda
kwonania kĩrĩa kĩrĩ kĩega kĩa Kristo

na maũndũ marĩa matarĩ ona ma thĩ
ĩgũkũ. Nĩgũkũrĩtwo na wendi wa
hinya wa kũthiĩ na nzĩra ĩrĩa Jesu
aathiĩte. Nĩgũkũrĩtwo na wendi wa
hinya atĩ arĩa marĩ hauhi witũ
“marĩe Mwana ũrĩa wa Ngai, ũrĩa
ũthagĩrĩria mehia ma thĩ.” Johana
1:29.

Na wĩra wa kũtethera angĩ
nĩũkũcooka na kĩege kũrĩ ithuĩ
mwene. Ũũ nĩguo kĩa kĩrĩa Ngai
aarĩ na kĩa kũtũhe gĩkundi gĩa
kũruta thĩinĩ wa mũtaratara wa
ũhonokio. Nĩahete andũ kĩege gĩa
kũtũũra na mũthemba wa Ngai na,
na mao mwene, gũkũrĩra kĩege kũrĩ

aao. Ũũ nĩguo ũtheri mũnene, na
kĩege kĩnene mũno, kĩa Ngai
angĩhota kũhe andũ. Arĩa
makĩtũũra na mũthemba ũyũ wa
wĩra wa wendani nĩmokagĩrĩa
hauhi mũno na Mũũmbi wao.

Ngai no aatũmire ũhoru wa ũrĩa
mwerũ, na wĩra wothe wa ũtungata
wa wendani, ũkoorwo nĩ maraika
ma igũrũ. No aaruta kĩa gĩngĩ
nĩgeetha akũrĩrie kĩa kĩa. No nĩ
wendani wake ũtarĩ mũkĩri,
athuurĩte gũtũtũma tũtũũre na we
wĩra-inĩ, na Kristo na maraika,
nĩgeetha tũkore na kĩa, na kĩa,
na kwĩyũrĩria kwa mũthemba,

kūrĩa kūūruga kuuma wĩra ũyũ wa
kwĩyarira.

Tũrĩ kũrĩtwo na wendani na Kristo
na wĩra wa thĩna wake. Wĩra o
wothe wa kwĩyetha nĩ ũndũ wa
kĩega kĩa angĩ, nĩũkũruta hinya wa
wĩega ngoro-inĩ ya ũrĩa ũheaga, na
kũmũhũũranĩa hauhi na Mũkũũri
wa thĩ, ũrĩa “aari mũtongu, no nĩ
ũndũ wanyu ... agĩkora mũthĩini,
nĩgeetha na ũthĩini wake mũkore
mũtongu.” 2 Akorintho 8:9. Na nĩ
rĩrĩa tũruta ũũ tũkakũrĩria kĩa Ngai
kĩrĩa kĩarĩ kĩa kũtũũmbĩka atĩ
ũtũũro nĩũkũkora kĩege kũrĩ ithuĩ.

Angĩkorwo nĩũgacooka kũruta wĩra
ta Kristo aarĩ na kĩa atĩ arũa ake
makaruta, na gũthwara mĩthemba
kũrĩ we, nĩũkĩona kwenda ũmenyo
mũnene na ũmenyo mũnene wa
maũndũ ma Ngai, na nĩũkĩenda na
kwenda ũthingu. Nĩũkĩthaitha kũrĩ
Ngai, na wĩtĩkĩro waku nĩũkĩruta
hinya, na mũthemba waku
nĩũkĩnyua maaĩ maingĩ kuuma
kĩama-inĩ kĩa ũhonokio. Gũkũrĩrĩra
na mĩkĩrĩro nĩgũgũtũmaga ũthiĩ
kũrĩ Bibiria na ũthaithie. Nĩũgakũra
na ũte na ũmenyo wa Kristo, na
nĩũgakũra na ũmenyo mũnene.

Mũthemba wa wĩra wa kwĩyarira nĩ
ũndũ wa angĩ nĩũkũruta kĩrĩa kĩrĩ
kĩa thĩinĩ, na kĩrĩa kĩrĩ kĩrĩ, na ũrĩa
mwerũ wa Kristo kũrĩ mũthemba,
na ũkũrehera thayũ na kĩege kũrĩ
ũrĩa ũrĩ nao. Mĩcirĩri nĩĩkũrũgama.
Gũtarĩ handũ ha kĩege kĩa ũrũa
kana mwĩtĩĩo. Arĩa maruta wĩra ũyũ
wa maũndũ ma Gikristo
makagakũra na makakora hinya wa
kũruta wĩra wa Ngai. Makagĩkora
ũmenyo mwerũ wa mũthemba,
wĩtĩkĩro ũrĩa ũrũgamĩte na ũkũraga,
na hinya mũnene wa ũthaithi.
Mũtheru wa Ngai, akĩruta wĩra kũrĩ
mũthemba wao, nĩũkũũra ũrĩa
mwerũ wa mũthemba nĩ ũndũ wa

gwata kwa Ngai. Arĩa makĩyetha
wĩra ũyũ wa kwĩyarira nĩ ũndũ wa
kĩega kĩa angĩ nĩmaruta wĩra wa
ũhonokio wao mwene.

Nzĩra ĩrĩa ĩrĩa ĩrĩ ya kũkũra na ũte nĩ
kũruta wĩra ũrĩa Kristo
aatũũragĩrĩire—gũkũngũka, kũrĩa
tũrĩ na hinya, na kwĩruta gũtethera
na gũkũrĩra kĩege kũrĩ arĩa
mekĩenda ũteithio ũrĩa tũngĩhota
kũmũhe. Hinya nĩũũraga na wĩra;
wĩra nĩguo mũtaratara wa ũtũũro.
Arĩa makaga kwĩruta gũtũũra
ũtũũro wa Gikristo na kwĩtĩkĩrĩria
kĩege kĩrĩa kũũraga kuuma na wĩra
wa ũte, na matarĩ kũruta kĩndũ

kĩrĩa kĩrĩ kĩndũ nĩ ãndũ wa Kristo,
nĩ makaga kwĩruta kũtũũra na
kũrĩa na wĩra. Na mũthemba wa
mũthemba ta wa thĩ, ãũ nĩũkũruta
kũng'anangũka na kũrũa. Mũndũ
ũrĩa ãngĩaga kwĩruta kwĩruta
mĩthĩngũ yake, nĩ ãtũũro
mũnyororo wa kũruta kĩothe. ãguo
nĩguo Gikristo ãrĩa ãtarĩ kũruta
hinya ya Ngai ĩrĩa yahetwo,
ndangĩkũra kũrĩ Kristo, no
nĩũkũrega hinya ãrĩa aarĩ nao.

Kanisa ya Kristo nĩyo kĩrĩa Ngai
aathuurĩte nĩgeetha kĩhonie andũ.
Wĩra wayo nĩ gũtwarĩrĩria ãhoro
mwerũ thĩ yothe. Na kĩhoto nĩ kĩa

a Gikristo othe. O mündũ, kũrĩa
hinya na mũhĩtĩ wake, nĩagagĩrwa
gũkũrĩra wĩra wa Mũkũũri.

Wendani wa Kristo, ũrĩa ũrũtwo
kũrĩ ithuĩ, nĩũtũtũmaga tũrĩ na
kĩhoto kũrĩ arĩa othe matamũĩ.

Ngai nĩatũhete ũtheri, ti nĩ ũndũ
witũ wiki, no nĩgeetha tũmũrũrĩre
kũrĩ ao.

Angĩkorwo arĩa a Kristo marĩ na
ũmenyo wa wĩra, nĩngĩkũrĩtwo
ngiri gũtĩrĩ mündũ ũmwe rĩu ũrĩa
ũruta ũhoru mwerũ kũrĩ andũ a
thiirĩ. Na arĩa othe matianguhota
gũthiĩ mwene wĩra-inĩ,
matigũcooka gũthũũra na mbeeca

ciao, na ũrĩrĩ wao, na ũthaithi wao.
Na nĩngĩkũrĩtwo wĩra mũnene wa
kũhonokia mĩthemba kũrĩ thiirĩ cia
Gikristo.

Tũtiagĩrwa gũthiĩ thiirĩ, kana gũtiga
mũciĩ mũnyororo, angĩkorwo nĩho
handũ harĩa wĩra witũ ũrĩ, nĩgeetha
tũrute wĩra wa Kristo. Tũno ũũ no
tũrute mũciĩ-inĩ, kanisa-inĩ, na arĩa
tũtũũraga nao, na arĩa tũruta wĩra
nao.

Kĩrĩa kĩnene kĩa ũtũũro wa
Mũkũũri witũ thĩ nĩkĩrũtwo na wĩra
wa kwĩtĩkĩrĩria na ũrĩa wa
mũcũkũri wa Nazareti. Maraika ma

ūtungata maarĩ na Mwathani wa
ūtũũro rĩrĩa aathiĩga na arũa na arĩa
a wĩra, atarĩ ũmenywo kana
kũtheriwo. Aarĩ na wĩrĩri wa
gũkũrĩra wĩra wake o ta rĩrĩa
aahonagia arũaru kana aathiĩga na
mahũa ma Galili. Ũguo nĩguo thĩinĩ
wa wĩra wa kwĩnyororithia mũno
na handũ ha kwĩnyororithia kũa
ūtũũro, tũno tũthiĩ na tũrute wĩra
na Jesu.

Mũtũmwo nĩoiga, “Mũndũ o
wothe, rĩrĩa aagĩtwo, nĩagĩrwa
gũtũũra ũguo na Ngai.” 1
Akorintho 7:24. Mũrũa-njĩra no
atware wĩra wake na nzĩra ĩrĩa

ĩngĩtheria Mwathani wake nĩ ãndũ
wa wĩrĩri wake. Angĩkorwo nĩ
mũrutani wa ma wa Kristo,
nĩakĩtwara ũrĩa mwerũ wake
maũndũ mothe marĩa marũtwo na
kũruta andũ mũthemba wa Kristo.
Mũrutani wa wĩra no atũũre ta
mũrutani wa wĩrĩri na wĩtĩkĩro wa
ũrĩa aathithĩte thĩinĩ wa wĩra wa
kwĩnyororithia kũrĩa irĩma-inĩ cia
Galili. O mũndũ o wothe ũrĩa
ũtũũraga rĩtwa rĩa Kristo
nĩagagĩrwa kũruta wĩra ũguo atĩ
angĩ, na kwona wĩra wake mwerũ,
makĩrũtwo na rũrĩrĩ rwa gũtheria
Mũũmbi na Mũkũũri wao.

Andũ aingĩ nĩmethĩtie kwĩregereria
kũruta kĩege kiao kũrĩ wĩra wa
Kristo nĩgũkorwo angĩ maarĩ na
kĩege na ũtheri mũnene. Mĩcirĩri ĩrĩa
ĩrĩa ĩrĩ na hinya nĩ ya atĩ ni arĩa marĩ
na kĩege kĩrĩa kĩrĩ na ũtheri marĩa
marĩrĩtwo gũkũrĩa kĩege kiao kũrĩ
wĩra wa Ngai. Nĩkĩrũtwo na
ũmenyo nĩ andũ aingĩ atĩ kĩege
nĩkĩhewo rũrĩrĩ rũrĩa rũrĩ na kĩege
mũno, na angĩ matarĩ nao,
matarĩtagwo gũkũngũka na wĩra
kana kĩege. No ũũ gũtikorwo ta
ũrĩa ũrĩ thĩnĩ wa kĩaĩrĩro. Rĩrĩa
mwene nyũmba aagĩtire arĩa ake,
aahĩte o mũndũ wĩra wake.

Na mũthemba wa wendani, tũno
kũruta wĩra wa kwĩnyororithia
mũno “ta kũrĩ Mwathani.” Akolosai
3:23. Angĩkorwo wendani wa Ngai
ũrĩ ngoro-inĩ, nĩũkũonwo thĩinĩ wa
ũtũũro. Mũthũri mwerũ wa Kristo
nĩũkũtũũrĩrĩria, na ũte witũ
nĩũkũrũgama na gũkũrĩra kĩege.

Mũtagĩrwa gũtũũra na maũndũ ma
kĩnene kana gũtũũra na kĩege kĩa
ũndũ ũrĩa mbere ya gũthiĩ kũruta
wĩra wa Ngai. Mũtagĩrwa gũtũũra
na mĩcirĩri ya kĩrĩa thĩ ikĩciria kũrĩ
inyu. Angĩkorwo ũtũũro waku wa
mũthenya na mũthenya nĩ ũira wa
ũtheru na wĩrĩri wa wĩtikĩro waku,

na angĩ makĩrũtwo na wĩtĩkĩro atĩ
nĩũkenda kũmũtethera, wĩra waku
ndũkagũa.

Arũa a Jesu arĩa a kwĩnyororithia
mũno na a thĩni mũno no makore
kĩege kũrĩ angĩ. No matiũĩ atĩ marĩ
kũruta kĩega kĩrĩa gĩthe, no na ũte
wao ũtarĩ ũmenyo, no maathondeke
mahũa ma kĩege marĩa makagakũra
na makagathĩna, na maciaro ma
kĩege matianguhota kũmenya
nginya mũthenya wa kĩege gĩa
kũrĩa. Matiũĩ na matiũĩ atĩ marĩ
kũruta kĩndũ kĩnene. Matagagĩrwa
kũrũa na wĩtĩkĩro wa kwĩtigĩrĩria
maũndũ ma kũhootana. Marĩ na

wĩra wa gũthiĩ na kĩege, maruta
wĩra wa wĩtĩkĩro ũrĩa Ngai
aatũũraga, na ũtũũro wao
ndũgakũga. Mĩthemba yao mwene
nĩĩkakũra na kũruta ta Kristo; nĩ
athũũri na Ngai wĩra-inĩ ũyũ wa
ũtũũro, na nĩ ũguo makĩĩruta wĩra
wa mũno na kĩege kĩtarĩ nduma kĩa
ũtũũro ũrĩa ũgũkũ.

10 — ŪŪĨ WA NGAI

Njĩra nyingĩ nĩcio Ngai ekũruta
mbere ya kũruta we kũrĩ itũ na
kũtũreha na wendo wake. Ūũmbe
nĩũruta na ūhinya kũrĩ ūcũmĩrĩrie
witũ. Ngoro ĩrĩa ĩhambũku
nĩĩkagĩrĩrio nĩ wendo na ūgĩ wa
Ngai ta ūrĩa ūrũtwo na wĩra wa
moko make. Gũtũ kũrĩa kũrĩ na
kwĩigua kũngĩigua na kũũĩ ūhoru
wa Ngai na njĩra ya maũndũ ma
ũũmbe. Mĩgũnda mĩthũku, mĩtĩ
mĩraihi, rũagi na marũa, ira rĩa
kũgĩa, mbura ĩrĩa ĩkũrũka, kĩũũ kĩa
rũũĩ, na ūgĩ wa Igũrũ, nĩbiothe
biumaga na ngoro ciatũ, na

bitũtanaga tũmenye ũrĩa wambĩte
byothe.

Mũhonokia witũ aacookanĩrĩria
ũhoru wake mwega na maũndũ ma
ũũmbe. Mĩtĩ, nyoni, marũa ma kũrĩ
kũũngũ, irĩma, ithũũa, na Igũrũ rĩa
ũtheri, na o na maũndũ ma
mũtũũro wa mũthenya o
mũthenya, byothe byarĩ na ũhoru
wa ũhoru, nĩgeetha ũhoru wake
ũgũrĩrĩkanwo mũno, o na gatagatĩ
ka wĩra mũnene wa mũtũũro wa
mũndũ.

Ngai ekĩaga ciana ciake ciithĩte wĩra
wake na gĩkeno na ũtheri wa kĩrĩrĩ

na wa ũhinya ũrĩa aathũkĩte
nyũmba yaitũ ya thĩ. Nĩwendete
ũtheri, na gũkĩra maũndũ mothe
marĩa marĩ na ũtheri wa kũu,
nĩwendete ũtheri wa mũhiano;
ekĩaga tũkũre ũtheri na ũnyinyi,
ũhinya wa kĩrĩrĩ wa marũa.

Tũngĩthũũrĩrĩria, wĩra wa Ngai wa
ũũmbe nĩũkũtũruta ũhoru mweka
wa gũtĩkĩra na ũhorio. Kuuma kũrĩ
ndũma iria ciatũũraga na njĩra ciao
thĩinĩ wa Igũrũ kuuma mĩaka na
mĩaka, nginya kũrĩ kĩndũ kĩrĩa
gĩkĩnini mũno, maũndũ mothe ma
ũũmbe nĩmatĩkĩrĩra kwenda kwa
Mũũmbi. Na Ngai nĩarĩ na ũhinya

kūrĩ byothe na nĩathũũraga byothe
arĩa ambĩte. We ũrĩa ũthũũraga thĩ
ciatarĩ mũigana, o rĩmwe arĩ na
ũhinya wa kwenda kwa kanyoni
kanini karĩa kanyĩmbaga rwĩmbo
rwako rūtarĩ na kwĩtigĩra. Rĩrĩa
andũ maciĩaga kūrĩ wĩra wao wa
mũthenya, ta rĩrĩa makĩatha; rĩrĩa
magũũraga ũtukũ, na rĩrĩa
makĩarahũka rūciinĩ; rĩrĩa mũndũ
mũtonga arĩ kūrĩa arĩ na mĩkana,
kana rĩrĩa mũndũ mũthĩini
aacookanĩrĩria ciana ciake hakuhĩ
na metha mĩnini, o mũndũ o
mũndũ nĩarĩ na ũhinya wa Ithe wa
Igũrũ. Gũtarĩ kĩeha kĩa mahinya atĩ

Ngai ndaakĩona. Gũtarĩ kĩtheo kĩa
gũkena atĩ ndaakĩona.

Tũngĩtĩkia ũyũ mũno, kwĩtigĩra
kwothe kũtarĩ na mũtĩria kũngĩthiĩ.
Mũtũũro witũ ndũngĩthũkĩtwo nĩ
kwĩtigĩra ta rĩu; nĩtondũ maũndũ
mothe, o na manini kana manene,
nĩmangĩtigwo thĩinĩ wa moko ma
Ngai, ũrĩa ũtarĩ na ũhĩtia nĩ ũndũ
wa mũingĩ wa maũndũ, kana
gũthĩinwo nĩ mũtĩria wao. Hĩndĩ
ĩyo nĩtũngĩkena na ũhurũ wa ngoro
ũrĩa andũ aingĩ marĩ na ũtarĩ ũũĩ.

Ta ũcũmĩrĩrie waku ũkĩkena na
ũtheri wa thĩ, cĩrĩria thĩ ĩrĩa ĩrĩ

gũũka, ĩrĩa ĩtarĩ kũũĩ ũũuru wa
mehia na gĩkuũ; kũrĩa ũthiũ wa
ũũmbe ndũgũcooka na mũhiano
wa ũrũkũ. Rĩa ũcũmĩrĩrie waku ũrĩa
nyũmba ya arĩa ahonokio, na
rĩrĩkana atĩ nĩgũtheru gũkĩra ũrĩa
ũcũmĩrĩrie waku mũnene
angĩcooka. Thĩinĩ wa maruga ma
Ngai ma ũũmbe, tũonaga ũtheri
wake mũnini mũno. Nĩmandĩkĩtwo,
"Rĩitho ndĩrĩ kũona, na gũtũ ndũrĩ
kũigua, na ngoro ya mũndũ ndĩrĩ
kũcũkĩria, maũndũ marĩa Ngai
aathondekĩte arĩa mamwendete." 1
Akorintho 2:9.

Mũandĩki wa nyĩmbo na mũũĩ wa
ũũmbe marĩ na maũndũ maingĩ
marĩa mangĩuga kũrĩ ũũmbe, no nĩ
Mũndũ wa Kristũ ũkenaga ũtheri
wa thĩ na ũhinya mũno, nĩtondũ
nĩaacookanĩrĩria wĩra wa Ithe na
aakĩona wendo wake thĩinĩ wa rũũa
na mĩtĩ. Gũtarĩ mũndũ ũngĩhota
kũũĩ ũhoru wa irĩma na kũũngũ,
rũũĩ na iria, ũtakanĩtwo na
kũmánya ta mwako wa wendo wa
Ngai kũrĩ mũndũ.

Ngai nĩaragia na itũ na wĩra wake
wa ũhinya na na ũhoti wa Mũũhoru
wake thĩinĩ wa ngoro. Thĩinĩ wa
maũndũ maitũ na mūtũũro witũ, na

kĩaũ kĩaĩ kĩaĩ mũthenya o
mũthenya hakuhĩ na itũ,
tũngĩnyona ũhoro mwega
angĩkorwo ngoro ciatũ nĩĩhambũku.
Mũandĩki wa zabuli, aakĩrũmĩrĩria
wĩra wa ũhinya wa Ngai, akiuga,
"Thĩ nĩyũthakĩtwo nĩ wega wa
Jehova." "Mũndũ ũrĩa ũrĩ na ũgĩ, na
ũkĩrũmĩrĩria maũndũ maya,
nĩagamanya wendo wa Jehova."
Zabuli 33:5; 107:43.

Ngai nĩaragia na itũ thĩinĩ wa kiugo
gĩake. Haha tũrĩ na mwako mwega
wa mũhiano wake, wa wĩra wake
na andũ, na wĩra mũnene wa
gũcookerwo. Haha nĩkũrĩ na ũhoro

wa mĩtũũro ya maithe na anabii na
andũ angi matheru a kera. Maarĩ
andũ "arĩa maarĩ na mĩthemba ta
itũ." Jakubu 5:17. Tũonaga ũrĩa
makũrĩte na kwĩtigĩra ta kwitũ, ũrĩa
magwĩte mũkũngũrĩri ta itũ, no o
na rĩngĩ makĩnyita ngoro na
gũkũrĩra na wendo wa Ngai; na tũrĩ
kuona, tũkĩhũũrwo na mũtĩria wa
kwenda ũtheru. Ta tũrĩ thũũra
ũhoru wa maruga marĩa mahetwo,
wa ũtheri na wendo na maruga
marĩa maarĩ na mo, na wĩra
marutĩte na wendo wahetwo,
mũũhoru ũrĩa wamahũũrĩte
nĩũrakania mwaki wa ũtheru thĩinĩ

wa ngoro ciatũ na kwenda gũtuĩka
ta mo—ta mo gũtũũra na Ngai.

Jesu aarĩte kũrĩ Mĩandĩko ya Kĩrĩa
Gĩkũrũ,—na nĩ kĩa ma mũno kũrĩ
ya Kĩrĩa Gĩkũrũ,—"Nĩcio ciarĩra
ũhoru wakwa," Mũhonokia, ũrĩa
hĩriĩ yaitũ ya mūtũũro wa tene na
tene ĩrĩ. Johana 5:39. Ĩ, Bajibuli
yothe nĩrĩra ũhoru wa Kristũ.
Kuuma kũrĩ ũhoru wa mbere wa
ũũmbe—nĩtondũ "ũtarĩ we gũtarĩ
kĩndũ o na kĩmwe
gĩambĩtwo"—nginya kĩrĩkĩrĩro gĩa
thutha, "Taa, nĩngũũka ngere,"
nĩtũrĩ thũũra wĩra wake na kũigua
mũgambo wake. Johana 1:3; Kũrĩa

Kūrĩ 22:12. Ūngĩenda kūmenya
Mũhonokia, thũũra Mĩandĩko
Mĩtheru.

Ūthũũre ngoro yaku yothe na kiugo
kĩa Ngai. Nĩ maaĩ marĩa marĩ na
mũtũũro, makũringa kwenda
kwaku. Nĩ irio cia mũtũũro kuuma
Igũrũ. Jesu akiuga, "Ūtakanĩtwo na
mũkĩa nyama ya Mũrũ wa mũndũ,
na kūnyua rũthĩro rwake, ndũrĩ na
mũtũũro thĩinĩ waku." Na akĩruta
we enyene na kiugo, "Kiugo kĩrĩa
nĩrĩa ndĩragania na inyuĩ, nĩ
Mũũhoro, na nĩ mũtũũro." Johana
6:53,63. Mĩĩrĩ yaitũ nĩĩkũrĩtwo na
kĩrĩa tũrĩa na kĩrĩa tũnyua; na ta

thĩinĩ wa mũtũũro wa ũũmbe, o
ũguo thĩinĩ wa mũtũũro wa ngoro:
nĩ kĩrĩa tũrĩa na ũcũmĩrĩrie nĩkĩo
gĩkĩhe ũtheri na hinya kũrĩ mũtũũro
witũ wa ngoro.

Ũhoro wa gũcookerwo nĩ ũmwe wa
ũrĩa maraika mekĩaga kwenda
gũcũkĩria; nĩũgatuĩka ũgĩ na
rwĩmbo rwa arĩa ahonokio thĩinĩ wa
mĩaka ya tene na tene. Nĩ ũtarĩ
mwega wa ũcũmĩrĩrie na ũthũũri
rĩu? Wendo wa ũhinya na ũta wa
Jesu, ũtatũka ũrĩa warutwo nĩ ũndũ
witũ, nĩũtanaga ũcũmĩrĩrie wa
kĩhooto na wa kĩrĩrĩ. Tũtũnga
kũrũmĩrĩria mũhiano wa

Mũhonokia witũ mwendwa na wa
Mũcookanĩrĩria witũ. Tũtũnga
kũrũmĩrĩria wĩra wa ũrĩa aũkire
gũhonokia andũ make kuuma
mehia mao. Ta tũrĩ rũmĩrĩria ũhorio
wa Igũrũ, ũhorio na wendo witũ
nĩũgũkũra, na atha ciatũ nĩĩkagĩrĩrio
nĩ Ngai mũno, nĩtondũ nĩĩkagĩrĩrio
na ũhorio na wendo. Nĩĩkagũtuĩka
cia ũgĩ na mũtĩria. Nĩgũtuĩka na
ũhorio mũnene thĩinĩ wa Jesu, na
ũcũmĩrĩrie wa mũthenya o
mũthenya wa ũhoti wake wa
gũhonokia othe arĩa maciĩaga kũrĩ
Ngai na njĩra yake.

Ta tũrĩ rūmĩrĩria ũthaku wa
Mũhonokia, tũkĩekĩa gũcookerwo
na ũtheru wa mũhiano wake.
Nĩgũtuĩka na kĩrĩrĩ na kwenda kwa
ngoro gũtuĩka ta we ũrĩa
tũmwendete. Ũrĩa ũcũmĩrĩrie witũ
ũrĩ kũrĩ Kristũ, nĩguo tũkĩruta
kũhĩtia andũ angĩ na kũmaruta thĩ.

Bajibuli ndĩandĩkĩtwo nĩ ũndũ wa
mũrutani o we; no nĩandĩkĩtwo nĩ
ũndũ wa andũ othe. Ũhoro mũnene
ũrĩa ũrĩ wa kwenda nĩ ũrĩ mwega ta
mũthenya; na gũtarĩ mũndũ
ũngĩhĩtia na gũthiĩ njĩra ĩtarĩ wega
ũtariĩ arĩa marũmĩrĩria kĩhooto kiao

enyene gũkĩra kwenda kwa Ngai
kũrĩa kũrĩ ũrĩ wonekane.

I tūtũnga kwĩtĩkia ũhoru wa mũndũ
o na ũrĩwe ta Mĩandĩko ĩruta, no
tūtũnga gũthũũra kiugo kĩa Ngai
ene. Tũngĩtĩkia andũ angĩ
mekĩrũmĩrĩria, nĩtũgũkorwa na
hinya ũtarĩ ũgĩtwo na ũhoti ũtarĩ
ũgĩtwo. Ũhoti wa ngoro
nĩũngĩthũũkio nĩ kwaga wĩra wa
maũndũ marĩa magĩtwo, nginya
ũhoti wa gũcũkĩria ũhoru wa Ngai.
Ngoro nĩĩkũra angĩkorwo ĩkĩruta
wĩra wa gũcookanĩrĩria ũhoru wa
Bajibuli, na gũrĩkĩrĩria Mĩandĩko na

Mĩandĩko, na maũndũ ma ngoro na
ma ngoro.

Gũtarĩ kĩndũ kĩngĩ gĩa kũruta ũũĩ
mũno ta gũthũũra Mĩandĩko. Gũtarĩ
kĩndũ kĩngĩ gĩa kũruta ũcũmĩrĩrie,
gũkũruta hinya, ta ũhoro mũnene
wa Bajibuli. Angĩkorwo kiugo kĩa
Ngai kĩathũũrwo ta kĩatũnga, andũ
mangĩkorwo na ũũĩ mũnene, na
ũthaku wa mũhiano, na kwenda
gũkũra, ũrĩa ũrĩ mũnini mũno
mũthenya ũyũ.

No gũtarĩ kĩndũ kĩa kũnyona
kuuma kũrĩ gũthũũra Bajibuli na
mũhĩtia. Mũndũ angĩthũũra

Bajibuli yothe na o rĩmwe na
agakua atĩona ũtheri wake kana
gũcũkĩria ũhoru wake mũnene.
Kĩrĩra kĩmwe kĩathũũrwo nginya
ũhoru wake ũrĩ wonekane ũrĩ wega
na kĩrũnganĩrĩrio kĩaake na ũtengĩri
wa ũhonokio kĩrĩ wonekane, nĩkĩa
kĩnene gũkĩra gũthũũra mĩtwe
mĩingĩ ũtarĩ na mũtĩria na ũtarĩ na
ũhoru. Tua Bajibuli nawe. Rĩrĩa
ũngĩnyona ũhoru, ĩthũũre; rĩrĩkana
mĩtwe; o na rĩrĩa ũrĩa ũthiĩ njĩra
nũngĩthũũra kĩrĩra na kĩrũmĩrĩrie,
na ũguo ũkĩkinya thĩinĩ wa ngoro.

I tũtingahota gũnyona ũgĩ ũtarĩ na
ũhinya na ũthũũri wa atha. Kĩrahu

kĩa Mĩandĩko nĩkĩrĩ wonekane
mũno ũtarĩ ũngĩhĩtio, no kĩrĩ na ingĩ
ĩrĩa ũhoru wao ũtarĩ kũrĩa ũrĩ
wonekane o rĩmwe. Mĩandĩko
nĩtũnga gũrĩkĩrĩria na Mĩandĩko.
Nĩtũnga gũthũũra na ũhinya na
ũcũmĩrĩrie wa atha. Na ũthũũri
ũguo nĩũkũhewo wega. Ta mũrũmi
aacookanĩrĩria ũndũ wa betha na
thahabu thĩinĩ wa thĩ, o ũguo nĩwe
ũrĩa ũthũũraga kiugo kĩa Ngai na
mũtĩria ta ũndũ ũhithĩtwo,
nĩaganyona ũhoru wa gĩtherũ, ũrĩa
ũhithĩtwo kũrĩ mũndũ ũrĩa ũtarĩ na
mũtĩria. Kiugo kĩa ũhoti,
gĩkĩrũmĩrĩrio ngoro, nĩkĩgatuĩka ta

njũĩ iria ciũmagĩra kuuma kũrĩ
kĩthia kĩa mũtũũro.

Bajibuli ndĩatũnga gũthũũrwo ũtarĩ
na atha. Mbere ya gũhambũra
mĩtwe yayo, tũtũnga gũũria ũtheri
wa Mũũhoru Mũtheru, na
nĩũkahewo. Rĩrĩa Natanaeli aũkire
kũrĩ Jesu, Mũhonokia aakĩanĩrĩa,
"Taa Muisiraeli wa kũrĩa, ũrĩa ũtarĩ
na ũũru!" Natanaeli akiuga, "Wonĩte
atĩa?" Jesu akĩcokia, "Mbere ya
Filipu gũgwĩtana, rĩrĩa waarĩ thĩinĩ
wa mũtĩ wa mũkũyũ,
nĩndakwonire." Johana 1:47,48. Na
Jesu nĩagatũona o na thĩinĩ wa
maĩkaro ma atha angĩkorwo

tũkĩmũcarĩa nĩ ũndũ wa ũtheri
nĩgeetha tũũĩ ũhoru wa ũhoru.
Maraika kuuma thĩ ya ũtheri
nĩmagatuĩka na arĩa marĩ na ngoro
ya kũrũkwo macarĩa ũtonga wa
Ngai.

Mũũhoru Mũtheru nĩwe ũkũrĩa na
gũthũa Mũhonokia. Wĩra wake nĩ
wa gũruta Kristũ, ũtheru wa ũtheru
wake, na ũhonokio mũnene ũrĩa
tũrĩ nao na njĩra yake. Jesu akiuga,
"Nĩaganyona kuuma kũrĩ nĩ, na
akĩruta kũrĩ inyuĩ." Johana 16:14.
Mũũhoru wa ũhoru nĩwe mũrutani
o we wa ũhoru wa Ngai. Nĩ atĩa
Ngai angĩcooka mũhiano wa andũ,

rĩrĩa ahete Mũrũ wake nĩgeetha akĩe
nĩ ũndũ wao, na aathũũra Mũũhoro
wake tuĩke mũrutani na mũtonga
wao wa mũthenya o mũthenya!

11 — KĪEGE KĪA ŪTHAITHI

Kuuma kīrīa kīūmbīkītʷo na kīrīa
kīrūūtʷo, na ūtongoria wake, na
hinya wa Mūtheru wake, Ngai
nīaria nī ithuī. No maūndū maya
matikūrū; tūkīenda kūruta ngoro
cithū kūrī we. Nīgeetha tūkore na
ūtūūro wa mūthemba na hinya,
tūgagīrwa na ūhūūrano wa ma na
Ithe witū wa igūrū. Mītaratara yitū
no īrute kūrī we; tūno gūciria wīra
wake, na thigari ciake, na kīege
gīake; no ūū, na mūthemba wothe,
gūtikorwo kwaria nake. Nīgeetha
tūkwaria na Ngai, tūgagīrwa na

kĩndũ gĩa kwaria kũrĩ we ũhoro wa
ũtũũro witũ wa ma.

Ũthaithi nĩ kũruta ngoro kũrĩ Ngai
ta kũrĩ mũrata. Ti atĩ nĩ kĩa kĩa
kwenda kũmenya Ngai ũrĩa tũrĩ, no
nĩgeetha tũhote kũmũtĩkĩrĩra.
Ũthaithi ndũrute Ngai agũkĩre kũrĩ
ithuĩ, no nĩũtũruta ithuĩ tũthiĩ kũrĩ
we.

Rĩrĩa Jesu aarĩ thĩ, aanyũrĩtie arũa
ake ũrĩa wa kũthaitha. Aatũũrĩtie
makĩhe ũhoro wa maũndũ mao ma
mũthenya na mũthenya harĩ Ngai,
na makĩruta mĩtwaro yao yothe kũrĩ
we. Na ũira ũrĩa aahĩte atĩ ũthaithi

wao nĩũkũtĩkĩrwo, nĩ ũira o ũcio
kũrĩ ithuĩ.

Jesu mwene, rĩrĩa aatũũrĩte kũrĩ
andũ, aarĩ mũthaithi mũno.

Mũkũũri witũ nĩeekĩte na ũhoru
witũ wa kwenda na ũhũthũ, na
ũguo agĩkora mũthaithi, ũrĩa
waacariaga kũrĩ Ithe hinya mwerũ,
nĩgeetha agĩkore na hinya wa wĩra
na mĩkĩrĩro. Nĩwe kĩaanja kĩa
maũndũ mothe. Nĩ mũrũ wa ithe
witũ thĩinĩ wa ũhũthũ witũ,
“athithĩtwo na maũndũ mothe o ta
ithuĩ;” no ta ũrĩa atarĩ mehia,
mũthemba wake wathũũragĩrĩria
ũũru; aathithĩte mbaara na thĩna wa

mũthemba thĩinĩ wa thĩ ya mehia.
Ũmũndũ wake nĩwatũmire ũthaithi
ũkore kĩrĩa kĩrĩ kĩa kwagĩrwo na
kĩege. Aonete kĩege na kĩege kĩrĩa
kwaria na Ithe. Na angĩkorwo
Mũkũũri wa andũ, Mũrũ wa Ngai,
aonete kwenda ũthaithi, nĩ kĩrĩa
kĩnene mũno andũ a mehia, arĩa a
hinya mũnyororo, nĩmagagĩrwa
kwona kwenda ũthaithi wa hinya
na wa o rĩothe?

Ithe witũ wa igũrũ nĩatũũraga na
kwenda kũtũhe kĩege kĩaake kĩothe.
Nĩ kĩege kĩitũ kĩa kũnyua maaĩ
maingĩ kuuma kĩama-inĩ kĩa
wendani ũtarĩ mũkĩri. Nĩ kĩndũ kĩa

kūmūkīra atī tūthaithaga o
mūnyororo mūno! Ngai nīarī na
wīyīrīrīri na wendi wa kwona
ūthaithi wa ma wa ūrīa mūnyororo
mūno wa ariū ake, no gūtarī
gūkūrūgana na kwenda kwitū
kwenda kwatūrīra ūhoru witū kūrī
Ngai. Nīkī maraika ma igūrū
mangīciria ūhoru wa andū a mehia,
arīa marī na ūhūthū, na arīa marī na
mīkīrīro, rīrīa ngoro ya Ngai īrī na
wendani ūtarī mūkīri īkīenda kūrī
ao, īrī na wendi wa kūmūhe kūgīra
kīrīa marī na hinya wa gūūria kana
gūciria, na no makīthaitha o
mūnyororo na makīkorwo na
wītīkīro mūnyororo? Maraika

nĩmakenaga gũtũũra nĩ
kwĩnyororithia harĩ Ngai;
nĩmakenaga gũtũũra hauhi na we.
Mecirĩkaga kwaria na Ngai ta kĩege
kĩao kĩnene; no ariũ a thĩ, arĩa
mekĩenda ũteithio ũrĩa Ngai wiki
angĩhe, marĩaga ta makĩrũtwo nĩ
gũthiĩ na ũtheri wa Mũtheru wake,
na kũtũũra na we.

Nduma ya mũrũa ĩtũũragĩrĩria arĩa
mekĩrega ũthaithi. Mĩkĩrĩro ya
mũrũa ya kwĩhitha nĩĩmatũũrĩrĩria
kũruta mehia; na ũũ nĩ ũndũ wothe
wa kũrĩa matarĩ kũruta kĩege kĩrĩa
Ngai ahete andũ thĩinĩ wa ũthaithi.
Nĩkĩ ariũ na ariũ a Ngai makagĩrwo

na mwĩtĩĩo wa kũthaitha, rĩrĩa
ũthaithi nĩ kĩhoooto kĩrĩa kĩrĩ
moko-inĩ ma wĩtĩkĩro kĩa kũruta
kĩama kĩa igũrũ, handũ harĩa harĩ
kĩege gĩothe kĩa hinya wa Ngai?
Atarĩ ũthaithi wa o rĩothe na
kũrũngĩrĩra, tũrĩ thĩna wa gũkũra
na mĩtaratara mĩnyororo na gũthiĩ
na nzĩra ĩtarĩ ya ma. Mũrũa nĩakaga
na wĩyĩrĩrĩri wa gũkũrĩra nzĩra ĩrĩa
ĩthiĩ kũrĩ kĩaama kĩa thigari, nĩgeetha
tũtiangĩhota na ũthaithi wa hinya
na wĩtĩkĩro kwona ũte na hinya wa
kwĩrũgĩrĩra mĩkĩrĩro.

Harĩ mĩtaratara ĩrĩa ĩrĩ na thĩna ĩrĩa
tũngĩtũũra na ĩyo nĩgeetha Ngai

aatĩkĩrĩre na aacooke ũthaithi witũ.
Ĩmwe ya ĩrĩa ya mbere nĩ atĩ
tũmenye kwenda ũteithio wake.
Nĩaahĩte ũhoru, “Nĩngaruta maaĩ
kũrĩ ũrĩa ũrĩ na ngũ, na ndũũma
kũrĩ gĩthĩ kĩrĩ na ũtheru.” Isaia 44:3.
Arĩa marĩ na njĩra na kwenda
ũthingu, arĩa makenda Ngai,
makorwo na ũira atĩ makĩkũra.
Ngoro nĩgagĩrwa kũruta nzĩra kũrĩ
hinya wa Mũtheru, kana kĩege kĩa
Ngai kītītĩkĩrĩro.

Kwenda kwitũ kũnene nĩkuo
gĩcungwa na nĩkũruta ũhoru
mwerũ nĩ ũndũ witũ. No Mwathani
nĩũgagĩrwa kũũtwo nĩgeetha arute

maũndũ maya nĩ ũndũ witũ.
Nĩoiga, “Ũũrai, na nĩmũkahewo.”
Na “Ũrĩa ũtarĩ kũregereria Mũrũ
wake, no aamũhe nĩ ũndũ witũ
othe, atĩ ti na we akĩtũhe kĩrĩa
gĩothe na wĩyĩrĩrĩ?” Mathayo 7:7;
Aroma 8:32.

Angĩkorwo tũtũũraga na ũũru
ngoro-inĩ, angĩkorwo tũrĩ na mehia
marĩa tũũĩ, Mwathani
ndangĩtũtĩkĩrĩra; no ũthaithi wa
mũthemba ũrĩa ũteũkĩtwo, na ũrĩa
ũrĩ na kwĩcũũrania, nĩũtĩkĩrĩtwo o
rĩothe. Rĩrĩa mahĩtia mothe marĩa
mamenyekanĩte makĩrũngĩrĩtwo,
tũngĩtĩkĩra atĩ Ngai nĩakĩcooka

ũthaithi witũ. Ũrĩa mwerũ witũ
ndũngĩtũtũma tũtĩkĩrĩwe nĩ Ngai; nĩ
ũrĩa mwerũ wa Jesu ũrĩa
ũkũtũhonokia, mũthemba wake
ũrĩa ũkũtũthaamba; no tũrĩ na wĩra
wa kũruta mũtaratara ya
kwĩtĩkĩrĩrĩria.

Kĩndũ kĩngĩ kĩa ũthaithi ũrĩa
ũhootanaga nĩ wĩtĩkĩro. “Ũrĩa
ũũraga kũrĩ Ngai nĩagagĩrwa
gũtĩkĩra atĩ nĩ arĩ, na atĩ nĩ mũheani
wa kĩege kũrĩ arĩa makamũũta na
wĩyĩrĩrĩri.” Ahiburani 11:6. Jesu
aagĩrĩire arĩa ake atĩ, “Maũndũ o
mothe marĩa mũkenda, rĩrĩa
mũkaathaitha, tĩkĩrai atĩ

nīmũkaamĩtĩkĩrĩra, na
nīmũkaamũkora.” Mariko 11:24.
Nĩtũmũtĩkĩra ũhoro wake?

Ũira nĩ mũnene na ũtarĩ mũkĩri, na
nĩ mwĩhokeku ũrĩa aahĩte. Rĩrĩa
tũtiũkora kĩrĩa kĩrĩa tũũrire, o rĩrĩa
tũũraga, tũgacooka gũtĩkĩra atĩ
Mwathani nĩatũũkĩra na atĩ
nĩakĩcooka ũthaithi witũ. Tũrĩ na
mahĩtia maingĩ na tũtarĩ na ũmenyo
mũnene, na hĩndĩ ĩngĩ tũũraga
maũndũ marĩa mangĩtũrehera
thĩna, na Ithe witũ wa igũrũ na
wendani, nĩakeera ũthaithi witũ na
kũtũhe kĩrĩa kĩrĩ kĩega kĩrĩa
kĩnene—kĩrĩa tũngĩenda angĩkorwo

tūrī na rīitho rīa Ngai tūngīona
maūndū mothe ta marī. Rīrīa
ūthaithi witū ūkaaga ta
ūtariītīkīrīttwo, tūgacooka
gūkūngūka na ūhoro; nīgūkorwo
thaa ya kūcooka nīgūkū, na
tūgakītīkīrīra kīege kīrīa tūkenda
mūno. No kwīyeta atī ūthaithi
nīūkītīkīrīttwo o ta ūrīa tūkenda, na
na kīndū kīrīa kīrīa tūkenda, nī
kwīcīria. Ngai nī mūūgī mūno wa
kwaga, na nī mwerū mūno wa
kwīrūgīrīria kīrīa kīrī kīega kūrī
arīa mathiī na ūrīrī. Hīndī iyo,
mūtīgīrwe kwītīgīra kūmūtīkīra, o
na angīkorwo mūtiūkīra ūthaithi
wanyu na mūhītī. Tīkīrīrai ūhoro

wake ũrĩa mwĩhokeku, “Ũũrai, na
nĩmũkahewo.”

Angĩkorwo tũgĩcooka kũrĩ
kũthũũra na wĩtĩkĩro witũ na
ũtigĩrĩri, kana tũkage kwenda
kũruta maũndũ mothe marĩa
tũtianguhota kwona na ũrĩrĩ, mbere
ya gũkora wĩtĩkĩro, maũndũ marĩa
marĩ na thĩna nĩmakĩkũra na
makĩthĩna. No angĩkorwo tũgĩcooka
kũrĩ Ngai, tũkĩmenya ũhũthũ witũ
na kwĩtĩkĩrĩria, ta ũrĩa tũrĩ, na na
wĩtĩkĩro wa kwĩnyororithia na wa
wĩtĩkĩro tũkĩruta ũhoru witũ kũrĩ
ũrĩa ũrĩ na ũmenyo ũtarĩ mũkĩri,
ũrĩa ũonaga kĩrĩa gĩothe

kĩũmbĩkĩtwo, na ũrĩa ũtongoragia
maũndũ mothe na wendi wake na
ũhoru wake, no na nĩakĩhota na
nĩakĩtũũra na kĩrĩo gĩitũ, na
nĩakĩruta ũtheri ngoro-inĩ cithũ. Na
ũthaithi wa ma, tũrĩ kũrĩtwo na
ũmenyo wa ũrĩa ũtarĩ mũkĩri.

Tũtiangĩkora ũira wa kĩege o rĩrĩa
rĩrĩa ũrĩa mwerũ wa Mũkũũri witũ
ũrĩ hauhi witũ na wendani na
wendani, no ũũ nĩ wa ma.

Tũtiangĩkwata moko make ma
kĩege, no moko make nĩ marĩ hauhi
witũ na wendani na ũtaĩri.

Rĩrĩa tũũraga na kwenda thigari na
kĩege kuuma kũrĩ Ngai, tũgagĩrwa

na mũthemba wa wendani na
kũrekerera ngoro-inĩ cithũ. Nĩ
tũngĩathaitha atĩ, “Tũrekerere
mahĩtia maitũ, o ta ithuĩ tũrĩa
tũrekerera arĩa mahĩtia mehia
maitũ,” na tũgacooka gũtũũra na
mũthemba ũtarĩ wa kũrekerera?
Mathayo 6:12. Angĩkorwo tũtũũra
na wĩtĩkĩro atĩ ũthaithi witũ
nĩũkũtĩkĩrwo, tũgagĩrwa kũrekerera
angĩ na mũthemba o ũcio na ũrĩa
tũtũũra na wĩtĩkĩro wa
kũrekererwo.

Kwĩtĩkĩrĩria kũrĩ ũthaithi nĩkũrũtwo
kĩrĩa kĩrĩ kĩa kwĩtĩkĩrĩrĩa.
Tũgagĩrwa kũthaitha o rĩothe

angĩkorwo tũkenda kũkũra na
wĩtĩkĩro na ũmenyo. Tũgagĩrwa
kũrũgamĩrĩra ũthaithi, “na kũthiĩ na
ũthaithi na kũrũngĩrĩra na gũcooka
ngatho.” Aroma 12:12; Akolosai 4:2.
Petero aataĩrĩria arĩa a wĩtĩkĩro
makore “a kĩa, na makorwo na
ũthaithi.” 1 Petero 4:7. Paulo nĩoiga,
“Maũndũ mothe, na ũthaithi na
kwĩruta, na gũcooka ngatho,
nĩmũrute ũhoru wanyu kũrĩ Ngai.”
Afilipi 4:6. “No inyu arĩa
mwendetwe,” nĩguo Yuda aigaga,
“mũkaaruta ũthaithi na Mũtheru
Mũtheru, mũkĩrũgamĩrĩra wendani
wa Ngai.” Yuda 20, 21. Ũthaithi wa
o rĩothe nĩ ũhũũrano ũtarĩ ũtagwo

wa mũthemba na Ngai, nĩgeetha
ũtũũro kuuma kũrĩ Ngai ũũrage
thĩinĩ wa ũtũũro witũ; na kuuma
ũtũũro witũ, ũtheru na ũtheru
ũcooke kũrĩ Ngai.

Nĩ kwenda wĩyĩrĩrĩri wa ũthaithi;
kĩndũ gĩothe gĩtige gũkũrũgĩrĩra.
Rutai wĩra wothe nĩgeetha
mũhũũrano wa Jesu na mũthemba
waku ũtige gũtagwo. Ũũrai mũhĩtĩ
o wothe wa gũthiĩ handũ harĩa
ũthaithi ũrĩtwo. Arĩa marĩ na
kwenda wa ma wa kwaria na Ngai
nĩmakaonwo mũgĩrĩngo-inĩ wa
ũthaithi, marĩ na wĩrĩri wa gũkũrĩra
wĩra wao na kwenda na kwenda

kwona kīege gīothe gīrĩa marĩ na
hinya gĩa kwona. Makaruta mũhĩtĩ
o wothe wa gũthĩna handũ harĩa
mangĩhota kwona mĩteere ya ũtheri
kuuma igũrũ.

Tũgagĩrwa kũthaitha mũciĩ-inĩ, na
kĩrĩa kĩrĩ igũrũ rĩa maũndũ mothe,
tũtagĩrwa kwĩrũgĩrĩria ũthaithi wa
ũhithĩte, nĩgũkorwo ũũ nĩguo
ũtũũro wa mũthemba. Nĩ kĩndũ
kĩtarĩ kĩhoto kũrĩ mũthemba
gũkũra rĩrĩa ũthaithi ũrĩagwo.
Ūthaithi wa mũciĩ kana wa bũrũri
wiki nĩ ũtarĩ ũkĩri. Thĩinĩ wa kīege,
mũthemba nĩũgagĩrwa kũruta nzĩra
kũrĩ rĩitho rĩa Ngai ũrĩa ũonaga

mothe. Ūthaithi wa ūhithĩte
nĩũgagĩrwa gũtĩkĩrwo nĩ Ngai ūrĩa
ũũkĩrĩte ūthaithi. Gũtarĩ kĩtuĩ kĩa
ũhũthũ kīgītĩkĩrĩra mĩtwaro ya
ũthaithi ūyũ. Thĩinĩ wa ūthaithi wa
ũhithĩte, mũthemba nĩũrĩ na
wĩyĩrĩrĩri kuuma maũndũ marĩa
marũngiĩ, nĩũrĩ na wĩyĩrĩrĩri kuuma
kĩrũgĩro. Na kĩege, na hinya,
nĩũkaruta moko kũrĩ Ngai. Mwerũ
na wa tene nĩũkũrũga kuuma kũrĩ
ũrĩa ūonaga ūhithĩte, na matũ make
marĩ hauhi gũtĩkĩrĩra ūthaithi ūrĩa
ũũraga kuuma ngoro. Na wĩtĩkĩro
wa kĩege na wa ma, mũthemba
nĩũkwaria na Ngai na nĩũkũũngĩra
mwene mĩteere ya ūtheri wa Ngai

nĩgeetha ãũmĩre na ãtũũre na
mbaara na Mũcokania. Ngai nĩwe
mũrũngĩrĩru witũ wa hinya.

Thaithai thĩinĩ wa thũmbĩ yaku, na
rĩrĩa ũthiĩ na wĩra waku wa
mũthenya na mũthenya, reka ngoro
yaku ãcooke igũrũ kũrĩ Ngai. Ũguo
nĩguo Henoka aathiĩre na Ngai.
Ũthaithi ũyũ wa kĩege nĩũrũgama
ta thũri ya gĩthemba harĩ kĩa
ũte. Mũcokania ndangĩhota
kũmũhoota ũrĩa ngoro yake
ĩtũũrĩtwo na Ngai.

Gũtarĩ thaa kana handũ harĩa
ũthaithi ũtarĩ wa kwagĩrwo. Gũtarĩ

kīndũ gīngītūrũgĩrĩria kwĩyũrĩria
ngoro cithũ na mũthemba wa
ũthaithi wa hinya. Thĩinĩ wa mũingĩ
wa nzĩra, thĩinĩ wa wĩra, tũno
kũruta ũthaithi kũrĩ Ngai na
kwĩruta kĩrĩa kĩrĩ kĩa Ngai, ta
Nehemia aarutire rĩrĩa aarutire
ũthaithi wake harĩ Mũthamaki
Artaxerxa. Kĩama kĩa kwaria na
Ngai nĩkĩonagwo handũ haothe
harĩa tũrĩ. Tũgagĩrwa gũtũũra na
mũrango wa ngoro ũrĩ hauhi o
rĩothe na ũtũmwo witũ ũthiĩ igũrũ
nĩgeetha Jesu aũke na atũũre ta
mũtũũni wa igũrũ ngoro-inĩ.

O na angĩkorwo harĩ mũthemba wa
ũũru ũtũũrĩrĩa, tũtiagĩrwa
gũcooka kũhũũra mũthemba yao
mĩũru, no tũno kũtũũra na rũhuho
rwerũ rwa igũrũ. Tũno kũhũũra
mĩrango yothe kũrĩ mũtaratara ya
ũũru na mehia na kwĩyũrĩrĩa
mũthemba kũrĩ ũrĩa Ngai arĩ na
ũthaithi wa ma. Arĩa ngoro ciao cĩrĩ
hauhi gũtĩkĩrĩa ũteithio na kĩege
kĩa Ngai, nĩmakathiĩ na rũhuho rwa
ũtheri ũrĩa ũrĩ igũrũ rĩa thĩ, na
nĩmakagĩkora na kwaria na igũrũ o
rĩothe.

Tũkenda kwona maũndũ ma
maũndũ ma Jesu na ũmenyo

mũnene wa kīege kĩa maũndũ ma
tene. Ūrĩa mwerũ wa ũtheru
nĩũgagĩrwa gũcooka gũkũra
ngoro-inĩ cia ariũ a Ngai; na
nĩgeetha ũũ ũkũngũke, tũgagĩrwa
kwenda kũrũũtwo maũndũ ma
igũrũ.

Reka mũthemba ũrute na ũthiĩ
igũrũ, nĩgeetha Ngai atũhe rũhuho
rwa igũrũ. Tũno gũtũũra hauhi na
Ngai mũno atĩ mbere ya mĩkĩrĩro
yothe ĩtarĩ ĩtũũĩ, mĩtaratara yitũ
nĩĩkĩruta kũrĩ we ta ũrĩa ihũa
rĩrũtaga kũrĩ rũũa.

Rutai ũhoro wanyu, na kīege
gĩanyu, na ũrĩa wanyu, na mĩtwaro
yanyu, na ũtigĩrĩri wanyu harĩ
Ngai. Mũtiangĩmũrehĩra mĩtwaro;
mũtiangĩmũrũa. Ũrĩa ũtarĩ na
mĩtaratara ya mĩtwe yanyu ndarĩ
ũrĩa wa kwaga ũhoro wa ariũ ake.
“Mwathani nĩ wa thigari nene, na
wa ũtaĩri mũno.” Jakubu 5:11.

Ngoro yake ya wendani
nĩhũũrĩrĩrio nĩ ũrĩa witũ na o na
kwaria kwitũ kwake. Mũtware kũrĩ
we maũndũ mothe marĩa marĩ na
thĩna ngoro-inĩ. Gũtarĩ kĩndũ
kĩnene mũno gĩtarĩ hinya wa
gũthwara, nĩgũkorwo nĩatũũraga
thĩ, nĩatongoragia maũndũ mothe

ma thĩ yothe. Gũtarĩ kĩndũ
kĩnyororo mũno gĩkĩhũũra thayũ
witũ gĩtarĩ gĩa kwagwo. Gũtarĩ
mũtaratara o wothe thĩinĩ wa
ũtũũro witũ ũrĩ nduma nene mũno
gĩtarĩ gĩa gũthũũrwo; gũtarĩ kĩndũ
kĩrĩ na thĩna nene mũno gĩtarĩ gĩa
gũkũngũkwo. Gũtarĩ kĩndũ kĩrũ
kĩngĩgũa kũrĩ ũrĩa mũnyororo
mũno wa ariũ ake, gũtarĩ ũtigĩrĩri
ũngĩrũa mũthemba, gũtarĩ kĩege
kĩngĩkenia, gũtarĩ ũthaithi wa ma
ũngĩũraga kuuma mĩnua, ũrĩa lthe
witũ wa igũrũ atarĩ na ũmenyo,
kana ũrĩa atarĩ na ũkĩri wa ma.
“Nĩathũũraga ngoro cia arĩa
mahĩtie, na nĩahũũraga mara mao.”

Thaburi 147:3. Ũhũũrano wa Ngai
na mũthemba o wothe nĩ wa ũrĩrĩ
na wa ma o ta gũtarĩ mũthemba
ũngĩ thĩ ũrĩa ũkĩtũũra na ũtungata
wake, gũtarĩ mũthemba ũngĩ ũrĩa
aahĩte Mũrũ wake mwendetwe.

Jesu aagĩrĩire atĩ, “Nĩmũkaũra na
rĩtwa rĩakwa: na ndĩrĩa mũkĩ, atĩ
nĩngũthaithĩrĩra Ithe wanyu;
nĩgũkorwo Ithe mwene
nĩakwendete.” “Nĩndathuurĩte
inyu: ... nĩgeetha kĩrĩa gĩothe gĩrĩa
mũkaarũira Ithe na rĩtwa rĩakwa,
nĩakĩmũhe.” Johana 16:26, 27; 15:16.
No kũthaitha na rĩtwa rĩa Jesu nĩ
kĩndũ kĩnene gĩkĩra kwaria rĩtwa

rĩrĩa mbere na mũtherũ wa ũthaithi.
Nĩ kũthaitha na mũthemba na
mũthemba wa Jesu, rĩrĩa tũtĩkĩra
ũhoru wake, na gũtĩkĩrĩria ũte
wake, na kũruta wĩra wake.

Ngai ndakĩruta atĩ o mũndũ witũ
akũrũke mũndũ wa kĩege kana
mũnũki, na ahũũre thĩ nĩgeetha ahe
wĩra wa kũruta maũndũ ma kũruta
Ngai. Ũtũũro nĩũgagĩrwa kũruta ta
ũtũũro wa Kristo—thĩinĩ wa kĩrĩma
na mũingĩ. Ũrĩa ũtarĩ kũruta kĩndũ
kĩingĩ kũrĩa ũthaithi, nĩ ũtũũro
mũnyororo wa kũrega ũthaithi,
kana ũthaithi wake nĩũkũkora ũrĩa
wa mũtaratara. Rĩrĩa andũ

makĩĩhũũra kuuma ũtũũro wa
andũ, kuuma wĩra wa Gikristo na
gũthwara mũgogo; rĩrĩa makĩrega
kũruta wĩra na wĩyĩrĩrĩri nĩ ũndũ
wa Mwathani, ũrĩa aaruta wĩra na
wĩyĩrĩrĩri nĩ ũndũ wao, nĩmakia
kĩrĩa kĩrĩ kĩa kwaria kĩrĩa kĩrĩ kĩa
kwaria, na matigũcooka kũrĩ na
kĩrĩa kĩrĩ kĩa kũruta wĩra. Ũthaithi
wao nĩũkũkora wa mwene na wa
mwĩtĩio. Matianguhota kũthaitha
ũhoru wa kwenda kwa andũ kana
kũũmbĩka ũthamaki wa Kristo,
makĩruta hinya wa kũruta wĩra.

Tũrĩ na thĩna rĩrĩa tũrega kĩege kĩa
gũkũngũka nĩgeetha tũũmĩre na

gũcooka gũtũũra na hinya wĩra-inĩ
wa Ngai. Ma ma ũhoro wake
nĩmakia hinya na ũrĩa mũnene
ngoro-inĩ cithũ. Ngoro cithũ
nĩciakĩrega kũruta ũtheri na
kwĩyũrĩria na hinya wao wa ũtheri,
na tũkagũa mũthemba-inĩ. Thĩinĩ
wa gũkũngũka kwitũ ta a Gikristo,
tũrĩ na thĩna mũnene nĩ ũndũ wa
kwaga ũrĩrĩ o mũndũ na mũndũ.
Ūrĩa ũkĩĩhũũra mwene ndakĩruta
kĩrĩa Ngai aarĩ na kĩa atĩ arute.
Gũkũrĩria kwa mũtaratara wa
ũhũũrano thĩinĩ wa mũthemba witũ
nĩkũtũtũmaga tũrĩ na ũrĩrĩ na angĩ
na nĩ kĩndũ kĩa gũkũra na hinya
kũrĩ ithuĩ wĩra-inĩ wa Ngai.

Angĩkorwo a Gikristo
mangĩkũngũka, makĩruta ũhoro wa
wend

12 — GŪTŪKA NA KWĪGĪRIA

Andũ aingĩ, o na arĩa marĩa marĩ
athingu a mĩaka mĩnini, marĩ mbere
ya kwĩtigĩra nĩ ũndũ wa ũcũmĩrĩrie
wa kwĩgĩria. Thĩinĩ wa Bajibuli kũrĩ
na maũndũ maingĩ matangĩhota
gũtanĩrĩrio, kana o na gũcũkĩrio, na
Satani nĩatũmaga maya nĩgeetha
athinge ũhorio wao thĩinĩ wa
Mĩandĩko ta kũruta kuuma kũrĩ
Ngai. Marĩũraga, "Nĩngũũĩ atĩa
njĩra ya kũrĩa? Angĩkorwo Bajibuli
nĩ kiugo kĩa Ngai, nĩngĩhonokio atĩa
kuuma kwĩgĩria na ũrĩa ũtarĩ ũũĩ?"

Ngai ndaacĩgĩria tūtĩkie ũtarĩ na
ũira mũigana nĩgeetha ũhorio witũ
ũgũrũgamĩre. Kũrĩ we, na mũhiano
wake, na ũhoru wa kiugo gĩake,
byothe nĩbyo byarũgamĩtwo na ũira
ũrĩa ũruta na ũũĩ witũ; na ũira ũyũ
nĩ mũingĩ. No Ngai ndaanyire ũhoti
wa kwĩgĩria. Ũhorio witũ nĩatũnga
gũrũgamĩra na ũira, ti kũruta
kũoneka. Arĩa mekĩaga kwĩgĩria
nĩmagũkorwo na ũhoru; no arĩa
marĩ na kwenda kũũĩ ũhoru
nĩmaganyona ũira mũigana wa
gũrũgamĩra ũhorio wao.

Nĩkĩrĩ kĩrĩa gĩtarĩ na ũhoti kũrĩ
ngoro cia andũ arĩa marĩ na ũhĩtia

gũcũkĩria mũhiano kana wĩra wa
ũrĩa ũtarĩ na mũthia. Kũrĩ ũũĩ
mũnene mũno, ngoro ĩrĩa ĩrĩ na
ũthũũri mũnene, Mũtheru ũcio
nĩatũũraga o na rĩmwe arĩ na ũrĩa
ũtarĩ ũũĩka. "Ũngĩhota na kũruta
ũũĩ gũcũkĩria Ngai? Ũngĩhota
gũcũkĩria ũhoti wa Ngai? Nĩkũraya
gũkĩra Igũrũ; ũngĩhota kĩndũ gĩkĩ?
kũrĩa kũrĩ na kũrĩa gũkĩra gĩkuũ;
ũngĩhota kĩndũ gĩkĩ?" Ayubu 11:7,8.

Mũtũmi Paulo aakĩanĩrĩa, "Wao,
ũnene wa ũndũ wa ũgĩ na ũũĩ wa
Ngai! kĩhoto kĩaake nĩkĩrĩa gĩtarĩ
kũruta ũũĩ, na njĩra ciao nĩcio ciatarĩ
kũruta ũũĩ!" Rumi 11:33. No o na

"mawingu na nduma nĩirĩ hakuhĩ
na we," "ũtheru na kĩhoo to nĩcio
ciatarĩ gĩtĩ gĩake." Zabuli 97:2.

Tũngĩhota gũcũkĩria ũrĩa aacĩgĩria
na itũ, na kwenda kũrĩa kũrĩ na mo,
nĩgeetha tũone wendo ũtarĩ
mũigana na ũhinya ũrĩa ũrĩ na
ũhinya mũno. Tũngĩhota gũũĩ ũrĩa
mũingĩ wa mĩthiũri yake ta ũrĩa ũrĩ
mwega nĩ ũndũ witũ; na gũkĩra
ũguo tũtũnga gũtĩkia moko marĩa
marĩ na ũhoti wothe, ngoro ĩrĩa
yũthakĩtwo nĩ wendo.

Kiugo kĩa Ngai, ta mũhiano wa
Mũandĩki wake mũtheru, nĩgĩkĩruta
ũrĩa ũtarĩ ũũĩka ũtarĩ ũngĩhota

gũcũkĩrio nĩ andũ arĩa marĩ na
ũhĩtia. Kũingĩra kwa mehia thĩinĩ
wa thĩ, gũtuĩka kwa mũhiano wa
Kristũ, gũciarĩrwo rĩngĩ, kũarahũka,
na maũndũ mangĩ maingĩ marĩa
marĩ thĩinĩ wa Bajibuli, nĩ maũndũ
ma ngoro marĩa matarĩ na ũhoti wa
gũtanĩrĩrio na ũũĩ wa mũndũ, kana
o na gũcũkĩrio mũno. No tũtarĩ na
mbere ya kwĩgĩria kiugo kĩa Ngai
nĩtondũ tũtangĩhota gũcũkĩria ũrĩa
ũtarĩ ũũĩka wa ũhinya wake. Thĩinĩ
wa thĩ ya ũũmbe, tũrĩ na maũndũ
maingĩ marĩa matarĩ ũũĩka. O na
mũthemba mũnini wa mũtũũro
nĩũruta kĩũri kĩrĩa kĩtarĩ na ũhoti wa
kũtanĩrĩrio nĩ mũndũ mũũĩ mũno.

Kūrī na maũndũ ma ũmeme kūrĩa
gũtarĩ ũũĩ witũ. Hĩndĩ ĩyo
tũngĩkena gũkũnyona o na thĩinĩ
wa thĩ ya ngoro kūrī na maũndũ ma
ũmeme matarĩ ũũĩka? Ũhĩtia nĩ wa
ngoro ya mũndũ ĩrĩa ĩtarĩ na hinya
na ĩtarĩ na ũũĩ. Ngai nĩahete itũ
thĩinĩ wa Mĩandĩko ũira mũigana
wa mũhiano wao wa Ngai, na i
tũtũnga kwĩgĩria kiugo gĩake
nĩtondũ tũtangĩhota gũcũkĩria
maũndũ mothe ma ũhinya wake.

Mũtũmi Petro akiuga atĩ thĩinĩ wa
Mĩandĩko kūrī na "maũndũ marĩa
marĩ na ũhĩtia gũcũkĩrio, arĩa
matarĩ na ũũĩ na matarĩ na

mūrūngīru makīmabūngūrūrīra ...
na kīeha kiao ene." 2 Petro 3:16.

Ūhītia wa Mīandīko nīwarutwo nī
arīa mekwīgīria ta kīhooto kīa
Bajibuli; no gūkīra ūguo, nīkīruta
ũira mūnene wa ūhoti wao wa
Ngai. Angīkorwo gūtarī ūhoru wa
Ngai ūrīa tūngīhota gūcūkīria
mūrūngū; angīkorwo ūnene wake
na ūthaku wake nīwonekane na
ngoro cia andū arīa marī na ūhītia,
hīndī iyo Bajibuli ndīngītuīka na
ũira wa ūhoti wa Ngai. Ūnene na
ūrīa ūtarī ūũīka wa ūhoru ūrīa ūrī,
nīūtūnga gūtūma tūtīkie ta kiugo
kīa Ngai.

Bajibuli nĩruta ũhoro na ũnyinyi na
gũrũnganĩrĩria na kwenda na kĩrĩrĩ
kĩa ngoro ya mũndũ, ũrĩa ũtũmĩte
andũ arĩa marĩ na ũũĩ mũno mekĩe
na kwĩtigĩra, no nĩhota gũtũma arĩa
athingu na arĩa matarĩ na ũũĩ
moone njĩra ya ũhonokio. No o na
rĩngĩ ũhoro ũyũ ũrĩ na ũnyinyi
nĩũruta maũndũ marĩa marĩ na
ũnene mũno, marĩa marĩ na ũhoro
mũnene, marĩa marĩ gũkĩra ũhoti
wa ũũĩ wa mũndũ, na tũngĩmanyita
nĩtondũ Ngai nĩwe ũrĩa warutie.
Ũguo ũtengĩri wa ũhonokio
nĩũhambũkĩtwo kũrĩ itũ, nĩgeetha
ngoro o yothe ĩone mbere ĩrĩa
ĩtũnga gũthĩna na tekonio kũrĩ Ngai

na ũhorio kūrĩ Mwathani Jesu
Kristũ, nĩgeetha ãhonokio na njĩra
ĩrĩa Ngai aathũũrire; no thĩinĩ wa
ũhoro ũyũ ũrĩ na ũnyinyi, kūrĩ na
maũndũ ma ngoro marĩa
mathithagĩra ũgĩ wake—maũndũ
ma ngoro marĩa marĩ na ũhoti
mũno kūrĩ ũũĩ wa mũndũ, no
nĩmarahũũra arĩa macarĩa ũhoro na
kwĩtĩkia na ũhinya. Ũrĩa ũthũũraga
Bajibuli mũno, nĩguo ũcũmĩrĩrie
wake ũkũra atĩ nĩ kiugo kĩa Ngai
mũtũũro, na ũũĩ wa mũndũ
nĩũrũkaga mbere ya ũnene wa
kũruta kwa Ngai.

Kūtanĩrĩria atĩ tūtangĩhota
gūcūkĩria mūno ũhoro mūnene wa
Bajibuli, nĩ kūtanĩrĩria atĩ ngoro ya
mūndũ ĩtarĩ na hinya wa gūcūkĩria
ũtarĩ mūigana; atĩ mūndũ, na ũũĩ
wake mūnini wa mūndũ,
ndangĩhota gūcūkĩria mĩthiũri ya
ũrĩa ũtarĩ na mũthia.

Nĩtondũ matangĩhota gūcūkĩria
maũndũ make mothe ma ngoro,
arĩa mekwĩgĩria na arĩa matarĩ na
ũhorio nĩmarekaga kiugo kĩa Ngai;
na ti arĩa othe arĩa marĩ na ũhorio
wa Bajibuli nĩmarĩ na ũhurũ kuuma
kũrĩ ũgu ũyũ. Mūtũmi akiuga,
"Rũgĩrĩriai, ariũ, tondũ gūtige na

ngoro ãũru ya kwĩtĩkia thĩinĩ wa
ũmwe, ya gũtiga Ngai mũtũũro."
Aibrania 3:12. Nĩ wega gũthũũra
ũhoru wa Bajibuli na gũcũkĩria
"maũndũ ma Ngai marĩa maingĩ" ta
ũrĩa mamonyanĩtwo thĩinĩ wa
Mĩandĩko. 1 Akorintho 2:10. Rĩrĩa
"maũndũ marĩa mahithĩtwo nĩ ma
Jehova Ngai witũ," "maũndũ marĩa
mamonyanĩtwo nĩ ma itũ." Gũtĩrĩria
29:29. No wĩra wa Satani nĩ wa
gũthũũria ũhoti wa ũũĩ wa ngoro.
Kwĩkũria kũmwe nĩkũrĩ na
ũcũmĩrĩrie wa ũhoru wa Bajibuli,
nĩgeetha andũ mekĩe na mũkĩrĩro
na kwĩtigĩra angĩkorwo
matangĩhota gũtanĩrĩria gĩthũ o na

gĩothe kĩa Mĩandĩko ta makenda.
Nĩkĩrĩa kĩarĩ kĩa kũrũkwo mũno
kũrĩ mo kũtanĩrĩria atĩ matarĩũĩ
kiugo kĩa ũhoti. Matarĩ na kwenda
kũrũgĩrĩria na ũteithĩnĩre nginya
Ngai aone ũhoru wa gũruta ũhoru
kũrĩ mo. Mekĩaga atĩ ũũĩ wao
enyene wa mũndũ nĩũrĩ mũigana
wa gũmatũma gũcũkĩria Mĩandĩko,
na rĩrĩa makĩaga na ũguo, nĩmo
makĩrega ũhoti wao. Nĩ kĩa ma atĩ
ũhoru na mĩbango mĩingĩ ĩrĩa ĩrĩ na
ũhorio nĩyo yonekana ta ĩrĩ kuuma
kũrĩ Bajibuli, no ĩtarĩ na gĩtĩ thĩinĩ
wa mĩrutĩre yake, na o nacio
nĩkĩũrana na mũtĩria wothe wa
ũhoti. Maũndũ maya nĩmo matuĩte

mbere ya kwĩgĩria na ũrĩa ũtarĩ ũũĩ
kũrĩ andũ aingĩ. No matarĩ mbere
ya kiugo kĩa Ngai, no mbere ya
kũthũũria kwa mũndũ.

Angĩkorwo nĩkĩrĩ kĩa ũhoti kũrĩ
andũ arĩa aumbĩtwo gũkinyĩrĩria
ũũĩ mũigana wa Ngai na wĩra
wake, hĩndĩ iyo, rĩrĩa mekinyĩrĩria
ũguo, gũtangĩtuĩka na kĩruta kĩngĩ
kĩa ũhoru, gũtarĩ gũkũra kwa ũũĩ,
gũtarĩ gũkũra kwa ngoro kana
ngoro. Ngai ndangĩtuĩka wa
mũnene; na mũndũ, rĩrĩa ekinyĩrĩria
mũthia wa ũũĩ na gwĩka, nĩagatiga
gũthiĩ mbere. Tũgooce Ngai
nĩtondũ ti ũguo. Ngai nĩ ũtarĩ

mũigana; thĩinĩ wake nĩ "maruga
mothe ma ũgĩ na ũũĩ." Akolosai 2:3.
Na tene na tene andũ nĩmakũruta
mbere, makĩruta mbere, no
matikahota gũthira maruga ma ũgĩ
wake, na wega wake, na ũhoti
wake.

Ngai nĩekĩaga atĩ o na mũtũũro
ũyũ, ũhoru wa kiugo gĩake
nĩũgũcooka kũruta mbere kũrĩ
andũ make. Kũrĩ na njĩra ĩmwe tu
ĩrĩa ũũĩ ũyũ ũngĩnyonwo.

Tũngĩhota gũkinyĩrĩria ũũĩ wa
kiugo kĩa Ngai na njĩra ya ũtheri wa
Mũũhoru ũrĩa kiugo kĩaahetwo.

"Maũndũ ma Ngai gũtarĩ mũndũ o

na ũrĩwe ũngĩmenya, no Mũũhoru
wa Ngai;" "nĩtondũ Mũũhoru
nĩathũũraga maũndũ mothe, o na
maũndũ ma Ngai marĩa maingĩ." 1
Akorintho 2:11,10. Na kĩrĩkĩrĩro kĩa
Mũhonokia kũrĩ arũmĩthĩ ake kĩarĩ,
"Rĩrĩa Mũũhoru wa ũhoru aagĩũka,
nĩagatũmĩrĩria ũhoru wothe....
Nĩtondũ nĩaganyona kuuma kũrĩ
niĩ, na akĩruta kũrĩ inyuĩ." Johana
16:13,14.

Ngai nĩekĩaga mũndũ atũmĩre ũhoti
wake wa ũũĩ; na gũthũũra Bajibuli
nĩgũgũkũrĩra na gũkũrĩa ũũĩ ta
gũtarĩ kĩndũ kĩngĩ. No tũtũnga
kwĩrũgĩrĩria na kũrĩa ũũĩ ũyũ ũrĩ na

ũnyinyi wa mũndũ. Tũngĩenda
gũtiga Bajibuli ãhithĩtwo kũrĩ ũũĩ
witũ, nĩgeetha ũhoro ũrĩa ũrĩ na
ũnyinyi mũno ndũũĩke, tũtũnga
gũtuĩka na ũnyinyi na ũhorio ta
mwana mũnini, tũrĩ na kwenda
gũruta, na tũkĩũria ũteithio wa
Mũũhoro Mũtheru. Kwĩona ũhoti
na ũgĩ wa Ngai, na kwĩtiga kwitũ
gũcũkĩria ũnene wake, nĩgũtũtũma
tũtuĩke na ũtheru, na tũtũnga
gũhambũra kiugo gĩake, ta
tũngĩingĩra kũrĩ we, na kwĩtigĩra
mũtheru. Rĩrĩa tũũka kũrĩ Bajibuli,
ũũĩ nĩatũnga gũtanĩrĩria ũhoti ũrĩa
ũrĩ mũnene gũkĩra we, na ngoro na

ũũĩ nĩbyo byatũnga gũrũka mbere
ya NIĨ ŨRĨA ŨRĨ MŨNENE.

Kũrĩ na maũndũ maingĩ marĩa
moonekana marĩ na ũhĩtia kana
ũrĩa ũtarĩ ũũĩka, marĩa Ngai
nĩagacokia ũnyinyi na mwega kũrĩ
arĩa macarĩa ũũĩ na njĩra ĩyo. No
ũtarĩ na ũtonga wa Mũũhoro
Mũtheru, tũgatũũra tũrĩ na
mũkĩrĩro wa gũthũũria Mĩandĩko
kana kũĩtanĩrĩria. Kũrĩ na gũthũũra
Bajibuli mũingĩ ũtarĩ na ũkĩ, na
marĩa maingĩ nĩ ma ũũru. Rĩrĩa
kiugo kĩa Ngai kĩhambũrĩtwo ũtarĩ
na kwĩtigĩra na ũtarĩ na atha; rĩrĩa
ũcũmĩrĩrie na wendo ũtarĩ na Ngai,

kana ũrĩ na wendo wake, ngoro
nĩhithĩtwo nĩ kwĩgĩria; na o thĩinĩ
wa gũthũũra Bajibuli, kwĩgĩria
nĩkũkũra. Mũthũki nĩanyĩta
ũcũmĩrĩrie, na nĩarutaga ĩtanĩrĩrio
ĩtarĩ ĩrĩa ĩgĩtwo. Rĩrĩa andũ matarĩ
macarĩa kũrĩa na kiugo na wĩra
kũrũnganĩrĩria na Ngai, hĩndĩ ĩyo, o
na matuĩke na ũũĩ mũnene, nĩmarĩ
na mũkĩrĩro wa kũhĩtia thĩinĩ wa
gũcũkĩria Mĩandĩko, na ti wega
kwĩtĩkia ĩtanĩrĩrio yao. Arĩa
mekũrĩra Mĩandĩko nĩgeetha moone
ũhĩtia, matarĩ na ũtheri wa ngoro.
Na rĩitho rĩao rĩrĩa rĩrũmĩtwo,
nĩmarĩa maone mbere nyingĩ cia
kwĩgĩria na kwĩtĩkia ũtarĩ na ũhoro

thĩinĩ wa maũndũ marĩa marĩ na
ũnyinyi.

O na matuĩke marĩa, mbere ya
kwĩgĩria na kwĩtĩkia ũtarĩ na
ũhorio, nĩ wendo wa mehia.

Mĩrutĩre na mĩhingo ya kiugo kĩa
Ngai ndĩĩtĩkĩtwo nĩ ngoro ĩrĩa ĩrĩ na
mwĩkũũ, ĩrĩa ĩendete mehia, na arĩa
matarĩ na kwenda gũtĩkĩrĩa mĩtugo
yake nĩ marĩ mũrũngũ wa kwĩgĩria
ũhoti wake. Nĩgeetha tũkinye
ũhoru, tũtũnga gũkorwo na
kwenda kwa ũhoru na kwenda kwa
ngoro gũtĩkĩra. Na arĩa othe
maciĩaga na mũũhoru ũyũ kũrĩ
gũthũũra Bajibuli nĩmaganyona

ũira mũigana atĩ nĩ kiugo kĩa Ngai,
na nĩmagĩhota gũcũkĩria ũhoro
wake ũrĩa ũgũmatũma marĩ na ũgĩ
wa ũhonokio.

Kristũ aarĩte, "Mũndũ angĩkorwo
ekĩaga kwenda ũrĩa we ekĩenda,
nĩagamanya ũrĩa ũrĩ wa gũruta."
Johana 7:17. Gũkĩra kũũria na
kwĩũrana kũrĩa ũtarĩũĩ, tĩkĩra ũtheri
ũrĩa ũrĩa ũkũrĩrĩa, na nĩũkĩnyona
ũtheri mũnene. Na wendo wa
Kristũ, thĩna wĩra o wothe ũrĩa ũrĩ
wonekane kũrĩ ũũĩ waku, na
nĩũkĩhota gũcũkĩria na gũthĩna arĩa
ũrĩ kwĩgĩria rĩu.

Kūrĩ na ũira ũrĩa ũrĩ wonekane kūrĩ
andũ othe,—arĩa marĩ na ũũĩ
mũnene mũno, na arĩa matarĩ na
ũũĩ o na ũmwe,—ũira wa
ũcũmĩrĩrie. Ngai nĩatũtanaga tũrute
mbere na mehia nĩgeetha tũone
ũhoru wa kiugo gĩaake, na ũhoru wa
kĩrĩkĩrĩro gĩaake. Nĩatũmwĩraga "rĩa
na wone atĩ Jehova nĩmwega."
Zabuli 34:8. Gũkĩra kwĩtĩkia kiugo
kĩa mũndũ ũngĩ, tũtũnga gũrĩa ene.
Akiuga, "Kũũrai, na nĩmũkũnyona."
Johana 16:24. Kĩrĩkĩrĩro gĩaake
nĩgĩgakinywo. Gĩtarĩ kĩa kũtiga;
gĩtangĩhota gũtiga. Na ta tũrĩ
rũgĩrĩria kūrĩ Jesu, na tũkĩkena na
ũtheri wa wendo wake, kwĩgĩria na

nduma ciitũ nĩĩkathiĩ na ũtheri wa
kũrĩ we.

Mũtũmi Paulo akiuga atĩ Ngai
"nĩatũhonokie kuuma ũhoti wa
nduma, na nĩatũtũmĩrĩrie thĩinĩ wa
ũnene wa Mũrũ wake mwendwa."

Akolosai 1:13. Na o mũndũ o wothe
ũrĩa waanyita kuuma gĩkuũ nginya
mũtũũro, nĩahota "gũtĩkia atĩ Ngai
nĩ we wa ũhoru." Johana 3:33.

Nĩahota gũira, "Nĩndathĩite
ũteithio, na nĩndamwonyire thĩinĩ
wa Jesu. Kwenda kwothe
kwaahĩrĩtwo, kĩrĩrĩ kĩa ngoro yakwa
kĩakũrĩtwo; na rĩu Bajibuli nĩ kũruta
kwa Jesu Kristũ kũrĩ niĩ. Ũkũũria kĩ

ũndũ nĩndĩtĩkĩra Jesu? Nĩtondũ nĩ
Mũhonokia wa Ngai kũrĩ nĩ. Kĩ
ũndũ nĩndĩtĩkĩra Bajibuli? Nĩtondũ
nĩndayonete ĩrĩ mũgambo wa Ngai
kũrĩ ngoro yakwa." Tũngĩkorwo na
ũira thĩnĩ witũ atĩ Bajibuli nĩ ya
ũhoru, atĩ Kristũ nĩ Mũrũ wa Ngai.
Nĩtũũĩ atĩ tũtarĩ gũrũmĩrĩria ũhoru
ũrĩa ũtarĩ na mũtĩria.

Petro aathũũrĩtie ariũ ake "mekũre
na wendo, na na ũũĩ wa Mwathani
witũ na Mũhonokia Jesu Kristũ." 2
Petro 3:18. Rĩrĩa andũ a Ngai
makũraga na wendo, nĩmekũruta
mbere na ũũĩ wa kiugo gĩaake.
Nĩmekaona ũtheri na ũtheri mwega

thĩinĩ wa ũhoro wake mũtheru. Ũyũ
nĩguo ũrĩa ũrĩ na ũhoro wa kanitha
thĩinĩ wa mĩaka yothe, na ũguo
nĩgũgũtũũra nginya mũthia. "Njĩra
ya mũndũ mũthingu nĩ ta ũtheri wa
rũciinĩ, ũkĩruta ũtheri nginya
mũthenya mũrũngũ." Metho 4:18.

Na ũhorio tũngĩrĩa kũrĩa gũgũũka
na gũnyita kĩrĩkĩrĩro kĩa Ngai kĩa
gũkũra kwa ũũĩ, ũhoti wa mũndũ
ũrũnganĩrĩria na ũrĩa wa Ngai, na
ũhoti o wotha wa ngoro ũkĩruta na
kĩthia kĩa ũtheri. Tũngĩkena atĩ
maũndũ mothe marĩa matũtũmĩte
kwĩtigĩra thĩinĩ wa ũhinya wa Ngai
nĩmagacokio mwega, maũndũ

marĩa marĩ na ũhĩtia gũcũkĩrio
nĩmaganyona ĩtanĩrĩrio; na kũrĩa
ũũĩ witũ ũtarĩ na hinya wonire ta
ũrĩa ũtarĩ na mũtĩria na mũthiũri
ĩtarĩ na mũtĩria, nĩtũkaona
kũrũnganĩrĩria kũrĩa kũrĩ na ũtheri
na ũtheri mũno. "Rĩu nĩtũona na
kĩone, kĩrĩa gĩtarĩ kĩoneka; no hĩndĩ
ĩyo nĩ kĩone kĩa kĩone: rĩu nĩndũũĩ
gĩthũ; no hĩndĩ ĩyo nĩngũũĩ ta
nĩndũũĩtwo." 1 Akorintho 13:12.

13 — GŪCŪRAGA NĪNDĪ MWATHANI

Aana a Ngai metagwo kūrĩa aarĩ a kũhũthĩra Kristo, makĩonania ũrĩa Mwathani arĩ mwega na ũrĩa arĩ na tha. O ta ũrĩa Jesu atonanirie ithe wĩrĩ wa thayũ, nĩ tũrĩ kũonanĩrĩa Kristo kũrĩ thĩĩ ĩtarĩ mũũyĩ wendani wake ũrĩa ũrĩ na tha na ũrĩ na kĩaha. "O ta ũrĩa wanjũũrĩre thĩĩ, nĩ ũndũ ũcio nĩ njũũrĩre o ta ũcio thĩĩ." Jesu akiuga, "Nĩ ndĩ thĩĩna, na wĩ thĩĩna; ... nĩgeetha thĩĩ ĩmene wĩ ũrĩa wanjũũrĩre." Johana 17:18, 23. Mũtume Paul aarĩia arutwo a Jesu atĩrĩ, "Nĩ mũĩkaine ũrĩa mũrĩ bũrũri

wa Kristo," "ũũĩkaine na gũthomwo
nĩ andũ arĩa othe." 2 Akorintho 3:3,
2. Mũndũ o wotho ũrĩa ũrĩ mũrũ wa
Kristo, Jesu atũmaga bũrũri kũrĩ
thĩ. Ũrĩa ũrĩ mũrũngĩrĩri wa Kristo,
Jesu atũmaga thĩina bũrũri kũrĩ
mũciĩ, kĩrĩra, na mũciĩ ũrĩa
ũtũũraga. Jesu ũrĩa ūtũũraga thĩina,
nĩ endaga kwaria na ngoro cia arĩa
matarĩ mũũyĩ nake. Hwĩ o na kũrĩ
atĩ matarĩ thoma Biblia, kana matarĩ
iguaga mũgambo ũrĩa ũkwaria
kũrĩo thĩina; matarĩ wonaga wendo
wa Ngai tondũ wa ciĩko ciake. No
ũrĩa ũrĩ mũhũthĩri wa Jesu wa
thayũ, hwĩ o na kũrĩ atĩ tondũ wa
thĩ nĩ makoragwo na ũmenyi wa

ũrĩa mwega wake nĩ ũrĩ, na
magaachengio nĩ gwenda na
gũtũnga.

Akristiano matagwo ta itara irĩa
iteithagia njĩra ya kũrĩa igũrũ.
Matagwo kũrĩa kũũnania thĩĩ ũtheri
ũrĩa wamũrĩrĩire kuuma kũrĩ Kristo.
Mũtũũro wao na mĩitũũre yao nĩ
ĩgĩrĩrĩirwo kũrĩ ta ũrĩa tondũ wao
andũ angĩ makahota kwĩmenya
ũrĩa Kristo arĩ na ũrĩa ũtũũro wake
ũrĩ.

Ingĩ tũrĩ kũhũthĩra Kristo, tũgĩtũma
ũtũũro wake wononeke ta ũrĩ
mwega, o ta ũrĩa ũrĩ. Akristiano

arĩa mang'ang'ania gũkĩra na kĩaha,
na kũing'ania na kũng'ung'ua, marĩ
kũheana ũira wa mwena wa
ũrĩganĩru kũhĩa Ngai na ũtũũro wa
Kristo. Marĩ kũheana ũira atĩ Ngai
ndakenagĩrĩrio nĩ gũkena aana ake,
na ũũ nĩ mooheanaga ũira wa
maũndũ ma ũheenano kũhĩa Ithe
witũ wa igũrũ.

Satani nĩakenagĩra aakĩrĩa aana a
Ngai mooyaga na gwetha.
Akenagĩra gũtũona tũrĩ kũigĩrĩra
Ngai, tũgĩkanganwo nĩ wendani
wake na hinya wake wa gũtũkũũra.
Aendaga gũtũona tũrĩ na ũtaũri atĩ
Mwathani nĩaaka ũũru kũrĩo nĩ

ũndũ wa maũndũ marĩa
aatũmagĩra. Wĩra wa Satani nĩ
kũheana ũira mũũru wa Mwathani
ta ũrĩa ũtarĩ na tha na ũtarĩ na
kĩeha. Aheanaga ũira wa maũndũ
ma ũheenanio kũhĩa Ngai; na
kũndũ wa gũtũũra na ũira wa
thayũ kũhĩa Ithe witũ wa igũrũ, tũrĩ
kũrĩrĩkanĩrĩa maũndũ marĩa Satani
aheanaga ũira wa maũndũ ma
ũheenanio na gũtũũra tũrĩ kũũnia
Ngai tondũ wa kũmũigĩrĩra na
kũmũing'ania. Satani hĩndĩ ciothe
nĩendaga kũtũma ũtũũro wa wĩrĩa
wa Ngai ũrĩ wa kĩeha. Endaga ũrĩ
wononeke ta ũrĩ mũgogo na mũru;
na rĩrĩa Mũristiano ahonanagia

mūtũũro wake ũrĩa ũrĩ na ũrĩa ũrĩ
wa wĩrĩa, nĩ tondũ wa kũigĩrĩa
wake nĩ aheanaga ũira wa maũndũ
ma ũheenanio ma Satani.

Andũ aingĩ marĩa marĩ na mūtũũro,
marĩ gũtũũra meciria ma mahĩtiko
mao na ma kũgwĩka mao na ma
kũgwa mao, na ngoro ciao cikĩyũra
na kĩa na kũgwetha. Hĩndĩ ĩrĩa
njarĩ kũrĩ Europe, mūtumia ũmwe
wĩkĩte ũũ, na aarĩ na kĩa kĩnene,
aandĩkĩire akĩrĩa kĩũmbe kĩa
kũmũteithia. Ũtukũ ũrĩa nĩathomire
bũrũri wake, nĩarootire atĩ njarĩ
kĩrĩa kĩa mahũa, na mũndũ ũmwe
wonekaga ta nĩ mwene wa kĩa

aarĩ kũndũrania njĩra ciothe.
Nĩithagĩraga mahũa na gũcũra
kĩongo kĩa, rĩrĩa mũtumia ũcio
wĩarĩ na thũcĩ wakoragwo thĩina
aanjĩtĩrĩa maũndũ marĩa ma
thũngũũ marĩa maarĩ
kũmũhũngĩrĩa. Aakoragwo aarĩ
na kĩa na agĩcũũra. Aarĩ ta atarĩ
na njĩra, ndarĩ kũrũmĩrĩa
mũongorĩ, no aarĩ kũrĩa gatagatĩ ka
thũngũũ na mĩigua. "Ĩĩ," akĩcũũra,
"ti ũũru mũnene atĩ kĩrĩa gĩkĩ kĩa
gĩthũngũtwo nĩ mĩigua?" Hĩndĩ ĩyo
mũongorĩ akĩuga, "Tiga mĩigua ĩyo,
nĩtũkũrũma. Thagĩra mahũa marĩa
ma warĩ, magĩkũyo, na
magĩkũndũ."

Ūtarĩ na maũndũ marĩa mega marĩa
marĩ na thĩĩna? Ūtarĩ na hĩndĩ ciothe
irĩa njega rĩrĩa ngoro yaku
yagũcũrĩraga na gũkena tondũ wa
Mũoyo wa Ngai? Rĩrĩa ũcũrĩaga
mabuku ma mūtũũro waku, ũtarĩ
wonaga thukurũ ciothe irĩa njega?
Mbĩa cia Ngai, ta mahũa marĩa marĩ
na kĩongo kĩega, matarĩ makũrĩra
njĩra yaku? Ūtirĩ gũtĩka ũrĩa
mũthaka na ũrĩa mwega wacio
wĩyũre ngoro yaku na gũkena?

Mĩigua na thũngũũ nĩgũkũrũma na
kũkũthũkĩrĩria; na ũrĩa ũtong'ania
maũndũ macio o nĩ mo, na

ũkĩmĩheana kũrĩ andũ angĩ, ti ũrĩa
wĩtũũra ũrĩ kũng'ara ũrĩa mwega
wa Ngai, no no ũkĩhũngĩrĩria arĩa
marĩ thĩina kũrũmĩrĩra njĩra ya
ũtũũro?

Ti ũtaũri mwega gũtong'ania ciothe
irĩa njũru ciothe cia mũtũũro wa
tene,—mahĩtĩko na kũgwa
kwacio,—kũkwaria kuo na kũcũũra
kuo nginya tũkĩiguithwo nĩ
kũgwetha. Mũoyo ũrĩa ũkwethĩtwo
nĩwĩyũra na ũtuku, ũkĩhinga ũtheri
wa Ngai kuuma ngoro yake na
ũkĩheana kĩĩrĩgĩrĩro kũrĩ njĩra ya
andũ angĩ.

Cũũra Ngai tondũ wa ciĩko irĩa
njega arĩa aatũheanĩire. Tũrĩ
kũtong'ania mbĩa irĩa njega cia
wendani wake, nĩgeetha
tũcĩrĩrĩkane hĩndĩ ciothe: Mũrũ wa
Ngai akĩtiga gĩtĩ kĩa Ithe, akĩhumba
ũNgai wake na ũmũndũ, nĩgeetha
ahonie mũndũ kuuma hinya wa
Satani; kũrĩa ahotire tondũ waithũ,
akĩhingũra igũrũ kũrĩ andũ,
akĩonania andũ kĩrĩa gĩa mwene,
kũrĩa Ngai ahonagĩrĩria ũthaka
wake; andũ arĩa magwĩte
makĩrĩtwo kuuma kĩrimu kĩa ũũru
kĩrĩa meegwĩte, na makĩrĩtwo o na
kũrĩ Ngai ũrĩa ũtarĩ mũthia, na
mekĩte ũkinyũrĩro wa Ngai tondũ

wa wītīkio kūrī Mūkūūri waithū,
mehumbītwo na ūthingu wa Kristo,
na makīrītwo igūrī kūrī gītī
kīake—īno nīyo ciīko irīa Ngai
endaga tūcirīrīkane.

Rīrīa tūrīkaga ta tūrī na kūganwo nī
wendani wa Ngai na kūigīrīra mbīa
ciake, tūrī kūmūūnia na
kūthūkīrīria Mūoyo Wake Mūtheru.
Mūtumia angīguīga atīa angī
mwana wake aarī na kūing'ania na
aamūcūūrīra, ta atī ndamwenda
wega, hwī o na kūrī atī mūtūūro
wake wothe nīwarī wa kūmūteithia
na kūmūheana kīega? Tūgīcīria atī
makūiganīra wendani wake; ūū

nĩngũthũkĩrĩria ngoro yake. Mũzazi
angĩiguĩga atĩa angĩ aana ake
makamũtua ta ũũ? Na Ithe witũ wa
igũrũ angĩtũtua atĩa rĩrĩa tũrĩ na
kũganwo nĩ wendani wake, ũrĩa
wamũtongorere kũheana Mũrũ
wake o wetho nĩgeetha tũrĩ na
ũtũũro? Mũtume aandĩka atĩrĩ,
"Ūrĩa ũtarĩ kũheana Mũrũ wake, no
akĩmũheana tondũ wa ithũothe,
atĩa angĩatũheanĩra indo ciothe
naake?" Arumi 8:32. Na no andũ
aingĩ, o na kũrĩ atĩ ti na mĩario, marĩ
kũuga, "Mwathani ndanĩrĩte ũũ.
Hwĩ atĩ enda angĩ, no ndanenda."

Ũũ wothē nĩũkũũnia ngoro yaku;
tondũ kiugo kiothe kĩa kũiganwo
gĩkĩrĩaga Satani gũkũheanĩra
mahĩtĩko; nĩkĩũmĩrĩria thĩĩna
mũtũũro wa kũiganwo, na
nĩkĩũthũkĩrĩria ciamu irĩa njega.
Rĩrĩa Satani akũheanĩra mahĩtĩko,
tiga kũuga kiugo kĩa kũiganwo
kana kĩa ũtuku. Ũrĩa ũthaguũra
mwanya kũrĩ maũndũ marĩa
aakũheanĩra, ngoro yaku ĩkĩyũra na
kũiganwo na kũũria maũndũ ma
ũremi. Ũrĩa ũkwaria ũrĩa ũiguaga,
kũiganwo kiothe gĩa kwaria
gĩkĩrĩaga thĩĩna, no gĩkĩrĩaga o ta
mbembe ĩrĩa ĩkũrĩaga na ĩkĩheana
maciaro kũrĩ andũ angĩ, na hwĩ o na

kūrī atī no gītuīke kīrīa kīūru
kūhūngīrīria ūtaaro wa mīario
yaku. We mwene no ūhote
kūhonoka kuuma hīndī ya mahītīko
na kuuma mūtego wa Satani, no
arīa angī marīa maathirītwo nī
ūtaaro waku no matahote
kūhonoka kuuma kūiganwo kūrīa
ūkīheanīte. Nī ūndū ūrī mūnene atī
tūkwaria indo ciothe irīa nyingī na
hinya wa mūoyo na ūtūūro!

Ciamu nīcīguaga kūigua ūrīa ūrī
kūheana ūira kūhīa thī ūhīa
Mwathani waku wa igūrū. Mīario
yaku īrī ya ūrīa ūtūūruga na
ūkīhota kūrīa Ithe. Rīrīa ūkīnyiita

guoko kwa mündũ, ĩrĩ rwĩmbo rwa
gũcũũra Ngai kũrĩ mĩromo yaku na
ngoro yaku. Ũũ nĩũkũnyiita meciria
make kũrĩ Jesu.

Othe nĩmarĩ na mahĩtĩko; kĩeha
kĩrũmu gũkĩrĩra, mahĩtĩko marũmu
gũkũũra. Tiga kũheana maũndũ
marĩa makũthũkĩrĩria kũrĩ andũ
angĩ, no twara indo ciothe kũrĩ
Ngai na ithaitano. Īka ũtaaro atĩ
ndũkĩuga kiugo kĩmwe kĩa
kũiganwo kana kĩa kũgwetha.
Ũhota kũheana maũndũ mega
maingĩ kũrĩ mũtũũro wa andũ angĩ
na kũmĩrĩria hinya wao, na mĩario
ya wĩtĩkio na ya gũkena.

Nĩ arĩa aingĩ marĩ na ngoro njega
marĩ na mahĩtĩko ma hinya, makĩrĩ
ta makĩgwetha kũrũa na we na
hinya wa ũũru. Tĩga gũthũkĩrĩria
mũndũ ũrĩa ũrĩ na mahĩtĩko
marũmu. Mũũthisye na mĩario ya
hinya na ya wĩtĩkio ĩrĩa
ĩngĩmũthiĩrĩria njĩra. Ũũ nĩ ũrĩa
ũtheri wa Kristo ũngĩcũũrania
kuuma kũrĩ we. "Ndatũũraga nĩ
ũndũ wa we mwene." Arumi 14:7.
Tondũ wa ũtaaro witũ ũtarĩ na
ũmenyi, andũ angĩ no meithio na
gũtungwa, kana magwethe na
gũkĩrwo kuuma kũrĩ Kristo na ũira.

Nĩ arĩa aingĩ marĩ na ũmenyi ũtarĩ
wa thayũ wa mūtũũro na mĩitũũre
ya Kristo. Macĩria atĩ aarĩ ta ũrĩa
ũtarĩ na ũtheri na ũkena, atĩ aarĩ
mũkinyi, mũũru, na ũtarĩ na
gũkena. Mĩthemba nyingĩ, ũtũũro
wothe wa wĩrĩa wĩrĩ na rangi cia
kĩeha o ta ũcio.

Nĩ kwagwo atĩ Jesu nĩarĩrire, no atĩ
aarĩ na gũkana no aarĩ na kũkana.
Mũhonokia witũ nĩ warĩ thayũ
Mũndũ wa Kĩeha, na aarĩ na
ũmenyi wa kĩeha, tondũ ahingũrĩire
ngoro yake kũrĩ kĩeha ciothe cia
andũ. No o na kũrĩ atĩ mūtũũro
wake warĩ wa kwĩhana na warĩ na

kīeha na maũndũ, mũoyo wake
ndwathiũtwo. Ũthiũ wake ndwarĩ
na ũrĩa ũrĩ wa kīeha na kũing'ania,
no wa ũtũũro na ũtũũro. Ngoro
yake yarĩ kīama kĩa ũtũũro, na
kũrĩa oothe aathiĩ, aathiĩ na ũtũũro
na thayũ, gũkena na gũkena.

Mũhonokia witũ aarĩ na ũrĩa ũrĩ
mũnene na aarĩ na wĩgiĩ wa thayũ,
no aarĩ na kũkana kana gũcũũra.
Mũtũũro wa arĩa mamũrũmĩrĩra
nĩũkĩyũra na maũndũ ma wĩgiĩ wa
thayũ; makoragwo na ũmenyi
mũnene wa ũrĩa arĩ na ũrĩa
aagĩrĩirwo. Ũthĩũ wa maũndũ
nĩũkahũngwo; ndũgakorwo na

gũkenā kwa kīhũũ, ndũgakorwo na
mĩario mĩũru; no wĩrĩa wa Jesu
ũheanaga thayũ ta rūũĩ. Ndũkũima
ũtheri wa gũkenā; ndũkũhũngĩrĩria
ũkenā kana gũkĩra ũthiũ ũrĩa ũrĩ na
ũtheri na ũkana. Kristo ndoorire
nĩgeetha aatumwo, no nĩgeetha
atume; na rĩrĩa wendani wake
ũtũũraga ngoro, nĩtũkũrũmĩrĩra
kĩonania kĩaake.

Ingĩ tũrĩ kũrĩrĩkanĩrĩa maũndũ
marĩa maũru na marĩa matarĩ ma
ũthingu marĩa andũ angĩ matũkĩĩra,
nĩtũgĩona kũrĩ kĩrĩa kĩũru gũkũenda
o ta ũrĩa Kristo aatwendete; no ingĩ
meciria maitũ makorwo kũrĩ

wendani mūnene na kīeha kīnene
kīa Kristo kūrī ithū, mūoyo ūmwe
nīūkīyonana kūrī andū angī.

Tūgīrīrīrwo gūenda na
gūthīnīrīana, o na kūrī atī tūrī na
mahītīko na ūtarī wa ūthingu ūrīa
tūtārī hinya wa gūtīgana.

Gūkwīyūrīrīa na kūmīgīrīra mwene
nīgūgīkūrītwo, na kīeha kīrīa kīrī na
ūtūūro kīrīa kīrī na mahītīko ma
andū angī. Ūū nīūkūūrāga ūrīa ūrī
mūthia wa kwīenda na ūkītūma
tūrī aya na arīa aingī.

Mūthīndūri akiuga atīrī, "Igīrīra
Ngai, na ūkīika wega; nī ūndū ūcio
no ūtūūre thī, na nī ūkīrīrīrwo

wega." Thaburi 37:3. "Igĩrĩra Ngai."
Mũthenya o mũthemba nĩ ũrĩ na
mĩgogo yake, maũndũ na maũndũ;
na rĩrĩa tũkĩrũngana, tũrĩ na mbe-
cia kwaria maũndũ maitũ na
mahĩtĩko. Maũndũ maingĩ marĩa
matarĩ maithũ marĩ na kũnyita,
ũtũũro waingĩ nĩũrĩ kũiguithwo,
ũrĩa ũrĩ wa kĩaha nĩũkwagwo, ũrĩa
mũndũ angĩcĩria atĩ tũtarĩ na
Mũhonokia ũrĩa ũrĩ na kĩaha na
wendani, ũrĩa ũrĩ mbe-
ca ya kũigua
ithaitano ciothe na kũrĩ kũrĩ ithũ
hĩndĩ ciothe ũrĩa tũrĩ na wĩgiĩ.

Angĩ marĩ na kũiguithwo hĩndĩ
ciothe, na marĩ na kũigĩrĩa

maũndũ. Mũthenya o mũthemba
marĩ na cionania cia wendani wa
Ngai; mũthenya o mũthemba marĩ
na kũkena na ũrĩa mweka wa
maũndũ make; no matarĩ wonaga
ũrĩa ũrĩ mŭrĩmũ. Meciiria macio
marĩ hĩndĩ ciothe kũrĩ indo irĩa
njũru irĩa makĩra ta irĩ na kũoka;
kana ũrĩa ũrĩ na mahĩtĩko marũmu
no matarĩ manene, makĩhũngĩrĩria
maitho mao kũrĩ indo nyingĩ irĩa
cĩrĩ na mbeca ya kũcũũra. Mahĩtĩko
marĩa makĩrũgamĩrĩra, kũndũ wa
kũmũthiĩrĩria kũrĩ Ngai, kĩaama kĩa
wega, nĩkamũtiganĩrĩria naake
tondũ makĩũkĩra ũtũũro na
kũing'ania.

Tūrī na ũũru ũrĩa ũrī na kūiganwo
ta ũũ? Nĩkĩ tūrī na kūtarĩ gũcũũra
na kūiganwo? Jesu nĩ mūrata witũ;
igũrũ rĩothe rĩrĩ na mbecha ya ũtũũro
witũ. Tũtarĩ kũrĩrĩa mahĩtĩko na
maũndũ ma mũthenya o mũthemba
kũthũkĩrĩa ngoro na kũkĩra ũthiũ.
Ingĩ tũkĩĩka ũũ, tũgĩkorwo na kĩrĩa
gĩothe gĩa kũthũkĩrĩa na kũũnia.
Tũtarĩ kũrĩa ũrĩa ũrī na kĩa ũrĩa
ũthũkĩrĩa na ũkĩtũũnia, no ũtarĩ
kũteithia tũkĩrĩa mahĩtĩko.

Ũhota kũrĩ na maũndũ ma kĩrĩa
marũmu; maũndũ maku makĩrĩ ta
makĩrĩa matarĩ wega, na no ũkĩrĩa

na kūgwa; no tika kūgwetha; twara
maũndũ maku kūrĩ Ngai, na ũtũũre
na ũtũũro na gũkena. Thaithanĩria
ũũgĩ wa kūrũngĩrĩria maũndũ
maku na ũũgĩ, na ũũ
nĩũkũhũngĩrĩria kūgwa na
mahĩtĩko. Īka indo ciothe ũhota
kũĩka kūrĩ ĩrĩa ĩngĩheana maciaro
mega. Jesu nĩaheanĩte mbĩa yake, no
ti ta ũrĩa tũtarĩ na wĩra witũ. Rĩrĩa,
ũrĩa ũrĩ na wĩtĩkio kūrĩ Mũteithia,
ũka indo ciothe ũhota, kūrĩa
maciaro makũrĩte na gũkena.

Ti ũrĩa Ngai enda atĩ andũ ake
makorwo na kĩeha kĩnene. No
Mwathani witũ ndatũheenanĩa.

Ndakĩuga kũrĩ ithũ, "Tiga
kũiguithwo; ndarĩ na ũrĩa ũrĩ na
mahĩtĩko njĩra yanyu." Aĩ na
ũmenyi atĩ nĩ mahĩtĩko na ũrĩa ũrĩ
na mahĩtĩko, na aarĩ na maũndũ ma
kĩũru. Ndaheana ũira atĩ nĩakĩrĩa
aana ake kuuma thĩĩ ya ũũru na
ũũru, no aheanaga ũira kũrĩ kĩama
kĩrĩa kĩtarĩ mũthia. Ithaitano yake
kũrĩ arutwo ake yarĩ,
"Nditathaitania atĩ ũkĩrĩa kuuma
thĩĩ, no atĩ ũkĩmenya kuuma ũũru."
"Thĩĩ," akiuga, "mũkĩrĩ na mahĩtĩko:
no mũrĩ na hinya; nĩndahotire thĩĩ."
Johana 17:15; 16:33.

Kĩrĩma kĩaake, Kristo aarutie arutwo
ake mathomo ma gũcũũra kũhĩa
Ngai na ũrĩa ũrĩ na wĩgiĩ wa
kũmũigĩrĩra. Mathomo macio maarĩ
mbecha ya gũteithia aana a Ngai
hĩndĩ ciothe, na nĩmookire hĩndĩ
yaitũ nyingĩ na mathomo na kĩaega.
Mũhonokia aarutĩrĩirie arũmĩrĩri
ake kũrĩ nyoni cia igũrũ ta cĩrĩa cĩrĩ
na rwĩmbo rwa gũcũũra, itarĩ na
maũndũ ma kĩaeha, tondũ "itirĩ
kũhandũ, na itirĩ kũthara." Na no
Ithe mũnene aheanaga irĩa cĩrĩ na
wĩgiĩ. Mũhonokia aũria atĩrĩ, "Tirĩ
mũndũ ũrĩa mũnene gũkĩra mo?"
Mathayo 6:26. Mũheani mũnene wa
mũndũ na nyamũ ahingũrĩaga

guoko gwake na aheanaga indo
ciothe ciake. Nyoni cia igūrū itarī na
maũndũ make. Ndakīrigia irio kūrī
mĩromo yao, no aheanaga irĩa cīrī
na wīgiĩ. Cīgīrīrīrwo gūtong'ania
mbembe irĩa aamũthũrīre.

Cīgīrīrīrwo kwĩthũkīrīria indo cia
matũũro mao matarī manene.

Cīgīrīrīrwo kūrīrīrīria aana ciao.

Ciothe cĩthiĩ na rwĩmbo kūrī wĩra
wacio, tondũ "Ithe wanyu wa igūrū
nĩacīrīrīria." Na "tirī mũndũ ũrĩa
mũnene gũkīra mo?" Tirī mũndũ, ta
arĩa marĩ na ũũgĩ na marĩ na mũoyo
wa wĩrĩa, mũnene gũkīra nyoni cia
igūrū? Mũũmbi wa mūtũũro witũ,
Mūrīrīri wa ũtũũro witũ, ũrĩa

aatũũmbire ta ũrĩa wake mwene,
angĩatũheanĩra irĩa tũrĩ na wĩgĩĩ
ingĩ tũkĩmũigĩrĩra?

Kristo aarutĩrĩirie arutwo ake kũrĩ
mahũa ma kĩrĩra, marĩa makũrĩte na
ũrĩa mũingĩ na marĩ na ũrĩa
mũthaka ũrĩa Ithe wa igũrũ
aamũheanĩire, ta ũrĩa ũrĩ na
kĩonania kĩa wendani wake kũrĩ
mũndũ. Akiuga, "Cũũra mahũa ma
kĩrĩra, marĩa makũrĩaga atĩa."
Ũthaka na ũrĩa mũrĩrũ wa mahũa
macio ma kĩrĩra nĩmũrĩrĩaga
Solomoni. Mĩhumbĩre mũnene ĩrĩa
ĩkũmĩtwo nĩ ũũgĩ wa moko ndĩhota
kũrĩrĩrwo na ũthaka wa kĩrĩra na

ũtheri wa mahũa ma Ngai. Jesu
aũria atĩrĩ, "Ingĩ Ngai aahumba
mahũa ma kĩrĩra, marĩa marĩ na
ũtũũro ũyũ, na rūciũ rūkĩrũgwo thĩ,
atĩa angĩatũmba mo, inyuĩ arĩa mũrĩ
na wĩtĩkio mũnini?" Mathayo 6:28,
30. Ingĩ Ngai, Mũũmbi wa indo
ciothe, aheanaga mahũa matarĩ
manene marĩa makũra mũthenya
ũmwe rangi ciao njega na njega, atĩa
angĩatũmba arĩa aũmbĩtwo ta ũrĩa
wake mwene? Mathomo macio ma
Kristo nĩ ma kũũnia meciria ma
kĩeha, na kũiganwo, na wĩtĩkio wa
ngoro ũtarĩ na hinya.

Mwathani enda aana ake othe marĩ
na gũkena, thayũ, na kũrũmĩrĩra.
Jesu akiuga, "Thayũ yakũ
nĩngũmũheana: ti ta ũrĩa thĩ
ĩheanaga, nĩngũmũheana. Tiga
kũrĩa ngoro yanyu ĩkĩthũkĩrĩria, na
tiga kũiguithwo." "Maũndũ macio
nĩmakarĩrie, nĩgeetha gũkena
kwakũ kũtũũre thĩina, na gũkena
kwanyu kũthĩine." Johana 14:27;
15:11.

Gũkena kũrĩa kũrĩ na kwĩenda,
kũrĩa kũrĩ kuuma njĩra ya wĩra,
nĩkũrĩ na kũrĩa kũtarĩ kũrĩa, na
kũrĩa kũrĩ na kũrĩa kũrĩ na hĩndĩ;
gũkĩra, na ngoro ĩkĩyũra na kĩeha

na kīeha; no nĩ gũkena na kūrĩa kūrĩ
na wīra wa Ngai; Mūristiano ndarĩ
kūrũmĩrĩra njĩra itarĩ na ũmenyi;
ndarĩ kūrĩa kūrĩ na kūrĩa kūrĩ na
kūrĩa kūrĩ na kūrĩa kūrĩ na kūrĩa
kūrĩ na kūrĩa. Ingĩ tũtarĩ na
maũndũ ma ũtũũro ũyũ, no tũgĩrĩ
na gũkena kūrĩa kūrĩ na mũtũũro
ũrĩa ũrĩ na mũtũũro.

No o na kūrĩa, Akristiano marĩ na
gũkena kwa kūrũngana na Kristo;
marĩ na ũtheri wa wendani wake,
na kīega kĩa kūrũngana nake.

Mũtũũro o mũthemba
nĩũkītũthiĩrĩria kūrĩ Jesu,
nĩũkītũheana ũmenyi mũnene wa

wendani wake, na nĩũkĩtũthiĩrĩria
mũtũũro o mũthemba kũrĩ mũciĩ
wa thayũ. Hĩndĩ iyo, tũrĩ kũrĩa
kũrĩa kwĩtĩkio kwitũ, no tũrĩ na
wĩtĩkio mũnene, mũnene gũkĩra
tene. "Nginya rĩ, Mwathani
nĩatũteithĩte," na nĩakĩtũteithia
nginya mũthia. 1 Samueli 7:12. Tũrĩ
kũrĩrĩkana mahiga marĩa marĩ na
ũira, maũndũ marĩa Mwathani eka
kũtũteithia na gũtũhonokia kuuma
guoko kwa mũniini. Tũrĩ kũrĩrĩkana
tha ciothe irĩa Ngai
aatũonirie,—mĩciĩ irĩa aahutĩte,
kĩeha kĩrĩa aathũũrĩte, maũndũ
marĩa aathũũrĩte, ũtũũro ũrĩa
aathũũrĩte, indo irĩa aatũheanĩte, na

indo irĩa aatũheanĩte,—na ũũ
nĩkũtũmĩrĩria hinya kũrĩ indo ciothe
irĩa irĩ mbere tondũ wa mũtũũro
witũ.

Tũtarĩ gũcũũra kũrĩa kũrĩ na
mahĩtĩko ma mbere kũrĩa kũrĩ na
mahĩtĩko, no tũrĩ kũcũũra indo irĩa
ciakĩte na indo irĩa cĩrĩ mbere, na
tũkĩuga, "Nginya rĩ, Mwathani
nĩatũteithĩte." "Ta mũthenya maku,
nĩ ũrĩa hinya waku ũrĩ." Kĩambĩrĩria
33:25. Mahĩtĩko matarĩ kũrĩa gũkĩra
hinya ũrĩa ũrĩ kũtũheanwo gũkĩrĩa.
Hĩndĩ iyo, tũrĩ kũnyita wĩra witũ
kũrĩa gũkorwo, na wĩtĩkio atĩ kĩrĩa

gĩothe gĩkĩoka, hinya ũrĩa ũrĩ na
mahĩtĩko nĩũkĩtũheanwo.

Na hĩndĩ ĩyo, ciĩgi cia igũrũ
nĩĩkĩhingũrĩwo kũrĩa aana a Ngai,
na kuuma mĩromo ya Mwathani wa
ũthaka, kĩrathimo kĩrĩa kĩrĩ na
rwĩmbo rũrĩa rũrĩ na rwĩmbo rũrĩa
rũrĩ na rwĩmbo, "Mũkĩ, inyuĩ arĩa
mũrathimwo nĩ Ithe, mũkĩrĩa
ũthamaki ũrĩa wathayũrirwo kũrĩ
inyuĩ kuuma kĩaambĩrĩria kĩa thĩ."
Mathayo 25:34.

Hĩndĩ ĩyo, arĩa aahonokire
nĩmakĩrĩrĩrĩrwo kũrĩ mũciĩ ũrĩa Jesu
aarĩ kũmathayũra. Kũrĩa, andũ arĩa

mangĩrũngana nabo matarĩ andũ a
ũũru thĩ, aheenano, andũ arĩa
matarĩ mĩtũũre, na andũ arĩa matarĩ
na wĩtĩkio; no makorũngane na arĩa
mahotire Satani na tondũ wa ũrĩa
mwega wa Ngai mahũmbĩtwo na
mĩitũũre mĩega. Mĩtũũre yotha ya
ũũru, ũtarĩ wa ũthingu o wotha,
ũrĩa ũkĩthũkĩrĩria kũrĩa o na gũkũ
nĩkũrĩtwo nĩ thakame ya Kristo, na
ũrĩa mwega na ũtheri wa ũthaka
wake, ũrĩa mũnene gũkĩra ũtheri
wa rĩũa, nĩkũheanwo kũrĩo. Na ũrĩa
mwega wa mũtũũro, ũthingu wa
mĩitũũre yake, nĩũkĩcũũrania kũrĩo,
na ũrĩa mũnene gũkĩra ũtheri ũcio
wa kuuma nja. Marĩ na mahĩtĩko

mbere ya gītī kīrīa kīrī na ũtheri,
marī na ũrīa mweka na ũthamaki
wa ciamu.

Kūrīa kūrī na ũthamaki mūnene
ūrīa ũrī na mūdū, "mūdū
angīheanaga atīa tondū wa mūoyo
wake?" Mathayo 16:26. No arī
mūthīni, no arī na ũrīa mweka na
ũthamaki ũrīa thī ndīhota
kūmūheana. Mūoyo ũrīa
wahonokītwo na gūtherio kuuma
ũũru, na hinya wake wothe ũrīa
mweka ũrī kūheanwo kūrī wīra wa
Ngai, nī wa gūcūūra mūnene; na nī
gūkena igūrū kūrīa kūrī na Ngai na
ciamu njega kūrī mūoyo ũmwe

wahonokĩtwo, gũkena gũrĩa gũrĩ na
rwĩmbo rwa gũkena.